

Erdészeti Lapok

Alapítva: 1862-ben

CLX. évfolyam
2025. július-augusztus

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

www.oee.hu

Az OEE 155. Vándorgyűlése — SÁRVÁR — SZOMBATHELYI ERDÉSZETI ZRT.

„Vazs megye, Vazsvár...”

Celőke, csösszen, devendőrozik, dödörög, ekecsül, hömbölődik, kavincul, kencsuráz, mekemula, monyákul, tümmed, zsurmol.

Nem, nem a billentyűzet romlott el a kézirat írása közben és nem is a nyelvi korrektor szeme siklott el hibásan leírt szavak felsorolása felett, vagy a nyomdagépek számára szolgáló nyomólemezt készítő számítógépes programok mentek tönkre.

Ezek, a ma már szinte idegen nyelvként hangzó kifejezések bizony külön-külön, egyedi értelemmel bíró, jellegzetes magyar tájszavak, hazánk legnyugatibbi és egyben a harmadik legkisebb vármegyéjéből, Vaszól.

Már önmagában a megye neve is érdekes, hiszen annak hallatán elsőre a jól megmunkálható, alakítható ősi fémanyag jut az eszünkbe.

És a címben olvasható kis mondóka eleje is talán, mely egyszerre utal a vármegye sajátos elnevezésének eredetére (gyepvasérc lelőhelyekben gazdag terület), és egyben a vasi népnyelv rendkívül gazdag tárházára,

Hiszen, az itt gyakran használt ún. *zöngésedéssel* nevezi meg a vármegye egykori történelmi központját, Vasvár városát, mely már a rómaiak idejében füstölő vaskohók sokaságának adott helyet.

A lapszámot olvasva látni fogjuk, hogy a vármegye, a kis kiterjedése ellenére, változatos adottságú erdőterületekben, természeti, kulturális, néprajzi, történelmi értékekben kifejezetten gazdag terület.

S e mellett rendkívül egyedi, hazánk más vidékein teljes ismeretlen, sajátosan régies nyelvezettel, beszédmóddal, szókinccsel is büszkélkedhet, melyet a mondóka élcelődése ellenére sem kell szégyelnie. Sőt! Ahogy helyben mondják, aki ezeket a szavakat ma még használja (sajnos nem sokan vannak ma már), az bizony valóan „*vasiul*” beszél. S Vas vármegye kapcsán aligha jutna eszünkben ennek a szótárakat is megtöltő nyelvi értéknek a páratlan sokszínűsége.

S hogy a nyelvi játékoság ebből a szemszögből nézve is teljes legyen, Egyesületünk a Vasvárról elnevezett Vas vármegyében megrendezett ez évi, 155. Vándorgyűlésének ráadásul *Sárvár* nevű városunk adott otthont, melynek a magyar neve a mocsarakkal körülvett egykori ősi földvárára utal.

Vasban (vagy Vazsban) immár ötödik alkalommal, de Sárváron először találkozhattak a Kárpát-medence majd minden tájáról, a nyugati határunkhoz összesereglett tagtársak, kollégák.

A Vándorgyűlések sorában kissé kivételes májusi időpontban uralkodó hideg, esős, hűvös, párás időjárás, melyre az idei nyáron is elkerülhetetlenül ránk szakadt aszály és forróság közepette már csak vágyakozva gondolunk, a találkozás örömeiben sem „fagyasztotta” az erdész arcokra a baráti mosolyokat, még ha zárt térben is kellett üldvözölni egymást. Erről igyekeznek tanuskodni az itt közre adott fényképek is.

Nagy László főszerkesztő
Fotók: Benkő Sándor

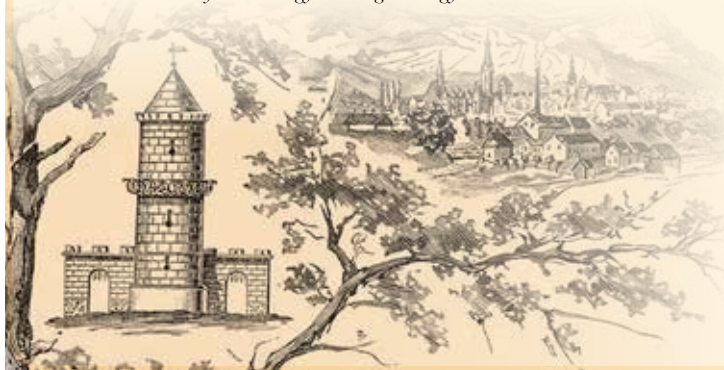

„Az Országos Erdészeti Egyesületnek f. hó 3-ára Szombathely városába hirdetett közgyűlése, amelyen mintegy 130 egyesületi tag gyűlt össze, egyike volt a legjobban rendezett vidéki gyűléseinknek, amelyre a résztvevők mindig szívesen fognak visszaemlékezni.

Szeptember 4-én a korai órákat tagjaink részben a szépen fejlődő város megtekintésére fordították, részben pedig arra használták fel, hogy dr. Sándor István nagybirtokos kámoniparkját tekintsék meg, amely valószínűleg a város exotikájának, s mint ilyen elsőrendű botanikai érdekesség.

Szeptember 5-én a kora reggeli órák már a vasúton találták a társaságot, amellyel Kőszeg felé törekedtek, a város szíves meghívása alapján tervezett erdei szemle megejtése végett.

Illusztráció: Borovszky Samu/Magyarország vármegyéi és városai

Kőszeg pályaudvarán csatlakozott hozzánk Ferenc bajor kir. herceg őfensége, a sárvári uradalom tulajdonosa, Reichlin-Meldegg báró, dr. Grassmann bajor min. tanácsos és Scherg Lőrinc erdőmester kíséretében. Miután ő kir. fenségét és az Országos Erdészeti Egyesület tagjait Jambolics polgármester néhány szóval üdvözölte, gyalog vonultunk a szépen fejlődő régi városkán át a mindjárt mögötte kezdődő erdőbe. Mészáros Antal városi erdőmester időnkint érdekes magyarázatokkal szolgált.

Irottikő és Kőszeg között elterülő, meglehetősen változatos múltú erdőbirtokról azt a benyomást nyertük, hogy az a. mai vezetés alatt jobb jövőnek néz elébe. Céltudatos, gondos gazdálkodás, különösen a fiatalosok kiterjedt ápolása, gyérítések, az útépítés megindítása, mind arra vall, hogy Kőszeg város erdőbirtoka jó kezében van, s hogy a város vezetőségének támogatása mellett nemcsak jövedelmezőbb, hanem szép erdővé is fog fejlődni, ami az ottani nyaralóközönség szempontjából is igen fontos.

Első pihenőnk az öreg bükkfákkal körülezett „Hétforrás”-nál tartottuk, honnan a társaság kisebb része az Irottikőn át kocsin, túlnyomó része pedig gyalog indult tovább az ún. Stájerházakig, amelyek egy a felújulás különféle állapotában lévő igen szép bükk- és tölgyvetővárosoktól körülezett tisztáson fekszenek.

A régi selmeci nóták hangjai mellett a társaság d. u. 4 óráig maradt együtt, amikor a visszatérésre kellett gondolni. A stájerlakoknál gyönyörű időben és környezetben töltött kedves órákra a résztvevők bizonyára még sokáig igen kellemesen emlékeznek vissza.”

Erdészeti Lapok, 1928. szeptember

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület havonta megjelenő folyóirata

CLX. évfolyam

7–8. szám (július–augusztus)

A kéziratok lezárva: 2025. július 28.

A címlapon:

Tárlatokban gondolkodva...

Foto: Békési János

FŐSZERKESZTŐ: NAGY LÁSZLÓ

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE:
HARASZTI GYULA

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

Csóka György, Duska József,
Elmer Tamás, Grubovszki Zoltán,
Kiss Csaba, Lomnici Gergely, Puskás Lajos,
Schiberna Endre, Sipos Sándor,
Szentpéteri Sándor, Wisnovszky Károly

SZERKESZTŐSÉG:

1021 Budapest, Budakeszi út 91.

Telefon: 06 (1) 201-6293

Mobil: 06 (20) 330-3462

e-mail: erdlap@oeo.hu

www.oeo.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület,
1021 Budapest, Budakeszi út 91.

Levélcím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91.

FELELŐS KIADÓ: KISS LÁSZLÓ elnök

Nyomdai előkészítés: WOW Stúdió Kft.

Olvasószerkesztő, nyelvi korrektor:

Lelekó Ildikó

Nyomdai munkák:

Virtuóz Nyomdaipari Kft., Budapest

Felelős vezető: Tolonics Gergely

Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Felvilágosítást
a lappal kapcsolatban az Egyesület ad.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvános tárlatba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosak a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megkegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkáért fizetünk.

ISSN 1215-0398

A tartalomból:

Kiss Noémi, Zsiga András:

Az Írott-kőtől az Őrségi dombokon át
a Kemeneshát fennsíkjáig314

Bodoncz László, Jánosa László:

A suttozó fenyevesek és a szálas erdők..... 318

Gángó Csaba, Kámpelné Bitter Adrienn, Kardos Bendegúz:

Erdőgazdálkodás a nyugati végeken..... 321

Szalai Csaba, Mészáros Bence:

Vadgazdálkodás és élőhelykezelés összhangja
a Szombathelyi Erdészeti Zrt.-nél 325

Farkas Rolf:

Precíziós gazdálkodás modern technológiával 328

Jánosa László, Varga Péter:

„Az állami erdők nyitva állnak a természetszeretők előtt!” 330

Nemes Piroska:

Időutazás Vas vármegyében – hegycsúctól a gyógyfürdőig.... 333

Az OEE 155. Vándorgyűlése – Sárvár

(Szerk.: Nagy László)336

Kutny Gábor:

Egy nagypapa nyomdokain... 362

Nagy Frigyes Vince:

Hogyan vágjuk tarra legszebb erdeinket?363

Szegedi László, Csór Attila, Csépanyi Péter:

Az Örökerdő Szakosztály szakmai napja
a Bükk Kis-fennsíkján368

Kiss Péter Vince:

Fiatalkorú szakemberek erdővédelmi kutatásai 372

Andrési Dániel:

Erdővédelem gyakorlati szakembereknek 373

Urbán Pál:

Az Erdőművelési Szakosztály rendezvénye a Zalaerdőnél 374

Tarjányi Lili, Andrési Dániel:

Fókuszban az erdőtüzek hatékony megelőzése és kezelése.... 376

Veretlen maradt az Észak-erdő Délbükki 100+

az ország legjobb favágói között..... 377

Kovács András:

Szlavón tanulmányút a tölgy biotikus
és abiotikus károsításai kapcsán..... 378

Gerely Ferenc:

Az év fájától az év ősmaradványáig 379

Koczka Zoltán:

Soli Deo gloria..... 380

Az Írott-kőtől az Őrségi dombokon át a Kemeneshát fennsíkjaig

Fotó: Zsiga András

Természetföldrajzi barangolás a nyugat-magyarországi peremvidéken

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. Vas vármegyében mintegy 47.600 ha állami földterület kezelője, melyből 44.200 ha az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott, faállománnyal borított erdőrészek nagysága. A Társaság működési területe a Kőszegi-hegység, az Alpokaljai-dombság, a Sopron–Vasi-síkság, a Kemeneshát, a Kemenesalja, valamint az Őrség erdészeti tájakra terjed ki.

Kőszegi-hegység

A Nyugat-Dunántúl legkisebb erdészeti tája a Kőszegi-hegység, területe 5152 ha. Átlagos tengerszint feletti magassága 470 méter, de itt található a Dunántúl legmagasabb pontja, az Írott-kő (882 m) is.

Az osztrák–magyar határnál elhelyezkedő Kőszegi-hegységnek mintegy egyharmad része található Magyarországon. A táj arculatát a hegység gerinces szerkezete határozza meg, az északkelet felé folyamatosan alacsonyodó főgerincből több oldalgerinc ágazik ki. Elsősorban az eltérő kőzetminőség miatt a Kőszegi-hegység domborzata erősen tagolt, melyet teraszos eróziós völgyek, illetve mély bevágású patakvölgyek tagolnak tovább.

A hegység túlnyomó részét metamorf kőzetek (kvarcfillit, mészfilit, zöldpala) alkotják, de találkozhatunk agyagpalával, homokkővel, gneisszel és dolomit-konglomerátummal is.

A Kőszegi-hegység időjárását főleg az Alpokat kerülő áramlatok irányítják, a hegység túlnyomó részén a bükkös, az alacsonyabb régiókban pedig a gyertyános-tölgyes klíma a jellemző.

Az erdészeti táj a Gyöngyös vízgyűjtő területéhez tartozik. A Kőszegi-hegységben számos, vízhozamában ingadozó forrás is található, melyek közül a legismertebb és leghívebb a Hétforrás.

Az alapkőzet, a domborzati, a klimatikus viszonyok és az erdők hatására a tájban túlnyomórészt barna erdőtalajok alakultak ki. Az erdészeti táj közel egyharmadán agyagbemosódásos barna erdőtalaj található, kétharmadán pedig savanyú, nem podzolos barna erdőtalaj a jellemző.

A Kőszegi-hegység Magyarország második legerdősültebb része, erdősültsége 70%. A hegység magasabb részein egyetlen vagy alig elegyes, montán bükkösök a jellemzők, a hegység alacsonyabb részeinek uralkodó erdőtípusát pedig a szelídgesztenyével, hegyi és korai juharral vagy kislevelű hársal elegyes gyertyános-kocsánytalan tölgyesek alkotják.

A sziklás oldalakon vagy nagyobb sziklatömbökön kötörmelékcses hársasok találhatók. A sekély talajokon, a gerincen vagy a meredek oldalakon jellemző az erdeifenyő őshonos előfordulása is.

A mészkerülő erdők szegélyén, a villanypáztákon és az egykori határsávon pionír nyíresekkel, sőt csarabosokkal is találkozhatunk.

A hegység déleleti peremén kis foltokban cseres tölgyesek is előfordulnak. Jellemző, hogy a hegy láb egykori tölgyeseit többfelé kultúr-gesztenyésekkel alakították. Különösen nevezetesek Kőszeg és Velem gesztenyései.

A tájból magasan kiemelkedő Kőszegi-hegység

Fotó: Zsiga András

Sziklakibúvás a Kőszegi-hegységben

A hegyvidéken rétek csak helyenként maradtak fenn (pl. Stájer-házi rét), nedves mocsárrétekkel a patakok mentén, láprétekkel a kisebb völgyekben, hegyoldalokon találkozhatunk.

Az erdészeti táj erdeinek 85%-a állami tulajdonú, 15%-a pedig magánérdő. A Szombathelyi Erdészeti Zrt. kezeli az állami erdőterületek döntő hányadát, mintegy 3000 ha-t.

A hegység erdei szinte teljes egészében (99,8%) az 1980-ban alapított Kőszegi Tájvédelmi Körzethez tartoznak. 11,6%-a fokozottan védett, 88,4%-a pedig védett természeti terület, valamint

Velem községhatárban található a Hosszú-völgy erdőrezervátum.

Az állami erdők esetében a teljes terület védelmi elsődleges rendeltetésű, de a magánerdőknél is igen magas ez az arány (98,5%). A védelmi rendeltéscsoporton belül a természetvédelmi elsődleges rendeltetés, valamint a Natura 2000 és a parkerdő további rendeltetések a meghatározók.

Alpokalji-dombság

Az Alpokalji-dombság Vas vármegye nyugati oldalán hosszan elnyúló, 45 155 ha területű erdészeti táj. Két tájrészlete: északon a Kőszeg-Hegyalja, délen pedig a Pinka-fennsík, előbbi 37%, utóbbi pedig 30% erdősültséggel.

Fotó: Nemes Piroška

Holtfa a Hosszú-völgy Erdőrezervátumában

A tengerszint feletti magasság jellemzően 250–350 m. A folyók által ide szállított laza, törmelékes üledékek jelentős szerepet játszottak a felszín létrehozásában. A kialakult kavicstakaró termőképességét javítják az időközben ráakadott és vele keveredő agyag-, vályog- és homokrétegek.

Az éghajlat az erdők számára kedvező, a terület 94%-a gyertyános-tölgyes klímába sorolható, és csak 6%-a nyúlik át a kocsánytalan tölgyes, illetve cseres klímába.

A geológiai és klimatikus viszonyoknak köszönhetően a táj 97%-án barna

erdőtalaj található, és csak 3%-ban vannak jelen az egyéb edafikus tényezők által létrejött talajok. A barna erdőtalajok közül a pszeudoglejes barna erdőtalaj a legmeghatározóbb (50%), de a fás növényzet számára legkedvezőbb agyagbemosódásos barna erdőtalajok is 38%-ban előfordulnak. A térség patakokban és vízfolyásokban viszonylag gazdag.

A klímának megfelelően a gyertyános-tölgyesek jelentik a meghatározó természetes növényzetet erdeifenyővel és kisebb részben bükkal kiegészülve, de a keleti részekben már a cseres-tölgyesek veszik át a főszerepet.

Az erdészeti tájban egyaránt előfordul a kocsánytalan és a kocsányos tölgy is, gyakran egymással elegyedve. Az elmúlt évszázadok erdőkezelésének hatására az erdeifenyvesek aránya a legmagasabb (37%), melyek között vannak elegyetlen kultúrerdők, gyertyán második szinttel rendelkező állományok és tölgy egyes fenyvesek is. A tölgyesek (20%) és gyertyános-tölgyesek (13%) jelentős aránya mellett még az akácok

Fotó: Zsigmond András

Alpokalji-dombság, Vasi-síkság látképe a Kőszegi-hegységből

(11%) és a cseresek (9%) térfoglalása is számottevő. A telepített lucfenyvesek aránya (kb. 4%) folyamatosan csökken a klímaváltozás következtében szükségesé váló egészségügyi termelések miatt.

A tulajdonviszonyokat tekintve a Kőszeg-Hegyalja erdeinek 52%-a, a Pinka-fennsík erdeinek pedig 65%-a állami kézben van, a fennmaradó rész pedig főként magántulajdonban található. Az állami erdőterületek több mint 80%-án a Szombathelyi Erdészeti Zrt. gazdálkodik.

Az erdők rendeltetései közül a gazdasági rendeltetés dominál 92,3%-kal,

így a védelmi (4,8%) és a közjóléti (3%) rendeltetés kisebb szerepet játszik.

Natura 2000 és a természetvédelmi rendeltetésű erdők alkotják a védelmi rendeltetésű erdők 57%-át, ezek jelentős részét a Kőszeg-Hegyalján fekvő állami erdők teszik ki. A védelmi rendeltetésen belül jelentős a talajvédelmi erdők nagysága, melyek a sekély, gyenge termőrétegű területek nagyobb részén, a Pinka-fennsíkon, illetve a határ mellett elhelyezkedő meredek oldalú Vas-hegyen találhatók, és főként magántulajdonban vannak.

Sopron-Vasi-síkság

A 182 301 ha-os Sopron-Vasi-síkság a legnagyobb erdészeti táj a Nyugat-Dunántúlon. Területe 2 megyére terjed ki, Vas vármegyére (71%) és Győr-Moson-Sopron vármegyére (29%). Három fő részre osztható fel: északon található az Ikva-Répcse-sík (66 680 ha), középen a Gyöngyös-sík (78 572 ha) terül el, délen pedig a Rába-völgy (33 048 ha) tájrészlet fekszik. A Szombathelyi Erdészeti Zrt. ez utóbbi két tájrészleten gazdálkodik.

A Sopron-Vasi-síkság a tájcsoporthoz legalacsonyabb erdősültséggű része, a terület kétharmad részét szántók teszik ki, így a Gyöngyös-sík erdőborítottsága 13,6%, a Rába-völgyé pedig 12,7%. A tengerszint feletti magasság jellemzően 150–250 m között található, azonban a Rába-völgyben az ártéri erdők 150 m alatt helyezkednek el. A kavicstakarón kialakult alföldies jellegű síkság egységes képet mutat, amit néhol hordalékkúpok és kavicsos völgyek tagolnak. Sok helyen keveredett homok, agyag és barna jégkorszaki vályog a kavicstakarókhöz, mely nagymérték-

ben elősegítette a talajképződési folyamatokat. A klimatikus viszonyok még itt is kedvezőek a fás növényzet számára, azonban már szárazabb a töle nyugatabbra fekvő Alpokalja-dombsághoz képest. Két klímakategória fordul elő, a kocsánytalan tölgyes, illetve cseres klíma (56%) és a gyertyános-tölgyes klíma (44%).

A faállományok 48%-a barna erdőtalajokon áll, ezen belül a pszeudoglejes barna erdőtalajok és az agyagbemosódásos barna erdőtalajok a meghatározóak, de előfordul barnaföld és rozsdabarna erdőtalaj is. A tájban jelentős szerep jut a közethatású cseri talajoknak (29,5%), ezeken lényegesen gyengébb fatermőképességű erdőket találhatunk. A további területeken mocsári és ártéri erdőtalajok, valamint réti talajok találhatók.

A sekély termőrétegű talajok és a cseres klíma nagy arányának köszönhetően nagyobb területet foglalnak el a tájban a szárazságtűrő fafajok, így akácok borítják a terület negyedét, majd 19%-kal a cseres állományok, és 16%-kal az erdeifenyvesek következnek. A Sopron-Vasi-síkság öntésterületein meghatározó szerep jut a kocsányos tölgynek, mely főfafajként az állományok 18%-át alkotja, de gyakran előfordul a cseri talajokon is.

A Gyöngyös-síkban az erdők 53,5%-a állami tulajdon, a fennmaradó rész

pedig magánkézből van. Rendeltetésüket tekintve az erdők 95%-ban gazdasági rendeltetésűek, és csak a fennmaradó 5%-ban van jelen a védelmi (jellemzően talajvédelmi) rendeltetés.

A Rába-völgyben az állami tulajdon aránya 41,9%. A gazdasági rendeltetés mellett többnyire árvízvédelmi, part- vagy töltésvédelmi, vízvédelmi erdőkkel találkozhatunk.

Kemeneshát, Kemenesalja

A Kemeneshát erdészeti táj a Rába folyó által kialakított kavicsterasz, amely a folyó völgye mentén húzódik. Két tájrészletből áll, északi részén a kisebb kiterjedésű (25 383 ha), de magasabb erdősültségű (41,2%) Felső-Kemeneshát, déli részén pedig a csaknem háromszor nagyobb (74 932 ha) Alsó-Kemeneshát található, melynek erdőborított-sága 30,7%. A Kemeneshát átlagos tengerszint feletti magassága 150–200 m.

A Kemeneshát és a Marcal síkja közötti, patak völgyekkel enyhén tagolt teraszlejtő a Kemenesalja, mely a Marcal-medence erdészeti táj része. A tájrészlet területe 37 493 ha, átlagos tengerszint feletti magassága 150 m. Néhány jellegzetes tanúhegy emelkedik a vidék fölé, melyek közül a legmagasabb a Ság hegy (279 m). A Kemenesalja erdősültsége 24,9%.

A Felső-Kemenesháton a cseri talajok a legelterjedtebbek, emellett na-

gyobb területen találkozunk rozsdabarna erdőtalajjal, kisebb arányban pszeudoglejes barna erdőtalajjal és kavicsos váztalajokkal. Az Alsó-Kemenesháton elsősorban rozsdabarna és agyagbemosódásos barna erdőtalajok képződtek, de gyakori a pszeudoglejes barna erdőtalaj is. Kis területen öntés erdőtalaj és típusos réti talaj alakult ki. A Kemenesalja talajainak 78%-át a rozsdabarna erdőtalajok, 13%-át az agyagbemosódásos barna erdőtalajok, 5%-át pedig a barnaföldek teszik ki.

A Kemeneshát erdészeti tájban az erdők 69%-a gyertyános-tölgyes, 31%-a pedig kocsánytalan tölgyes, illetve cseres klímakategóriába sorolható. A Kemenesalja erdőterülete 94%-ban gyertyános-tölgyes, 6%-ban pedig kocsánytalan tölgyes, illetve cseres klímájú.

A Kemenesháton legnagyobb területtel az akácok (42%) vannak jelen, az erdei fenyvesek aránya 22%, a cserekek az állományok 10%-át képviselik. A gyertyános-tölgyesek előfordulása 9%, a kocsányos tölgyeseké 5%.

Az őshonos tölgyes állományok kétharmada a Szombathelyi Erdészeti Zrt. által kezelt, Alsó-Kemeneshát tájrészletbe tartozó Farkas-erdő tömbjében található. A Kemenesalján a természet-szerű növényzet kiterjedése viszonylag alacsony, erdei jelentősen átalakítottak, a faállományok mintegy felét idegenhonos ültetvények alkotják.

Fotó: Horváth Gábor

Idős gyertyános-kocsányos tölgyes a Kemenesháton

Fotó: Horváth Gábor

*Genyőte, a királlyné gyertyája (*Asphodelus albus*) a kemenesháti cserekek alatt*

A Kemeneshát erdészeti tájra jellemző, hogy erdeinek 61,7%-a található magántulajdonban, az állami tulajdonú erdők aránya pedig 36,3%. Mintegy 10 500 ha-on a Kemeneshát legnagyobb állami erdőkezelője a Szombathelyi Erdészeti Zrt. A Kemenesalján az állami tulajdonú erdők aránya 43,7%, a magántulajdonba tartozó erdők pedig 54,9%.

A Kemeneshát erdészeti tájban az erdők 80,4%-a gazdasági, 19%-a pedig védelmi elsődleges rendeltetésű erdő, melyek többségében cseri talajokon található talajvédelmi rendeltetésű erdők. Helyi védettségű a Farkas-erdő egykori tulajdonosainak emléket őrző emlékhely, a káldi Lajos-bükkök, a bejcggyertyánosi Mária Terézia-forrás környéke, valamint a mediterrán flóraellemhez tartozó királyné gyertyájának (genyőte) (*Asphodelus albus*) Sitke határában található cseres állomány alatti élőhelye.

A Kemenesalja tájrészlet erdőterületeinek 93%-a gazdasági elsődleges rendeltetésű, 5%-a talajvédelmi erdő. Tekintettel arra, hogy nemzeti park vagy tájvédelmi körzet nem érinti a tájrészlet területét, a természetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők területe elenyésző. A Kemenesalja tájrészletben a Szombathelyi Erdészeti Zrt. által kezelt terület nagysága 4400 ha.

Őrség

Az Őrség erdészeti táj a Rába, a Zala és a Kerka által kialakított hordalékteraszokon, a Dunántúl nyugati részén helyezkedik el. A Rába völgye az északi részén szeli ketté, ez választja el a Felső-Őrség 5769 ha nagyságú tájrészletét a majdnem tízszer nagyobb, 56 742 ha nagyságú Alsó-Őrség tájrészlettől. Az erdősültség mindkét tájrészletben magas, a Felső-Őrségben 63,9%, míg az Alsó-Őrségben 57,3%. Az erdészeti tájat nyugatról kelet felé fokozatosan elapposodó dombok, domborok alkotják, melyek átlagmagassága 200 m.

Az erdészeti tájban két klímaosztály fordul elő: az erdők 88%-a gyertyános-tölgyes klímakategóriába, míg 12%-a bükkös klímakategóriába sorolható.

Az Őrségre jellemző, hogy az Alpok közelsége miatt az éves csapadék mennyisége az országos átlagot meghaladja, klímája hűvösebb, párásabb.

Az Őrség területe nagyrészt lapos, széles kavicsátrakból és széles völgyekből áll, ahol a felszínen összefutó vizek nem tudnak a mélybe szivárogni az agyag vízzáró hatása miatt, ezért felszínközeli, magas talajvízállású területek jönnek létre. Jellemző, hogy ahol

tavasszal még jelentős vízmennyiség található, ott a nyár beköszöntével ez a többletvíz eltűnik, az őket tápláló patakok kiszáradnak.

A humid klímának köszönhetően túlnyomórészt (97%) barna erdőtalajok alakultak ki: a faállományok 80%-a pszeudoglejes barna erdőtalajokon, 16%-a agyagbemosódásos barna erdőtalajokon áll.

Az erdészeti tájban a legtöbb hazai faállománytípus előfordul, az erdőrézseket rendkívül sok fajtából álló faállomány jellemzi. Az erdeifenyvesek aránya 48,3%, a lucfenyveseké 6,1%, az egyéb fenyveseké 0,6%, így a fenyvesek aránya összesen 55%, ami az Őrség erdészeti táj arculatát alapvetően meghatározza.

A Felső-Őrségben az állami tulajdon aránya 66%, az Alsó-Őrségben ezzel szemben 44%. A tulajdonviszonyokban – szemben az országos folyamatokkal – az állami tulajdon gyarapodása figyelhető meg, mely az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság által védett természeti területeken történő ingatlanvásárlásokkal magyarázható. Az Őrségben az állami tulajdonú erdők döntő részében (14 172 ha) a Szombathelyi Erdészeti Zrt. gazdálkodik.

Az erdészeti táj erdeinek csaknem 80%-a védelmi rendeltetésű kategóriába tartozik, ahol a természetvédelmi, illetve a Natura 2000 rendeltetésű erdők dominálnak. A természetvédelmi elsődleges rendeltetés mellett jelentős a gazdasági elsődleges rendeltetés 20%-os

Fotó: Farkas Rolf

Természetes erdőfelújítás az Alsó-Őrségben

A gyertyános-tölgyesek (15,3%) és a tölgyesek (8,5%) szintén jelentős területarányal szerepelnek. A fenyőállományok területcsökkenése a tölgyek területarányának folyamatos növekedését eredményezi. Kocsánytalan tölgyesek főleg az Őrségi dombok felső térszintjében találhatók meg, míg a kocsányos tölgyesek a völgyalji, nedvesebb termőhelyeket foglalják el. Az Őrség bükkösei 10,9%-os arányukkal az országos átlagot jelentősen meghaladják, az akácok előfordulása mindössze 1,7%.

aránya. Az Őrség területén három erdőrezervátumot találunk, összesen 199,5 ha-on. Az Őrség területének jelentős része (32 118,1 ha), az erdőtervezett erdőterület 88,7%-a Natura 2000 oltalom alatt áll.

Összeállította:

Kiss Noémi vagyongazdálkodási vezető
Zsiga András termelési előadó
Szombathelyi Erdészeti Zrt.

Forrás

Magyarország erdészeti tájai V. – Nyugat-dunántúli Erdészeti Tájcsoport.

A suttogó fenyvesek és a szálas erdők

Érdekességek Vas vármegye erdeinek növény- és állatvilágából

A klímaváltozás döntően felülírja termőhelyeinket. Míg a megszokott felosztás szerint a Vendvidéken a lucos klíma kis foltokban lévő előfordulásáról beszéltünk, ma már erről csak múlt időben tehetünk említést. A lucosokhoz kötődő több fajt említhetünk a növények közül: **bordapáfrány, havasi éger, fecsketárnics, több mohafaj.**

Fotó: Nemes Piroska

A képhez viszont kérnek képaláírást: *Fecsketárnics a Kőszegi-hegységben*

A bükkös klíma már jóval nagyobb területen fordult elő, a Kőszegi-hegységben és Vendvidéken 1–2 ezer hektáron jellemző, az Őrségben már kisebb az előfordulása. Az alacsonyabb tájakon már csak extrazonálisan jelenik meg a bükk, néhány helyen egészen sík vidékekre is leereszkedve, így pl. a Szajkítavak mentén, Kőszeg-Hegyalján és a Farkas-erdőben is előfordul. A gyertyá-

nos-tölgyes klíma a megyében uralkodó. A cseres-kocsánytalan tölgyes klíma csak a vármegye északi és keleti, szárazabb részein jellemző.

A vármegye nagy része növényföldrajzilag a Pannóniai flóratartomány (*Pannonicum*) Nyugat-dunántúli flóraidék (*Praenoricum*) Vasi-dombvidék flórajárásába (*Castriferreicum*) sorolható. A vármegye keleti peremén benyúlik a Kisalföldi flórajárás (*Arrabonicum*). A szigetszerűen megjelenő vulkáni tanúhegyeket (Ság hegy, Kis-Somlyó, Hercseg-hegy és a Gércsei tufagyűrű) a Vértes és Bakonyi flórajáráshoz (*Vesprimense*) sorolják.

Az Alpesi flóratartomány (*Alpicum*) Kelet-Alpesi flóraidékébe (*Noricum*) tartozik az Alpok két hazánkba eső nyúlványa: a Kőszegi-hegység a Rozáliai flórajárásba (*Ceticum*), a Vendvidék a Stájer flórajárásba (*Stiriacum*).

A következőkben a **legmarkánsabb táj/tájcsoporthoz** (Kőszegi-hegység, Őrség-Vendvidék, Farkas-erdő- Kemeneshát-Ság hegy) növényvilágát jellemezzük. A Kőszegi Tájvédelmi Körzet 1980-ban, az Őrségi Nemzeti Park 2002-ben jött létre.

Növényteni vonatkozások

Kőszegi-hegység

Metamorf kőzetein alapvetően savanyú talajok alakultak ki, de kis területeken kifejezetten meszes talajok is előfordulnak, amint a dűlőnevek is mutatják (pl. Meszes-völgy). A hegység igen változatos, talajait és növényzetét tekintve is, a mély szurdokszerű völgyektől a száraz sziklakibúvásokig és patak menti égerligetekig sokféle élőhely megtalálható.

A hegység erdeinek döntő többségét a nyugat-dunántúli bükkösök (*Cyclamini-Fagetum*) alkotják. Ez az ország többi hasonló társulásától a kelet-alpesi (noricumi) flóraelemek nagyobb számában különbözik.

A másik nagy térfoglalású a gesztenyes gyertyános tölgyes (*Castaneo-Quercus-Carpinetum*), névadó és karakterfaja a szelídgesztenye. Sziklás vagy erodált talajokon a mészkerülő bükkös, mészkerülő gyertyános tölgyes, néhány kisebb foltban szurdokerdő, törmelék-lejtő erdő is megfigyelhető.

Különlegesen ritka társulás a sziklai erdeifenyves a veleimi Péterics-hegyen. A lucosok fogynak, a klímaváltozás miatt a kitermelés folyamatos, ezek helyén más célállományt választunk.

Henyeboroslán az Őrségi Szalafőn

Fotó: Csallós Norbert

Szelídgesztenye Velemben

Az ásványi talajfelszíneken (sziklás területek, árkok, rézsűk, egykori bányafalak) számtalan virágtalan növényfaj tenyészik, köztük sok mohafaj és páfrányfaj, utóbbiak közül a **karéjos és dárdás vesepáfrány, közönséges és mirigyes tölgyespáfrány, zöld és fekete fodorka, bükkös buglyospáfrány, tölcseres hegyipáfrány, kis és ágas holdruta, erdei bordapáfrány, pelyvás és hegyi pajzsika.**

Virágos növények közül az igen ritka **széleslevelű harangvirág, tarka nyúl-farkfü, hármalevelű kakukktorma, osztrák tarsóka** érdemes kiemelésre, ezek közül az utóbbi kettő faj hazánkban kizárólag itt él!

Jellemző fásszárú színező elem a szelídgesztenye, madárberkenye, vörösbodza, a hamvas éger, csepleszmegegy, jajrózsa. Néhány védett fa- és cserjefaj is él a hegységben: szirti madárbirs, szőrös nyír, fülesfűz, lisztes- és házi berkenye, fekete ribiszke, havasalmi róza.

Fotó: Bodonczai László

Őrség – Vendvidék

Legjellegzetesebb erdei élőhelye az erdeifenyves. Botanikai értelemben sok jellegtelen előfordulása mellett számos tipikus állományát is megtalálhatjuk (*Genisto-nervatae-Pinetum*).

Az erdeifenyvesek jelentős része a korábbi égetéses irtás következtében (egykori lombos erdők helyén) kialakított mezőgazdasági területek önerdősülésével jött létre. Az egykori bakhátas szántások nyomai ma sokhelyütt felfedezhetők az erdőkben.

A pionír erdeifenyvesek igen dinamikusan változnak, a korábbi szántott, erodált és kisavanyodott talajok az erdőborítás hatására viszonylag gyorsan regenerálódnak. A természetes szukcesszió ezen fenyvesek lomelegyessé alakulása irányába, így a nagyobb záródás irányába hat, ami a fényigényes fajok visszaszorulásához vezet a cserjés gyepszintben.

A korábbi évtizedekben gyakori nyíltabb, nyíres-borókás erdeifenyvesek jellemző fajai a *csarab*, *fekete és vörös áfonya*, a *körtikefajok*, *kígyózó*, *lapos és kapcsos korpafű*, *erdei bordapáfrány*, a *benyeboroszlán* itteni alfaja. Több ritka, sőt védett fászszerű is előfordul, részben erdeifenyvesekben, részben más élőhelyeken, így pl. *szőrös nyír*, *füles fűz* és a hazánkban csak itt előforduló alhavasi cserje, a *havasi éger*. Különleges ritkasága az erdeifenyveseknek a *tőzegmoha* (*Sphagnum*) fajok előfordulása, alpesi ritkaság az *erdei bordapáfrány és a tölcséres hegyipáfrány*.

A mezofil gyertyános-tölgyesek és bükkösök mellett ezek acidofil típusai is megtalálhatók. Az itteni mezofil lombdők kevesebb ritka növényt tartogatnak, de itt is előfordul néhány: gyakrabban a *farkasboroszlán*, az *erdei ciklámen*, ritkán a *farkasölő sisakvirág*, kora tavaszi

aspektusban a *kakasmandikó* és a *tavaszi tűzike*, valamint néhány orchideafaj is: *kétlevelű és zöldes sarkvirág*, *madárfészkek kosbor*, *kardos madársisak*.

A patakokat égerligetek kísérik, melyek különlegessége az *osztrák zergevirág*, a *struccpáfrány*, a Rába mentén a ligeterdők, holtágak szélén szórványosan előfordul a ritka *hamvas éger*.

Fotó: Hunyadi Géza

Királyné gyertyája vagy népi magyar nevén genyőte

Farkas-erdő, Kemeneshát és a Ság hegy a környező tanúhegymaradványokkal

A Farkas-erdő a vármegye legnagyobb zárt, összefüggő erdőtömbje, mintegy 7000 ha-on fekszik. A vidék 250 m-nél alacsonyabb, lapos dombvidék, helyenként meredekebb dombok is előfordulnak. Meglepő módon bükkösök is megjelennek, bár a klímaváltozás miatt jövőjük bizonytalan.

Messze földön híres jó minőségű gyertyános-tölgyeseiről. De a gyengébb, felszínhez közeli kavicsréteggel jellemezhető termőhelyeken erdeifenyveseket, akácokat találhatunk. A sok évszázados durva tájhasználat (sarjztatás, legeltetés) miatt az erdők a 19. század végére erősen degradálódtak, fajkészletük is elszegényedett, elég kevés a ritka növényfaj.

A Kemeneshát a Rába jobb oldali partján, a folyóhoz meredek letöréssel csatlakozó egykori kavicsbordalékon alakult ki. A Rába jellegzetes, „vörös kavics” hordalékán a Kisalföld felé hajló, száraz klímában főleg cseresek uralkodnak, de sok helyen fenyőfajokkal váltották fel. A táj botanikai ékessége, a *genyőte*, azaz a *királyné gyertyája* ma már kevés helyen található meg.

A Ság hegy egykori bazaltvulkán, jelentős részét elbányászták, továbbá nagy részén szőlőt művelnek, így a természetes vegetáció maradványai minimálisak. Itt és a környékbeli tanúhegyek erdeiben a cser- és a molyhos tölgy volt a meghatározó faj, de ezek ma már csak töredékesen lelhetők fel. Az erdőfoltok tisztásain, sziklagyepek-

ben, lejtősztyeppréteken él a *nagy ezerjófű*, *tarka nőszirm*, *tavaszi hércs*, *leánykökörcsin* kisebb állománya.

Állattani vonatkozások

Kőszegi-hegység

A hegységre jellemző a tűlevelűek viszonylag magas aránya (24%), bár őshonosságuk vitatott. Az utóbbi évek klímaváltozása miatt kiterjedésük csökken, ami a *keresztcsőrű* és a *süvöltő* költőállományának visszaszorulásához vezetett. A fenyvesekben ugyanakkor továbbra is gyakori fészkelők a *sárga- és tüzesfejű királykák*, valamint a *búbos cinege*.

A hegység hűvös, árnyas patakvölgyeiben, különösen a Hosszú-völgyben és a Hétforrás környezetében, rendszeresen megfigyelhető a *kis légykapó*, amely a bükkösökben és gyertyános erdőkben költ.

A Kőszegi-hegység madárvilágát gazdagítják a különféle harkályfélék, közülük kiemelkedő jelentőségű a *fehérbátú fakopáncs* és a *hamvas kiálló* jelenléte. Öreg fák odvaiban, amelyeket harkályok vagy korhadás alakított ki, gyakran költ a *kék galamb* is, amely a tavasz egyik első hírnöke.

Fotó: Németh Bálint

A búbos cinege a Kőszegi-hegységben

A melegebb, déli fekvésű lomberdők ritkább fészkelője a *darázsölyv*, amely a fullánkos rovarokkal táplálkozik. A Stájer-házi Erdészeti Erdei Iskola épületeinél gyakran megfigyelhető a gerincen sétáló *hegyi billegető* is. A bozsoki fás legelőkön, illetve erdőszéleken előfordul az *erdei pacsirta*, mely jellegzetes énekével hívja fel magára a figyelmet.

A kételtűek közül értékes állományai találhatók a *gyepi békának* és a *foltos szalamandrának*. Ugyanakkor a 2025-ös év kételtűje, a *sárgahasú unka* állománya sajnálatos módon csökkenőben van az egyre kisebb csapadékmennyiség miatt. A hüllők közül megfigyelhető a *fali gyík*, a *lábatlan gyík*, valamint az *erdei sikló*, utóbbi gyakran riadalmat kelt a turisták körében.

A hegységet átszelő tiszta vízű patakokban egyre ritkábban fordul elő a *kővi rák* és a *kövecsik*, míg az iszaposabb szakaszokon a *vágó csík* jellemző. A barlangokban, üregekben, régi tárokban gyakran telepsznek meg denevérek, köztük a *kis patkósorrú denevér*.

Őrség – Vendvidék

A terület természetföldrajzi sajátosságai miatt Magyarország kételtűekben leggazdagabb vidékei közé tartozik. A tó-káknak nevezett vízállásoknak is köszönhetően itt, a Vendvidéken összesen tizenhárom kételtűfaj él, országosan itt fordul elő a legtöbb, közülük négy farkos kételtű. Külön figyelmet érdemel az *alpesi tarajos gőte*, amely hazánkban csak vármegyénkben él. Élőhelyei többnyire erdős, párás területekhez kötődnek, ahol kis tavak, erdei mocsarak vagy időszakos vízállások találhatók. Szaporodása is ezeket a víztesteket igényli. Korábban a tarajos gőte alfajaként kezelték, az elmúlt évtize-

dek rendszertani kutatásainak eredményeként önálló fajként tekintik.

Az Őrség erdeinek féltve őrzött madarai közé tartozik a *fekete gólya* és a *rétisas*. Az üde réteken él a rejtőzködő életmódot folytató *haris*, amelynek jelenlétéről csupán hangos krrex-krrex kiáltása árulkodik. A szálerdőkben megfigyelhető a *sisegő füziike*, míg az erdei tisztásokon a *fitiszfüziike* éneke hallható. Az Őrség mozaikos tájszerkezete – rétek, lápok, patak völgyek és erdők váltakozása – különösen kedvez a sokféle lepkefajnak. A területen több mint 800 mikrolepke- és makrolepkefajt figyeltek meg, közülük sok ritka vagy védett.

A kaszálók különleges értékeit képviselik a vérfű hangyaboglárka és a zánótboglárka, amelyek hazai állománya itt koncentrálódik.

Farkas-erdő, Kemeneshát és a Ság hegy

A Farkas-erdőben található Vas vármegye elsőként (1942-ben) védetté nyilvánított természetvédelmi területe (Terézia-kút). A valamikori maradvány erdőfoltok a szakszerű erdőgazdálkodás eredményeként alakultak ki mai formá-

jukra. Az itt található gyertyános-tölgyesek otthont adnak számos madárfajnak, többek között a *fekete barkály-nak*, a többi fakopáncsnak és az *örvös légykapónak*. A lomberdők óvatossá ma-dara a félpárazita fagyöngyöt terjesztő *léprigó*. A vágásterületeken gyakran fel-tűnik az *erdei pityer*, amelyre jellemző, hogy énekelve száll fel és ereszkedik vissza.

A holtfákon élő szaproxilofág bogarak közül említést érdemel az *orrszar-vúbogár* és a *szarvasbogár*. A nagy erdőtömb területén rendszeresen előfor-dul a ritka nyuszt is.

A Ság hegy a Kemenesalja fölé emelkedő bazalt tanúhegy, amely 1975 óta országosan védett terület. A hegy peremén élő bokrok között fészkel a *karvaly-poszáta* és a *tőviszűrő gébics*. Ritka téli vendégként időnként megjelenik a *haj-nalmadár* is, amelynek szárnya élénk hajnalpiros színű. A hegy nappali lakói közé tartoznak a fecskefarkú lepkék, a *csíkos medvelepkék* és a *kardoslepkék*. A terület díszes képviselője a *bikapók*, míg éjjel mozgó a *gyászos cincér*. A nyári napsütésben a sziklás peremeken gyakran sütkéreznek a *résziklók*.

A térség nemcsak földtani és tájképi változatosságával, hanem gazdag élővilágával is kiemelkedik. Ezek a területek fontos menedéket nyújtanak számos védett és ritka faj számára, miközben lehetőséget kínálnak a természetközeli élményekre és a környezeti nevelésre is. A természeti értékek megőrzése érdekében kiemelten fontos a felelős gazdálkodás és a természetvédelmi szemlélet erősítése, hogy e különleges tájak szépsége és sokfélesége a jövő generációi számára is fennmaradhasson.

Bodonczi László erdészeti igazgató,

Vasvári Erdészet

Jánosa László erdei iskolai referens

Szombathelyi Erdészeti Zrt.

Fotó: Dömötör Róbert

Csíkos medvelepke

Erdőgazdálkodás a nyugati végeken

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. erdőkezelésének szakmai bemutatása

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. működési területe teljes egészében Vas vármegyében található. A vármegye területe 333 584 hektár, ebből erdő és fásított terület művelési ágú 97 208 hektár (29%), míg erdőtervezett erdő- és egyéb részlet 98 653 hektár (30%), így az ország 19 vármegyéjéből a hatodik legerdősültebb.

Társaságunk a vármegye állami erdőterületeinek legnagyobb részén, 47 115 hektár erdőtervezett területen gazdálkodik, melyből az erdőrészlétként nyilvántartott terület 44 237 hektár. Fő tevékenységünk az erdő- és vadgazdálkodás, valamint az erdőgazdálkodással összefüggő közjóléti és turisztikai szolgáltatások. A Szombathelyi Erdészeti Zrt. által kezelt erdőterület hat erdészeti tájon belül helyezkedik el. Ennek megfelelően a természeti adottságok és a faállományok is változatosak.

Jellemző faállománytípusok a gyertyános-tölgyesek, kocsányos és kocsánytalan tölgyesek (32%), erdeifenyvesek (33%), cseresek (10%), a bükkösök (7%) és az akácok (4,5%). Folyamatosan csökkenő arányban jelen vannak még lucfenyves állományok és a Rába, illetve a Pinka menti ártéri területeken vízkedvelő égeresek, fűzesek, hazai és nemes nyárasok is. A fenyőállományok 40%-os területfoglalási aránya jelentős, melyhez az országos átlagnál lényegesen jobb fatermőképesség és faanyagminőség párosul.

Az elsődleges rendeltetés szerint az erdőrészlétek 36,7%-a védelmi, 61,7%-a gazdasági és 1,6%-a (689 ha) közjóléti rendeltetéssel bír. Jelentős a gazdasági elsődleges rendeltetésű erdőkben a Natura 2000 további rendeltetések előfordulása is (8%). Az állományok természetesség szerinti megoszlása kedvező. A természetes és természetyszerű erdők aránya 55,9%, származék erdő 24,2%, átmeneti erdő 3,6% és mind-össze 16,3% a kultúrerdő.

Fenyőpusztulás légifelvételen

Fotó: Farkas Rolf

A változatos állományok változatos erdőgazdálkodási módszereket kívánnak. 2005-ig minden erdőterületet vágásos üzemmódban kezeltünk, amelynek aránya mára 88%-ra csökkent. Ezzel párhuzamosan a véghasználati munkák során előtérbe kerültek az elnyújtott, természetközeli erdőfelújítási módszerek.

A tarvágások aránya – a lucfenyves állományok pusztulása miatt kényszerűségből végzett egészségügyi termelések ellenére – 53%-ra csökkent, a fokozatos felújítóvágások (37%) és szálalóvágások (10%) aránya nőtt. A fokozatos felújítóvágásokat lombos és fenyő állományokban is alkalmazzuk.

Lombos állományokban minden esetben klasszikus ernyős bontást végzünk 1-2 alkalommal, melynek során – főleg cseres állományokban – gyakran szükséges az újulat mesterséges kiegészítése. Ennek oka a ritka és szórványos makktermés és a helyenként jelentős vadlétszám.

A bükk természetes felújítása az utóbbi évek rendszeres és bőséges makktermésének köszönhetően a Kőszegi-hegységben nem okoz problémát. A felújításokat kivétel nélkül vadkárelhárító kerítés építése nélkül sikerül befejezni. Ebben nagy segítséget jelent, hogy a területen a vadászatra jogosult is a Szombathelyi Erdészeti Zrt., így a vadlétszám a kívánt szinten tartható.

Az őrségi bükk- és tölgyállományok természetes felújítása már korántsem problémamentes. A természetvédelmi tiltások miatt elöregedő és pusztuló állományok esetében az elgyertyánosodás, a földi szeder terjedése, valamint a nagy vadlétszám is komoly nehézséget okoz.

A már felújított területek kiváló beállóhelyet biztosítanak a vad – elsősorban az erdei vadkárok döntő többségeért felelős gímszarvas – számára, amely a folyamatban lévő felújításokban jelentős rágaskárt okoz. Ennek kiküszöbölése érdekében a természetes felújítások során is szükséges vadkárelhárító kerítések építése.

Az erdeifenyő-állományok természetes felújítása során termőhelytől függően ernyős bontás vagy pásztás felújítóvágás közül választhatunk. Tapasztalataink szerint a kavicsos altalajú, pangóvízesebb erdőrészlétekben az ernyős bontást, mely termőrétegű, kiegyensúlyozott vízháztartású talajok esetén a pásztás felújítóvágást követően sikeresebbek a felújítások.

A természetvédelmi és társadalmi elvárásoknak megfelelően, az utóbbi években előtérbe kerültek a folyamatos er-

dőborítást biztosító gazdálkodási formák. Az első Pro Silva kísérleti területek pontosan 20 éve, 2005-ben kerültek kijelölésre 4 községhatárban, összesen 167 hektáron. A kísérlet célja volt tisztázni, hogy hosszú távon az évszázadok óta végleges üzemmódban kezelt, többé-kevésbé egykorú erdőállományok az eddig felismert természeti törvények és felhalmozódott erdőgazdálkodási tapasztalatok birtokában átvezethetők-e a folyamatos erdőborítást biztosító, természeteshez hasonló erdőállapotba, s ha igen, milyen módon. Az elmúlt 20 évben az ezen elvek szerint kezelt erdőterület megnégyszereződött. Jelenleg 778 hektáron folytatunk száraló erdőgazdálkodást.

A fakitermelési munkákat arra szakosodott vállalkozói réteggel és saját fakitermelő brigádokkal végezzük. Itt, a nyugati határ mellett Ausztria munkaerő-elszívó hatása számottevő, ezért a saját és vállalkozói brigádok létszáma is folyamatosan csökken.

Ezt ellensúlyozza a gépi fakitermelés arányának folyamatos növekedése. A harveszterek alkalmazása már a törzskiválasztó és növedékfokozó gyérítésekben is mindennapos. Társaságunk két darab saját tulajdonú harveszterrel rendelkezik, melyek a Társaság éves tervében szereplő gépi fakitermelések 30%-át elvégzik. Egy nagyméretű Komatsu 911 és egy gyérítésekre, vékonyabb fenyő véghasználatokra optimális Sampo HR46x végez egész évben fakitermelést, melyeket a pusztuló lucfenyvesek letermelése érdekében vásároltunk 2017-ben és 2019-ben. Ezek az állományok szinte teljesen elfogytak, ezért indokoltá vált a nagyméretű Komatsu harveszter kisebb, gyérítésekre tervezett gépre történő lecserélése.

Harveszteres fakitermelés fenyőállományban Fotó: Nemes Pirooska

A fakitermeléseken túl a szállítási feladatokban is részt vesznek saját gépek. Jellemző a faanyag kamionra felterhelve történő értékesítése, melyhez 6 db rakodógép áll rendelkezésünkre. Legújabb termelő beruházásunk is a rakodási kapacitásunk növelését segíti elő. Kettő darab új rakodógép (Valtra T145A traktor Kesla 326T daruval) állt munkába május hónapban. A lakosság részére értékesített tűzifa kiszállítását 3 erdészeti igazgatóságunkon saját teherautókkal végezzük.

Erdőművelés

A jövő erdeinek a legelső és legfontosabb alappilléreit teremti meg az erdőművelés, ami nagyfokú szakértelmet, precizitást és innovatív megoldásokat kíván.

Mesterséges erdősfítés sorköz ápolása

Fotó: Nemes Pirooska

Már a tervezést és az előkészületeket megnehezíti az, hogy a klímaváltozás, a fenntarthatóság, a természetvédelem és az ökoturisztikai elvárások függvényében kell évtizedekre előre tervezni.

Az erdőművelés összetett, egymásra épülő, a fahasználat folyamatosan együttműködő tevékenységsort foglal magába, amelynek elemei a maggazdálkodás, a csemetetermesztés, az erdőtelepítés, az erdőfelújítás, az erdőnevelés és az erdővédelem.

Az első kivitelek elvégzése előtt egyre nagyobb arányban talajmarásos talaj-előkészítést hajtunk végre, amely nagyban megkönnyíti az utána következő munkafolyamatok gépesítését.

Az erdőfelújításaink első kivitelénél legnagyobb arányban végzünk mesterséges első kivitelek, éves szinten átlagosan 240 hektáron. A kötelezettség alá vont területünk közel 50%-a természetes mageredetű állományból áll.

A mesterséges erdőfelújítások nagyobb arányát egyrészt az egyre inkább fokozódó klímaváltozás negatív hatásait (aszályos periódusok, száradások, másodlagos kórokozók és invazív kártevők megjelenése) nehezebben toleráló erdőállományok (pl: fenyőállományok, különösen a lucfenyvesek) lombos állománnyá történő átalakítása, másrészt az utóbbi évek makkterméseinek hiánya eredményezi.

A klímaváltozás hatásainak ellensúlyozására a Szombathelyi Erdészeti Zrt. más erdészeti társaságokkal együttműködve, Európa déli felének származási körzeteiből gyűjtött szaporítóanyagokat használ fel – jelenleg kísérleti jelleggel – a csemetetermesztésben, hogy a jövő generáció számára állékonnyabb, ellenállóbb és egészségesebb erdőt hozzunk létre.

A makktermés csökkenése miatt a szükséges mennyiség legelőször vásárlásból tudjuk csak biztosítani. A csemeteigényünk közel felét – az erdeifenyő csemetét teljes mértékben – a csemetekertjeinkből biztosítjuk, a fennmaradó szükségletet pedig főként helyi termelőktől szerezzük be. A precíz és szakszerű munkavégzést jól tükrözi, hogy a kedvezőtlen időjárási körülmények ellenére a pótlások száma évről évre csökkenő tendenciát mutat.

Az erdőfelújítási és erdőnevelési munkákat (talajelőkészítés, vetés, ültetés, ápolás, tisztítás) szakmailag képzett, saját erdőművelő brigádokkal, valamint erdőművelési vállalkozókkal végeztetjük. Így évente átlagosan közel kb. 3300 hektáron tudunk végrehajtani ápolási feladatokat, aminek a legnagyobb arányát a kézi élőmunka teszi ki.

Ausztria közelsége, valamint az öregségi nyugdíjkorhatár elérése miatt a munkaerőlétszámunk évről évre fogyatkozik, és ez jelentős problémát okoz az erdőművelési feladataink végrehajtásában.

Fakitermelés, kereskedelem

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. nem rendelkezik fűrészüzemmel, így a megtermelt faanyag teljes mennyiségét elsődleges erdei választékként értékesíti. Mivel az árbevételének 90%-át ebből szerzi, így a fahasználati ágazat Társaságunk működését alapvetően befolyásolja. Évente átlagosan 230–240 ezer m³ vastagfa megtermelése és értékesítése jelentős feladat a négy erdészeti igazgatóságunk számára.

Ahogy a Társaság kezelésében lévő erdőállományok elegyarányában, a termelt faanyag térfogatában is jelentős, 45–50%-os arányt képvisel a fenyő mennyisége. Ennek hátrányát és előnyét is érezzük.

A fenyő választékok értékesítési átlagára elmarad a lombos választékok átlagárától, ugyanakkor a harveszteres technológiával történő termeléshez alkalmasabbak, így a fakitermelési költség is alacsonyabb.

Az utóbbi időszakban a fakereskedelmi viszonyok erős hullámzást mutattak. A változásokra történő gyors döntések meghozatala, a fakitermelési terv évközi módosítása alapvető feltétele az eredményes kereskedelmi tevékenységnek. Társaságunk esetében megvan a lehetősége annak, hogy egy-egy évben a piaci keresletnek megfelelően a lombos vagy a fenyő választékok nagyobb arányú termelését fokozza. Természetesen ennek vannak korlátai, szem előtt kell tartani a 10 éves időszakokra szóló erdőtervek adta lehetőségeket.

Az ágazatban jelentős szereppel bír az évente 6–7 ezer m³ mennyiségben termelődő tölgyrönk. Ennek értékesítése még gyengébb piaci körülmények közt sem okoz gondot. Az ár-

jegyzéki minőségű rönköt a régióban működő, hazai partnereinkkel kötött szerződések keretében értékesítjük. Az össz-mennyiség kb. 30–40%-át kitevő minőségi rönk helyét pedig nyílt ajánlattételi eljárás keretében, a lehető legjobb piaci áron találjuk meg a fapiacon.

Az őrségi és szentpéterfai erdeinkben termelt, országos szinten is kiemelkedő minőségű, 20–22 ezer m³ fenyőrönk eladása szintén a nyugat-dunántúli régióban található ki-sebb, főként épületfa vágásával foglalkozó fűrészüzemek részére történik.

A bükkrönk mennyisége évente 3–4 ezer m³, amelyet bel-földi és külföldi partnerek részére értékesítünk. Egyéb keménylombos (cser, vöröstölgy, akác) rönk csekély, lágylombos rönk elhanyagolható mennyiségben termelődik.

Fagyártmányfa tekintetében a fenyő és tölgy, kisebb mértékben az akác bír jelentőséggel a termelt és értékesített választékok palettáján.

Keménylombos sarangolt faanyagot évente 90–100 ezer m³-t termel társaságunk. A jelenlegi piaci körülmények mellett ennek értékesítése jelenti a legnagyobb problémát. A tűzifa iránti kereslet csökkenő tendenciát mutat. A lakóházak szigetelése, az enyhe telek, illetve a kényelmesebb fűtési alternatívák iránti igény növekedése mind a fával történő fűtés ellen szól.

A korábban átlagosan 70–80 ezer m³ tűzifa-értékesítés pár év alatt 20–30%-kal csökkent. A forgácsfaként történő értékesítés is visszaesett, a fenyőhöz viszonyított magasabb értékesítési ár miatt. A fentiek alapján az energiaszektor felé irányuló eladás növelése elengedhetetlen. A következő évek egyik legnagyobb kereskedelmi feladata lesz e választék értékesítésének megoldása.

A második legnagyobb volumenben, évente 80–90 ezer m³-ben termelődő választék a fenyő forgácsfa. Az elérhető távolságban működő forgácslapgyártó üzemek és papírgyárak ezt a mennyiséget teljes egészében felveszik. A pusztuló lucfenyves állományaink letermelésével a mennyisége csökkeni fog.

Az erdőállományaink egészségügyi állapotának romlásával a termelődő faanyag választék-összetétele is gyengébb lesz, így a kibontakozó jövőkép meglehetősen negatív.

Minőségi tölgyrönk

Fotó: Nárai István

Klímaváltozás, kutatások

Nem mehetünk el szó nélkül a napjaink időjárásának köszönhetően a közbeszédet is egyre inkább meghatározó klímaváltozás mellett, melynek hatásai a Szombathelyi Erdészeti Zrt.-t az ország erdőgazdálkodói közül elsőként érintették.

A lucfenyves állományok területaránya az ezredfordulón még 8% volt, napjainkra ez a szűkár felszámolása vagy megelőzése céljából elvégzett fakitermelések következtében 2%-ra csökkent.

Az éghajlatváltozás az utóbbi évtizedben felgyorsult, melynek hatásait a bükkös és erdeifenyves állományokban is tapasztaljuk. Jelenleg szakmánk legnagyobb feladata, hogy a klímaváltozás jelentette kihívásokra jól reagáljunk. Ennek érdekében Társaságunk szorosan együttműködik a Soproni Egyetem Erdészeti Tudományos Intézetével, melynek központja Sárváron található. Folyamatosan frissülő klímamodelleket készítenek, kiemelten Vas vármegyére is, amelyek elősegítik a hosszú távú tervezést és a helyes fajajmegválasztást.

A modellek 2 scenárióját vázolnak fel, három különböző időszakra, és sajnos egyre inkább a rosszabbat (*RCP8.5 peszsimista forgatókönyv*) látjuk megvalósulni, az előre jelzett-nél is gyorsabb ütemben.

Szintén az ERTI-vel való együttműködésnek köszönhető, hogy az idei évben már délebbi országokból (*Bulgária, Törökország*) származó őshonos fafajok magjaival erdősíthetünk és nevelhetünk csemetét.

Természetesen a jelenlegi faállományok megőrzése és fenntartása is kiemelt feladatunk, éppen ezért kértük fel a tavalyi évben a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Karát és az Erdészeti Tudományos Intézetet, hogy mérjék fel erdeifenyő-állományaink egészségi állapotát, és vizsgálják meg a lokálisan jelentkező, foltszerű pusztulások okait. Ennek eredményeként egyértelművé vált, hogy a pusztulások oka többtényezős. Szerepet játszanak a különböző szúfajok (*Tomicus piniperda*, *Tomicus minor*), melyeknek a korábbi 2 helyett már évi 3 nemzedéke fejlődik ki, és támadja meg a fákat. Idősebb állományokban a fák tövével szíjács betegség alakul ki, a pusztuló szíjácson pedig gyengültségi kórokozók (*Armillaria sp.*, illetve *Daldinia concentrica*) telepednek meg.

Az ERTI-vel való együttműködés fontos hozadéka annak értékelése, hogy hogyan lehet egy erdészeti társaság is aktív szereplője a klímavédelemnek. A modellezés rávilágít arra,

hogy a fakitermelési stratégiák klímavédelmi hatásának helyes megítéléséhez a teljes faalapú szektor szénegyenlegét szükséges figyelembe venni, hogy a lehető legnagyobb kibocsátás-elkerülési és szénmegkötési hatást érhessük el.

Érdekes, hogy a 40%-kal növelt fakitermelés adta a legkedvezőbb eredményt a teljes erdő- és faalapú szektorra vetítve – köszönhetően a faanyag hosszú távú széntároló és fosszilis anyagokat kiváltó szerepének. Ehhez azonban a feldolgozóiparban is jelentős fejlesztések szükségesek a megtermelt faanyag hosszú távon biztosított beépíthetősége érdekében.

Ezen túl szénmegkötő gazdálkodás (*carbon farming*) minitaprotjektet alakítottunk ki, és végeztünk modellszámításokat az Intézet szakembereivel annak érdekében, hogy a javított erdőgazdálkodás (*improved forest management*) által érvényesíthető kvótabevételi lehetőségeket értékelni tudjuk.

A klímaváltozással összefüggésben a havaria helyzetek gyakorisága is növekszik. Példaként említhető a tavalyi évben a Csöngé-Kenyeri térségében kialakult erdőtűz, amelyben hozzávetőleg 400 hektár erdő égett le, köztük Társaságunk 9,64 hektár középkorú erdeifenyvese.

Az elpusztult faállomány letermelését áprilisban elvégeztük, az őszi erdősítési szezonban pedig az erdőfelújítást is elvégezzük – kevésbé tűzveszélyes és a termőhelynek megfelelő – vöröstölgy fafajjal.

A közelmúltban Rönök térségében alakult ki avartűz, amely 3 hektárt érintett. Szerencsére a sűrű bükk újulat ellenére a lángokból nem alakult ki koronatűz. Ezek az esetek is bizonyítják, hogy a mediterrán országokban gyakori erdő- és bozóttüzek a magyar erdők jövőjének is a részei lehetnek, melyek megfékezésére szaktudásban és eszközállományban is fel kell készülnünk.

Összeállította: **Gángó Csaba** vezérigazgató-helyettes, erdőgazdálkodási igazgató, **Kámpelné Bitter Adrienn** erdőművelési, természetvédelmi és ökoturisztikai osztályvezető, **Kardos Bendegúz** fahasználati és kereskedelmi osztályvezető, Szombathelyi Erdészeti Zrt.

Az erdőtűz pusztítása Csöngé-Kenyeri térségében, 2024-ben

Fotó: Nemes Piroska

Vadgazdálkodás és élőhelykezelés összhangja a Szombathelyi Erdészeti Zrt.-nél

Fotó: Papp Márk

Az erdészen és a vadászon kívül kevés olyan hivatás van a világon, amely ennyire szoros kapcsolatban áll az évszakok váltakozásával, a természet ritmusával és annak változásaival. A mindennapok embere általában csak kivételes esetben figyel fel az összetettebb természeti folyamatokra.

A szakma szorosan követi az éghajlati változásokat, alkalmazkodik a Föld és az élővilág mindenkori állapotához. A természethez való közvetlen kapcsolódás különleges tudást, érzékenységet és nagy odafigyelést igényel.

A vadgazdálkodás fogalma messze túlmutat azon az egyszerű elképzelésen, hogy az pusztán vadászatok szervezését, lebonyolítását jelenti. Valójában egy sokrétű, felelősségteljes és összetett tevékenységről van szó, amely magában foglalja a gondos, alapos tervezést, a folyamatos megfigyelést, az élővilágról való tudatos gondoskodást, valamint a természet védelmét.

Ahogy a világ népessége folyamatosan növekszik, és a városok egyre nagyobb területeket foglalnak el, úgy szorul vissza fokozatosan a természetes élővilág mozgástere. A kerítésekkel, utakkal és épületekkel körbevett tájak egyre nagyobb szeleteket vesznek el abból a térből, amely egykor az állatok természetes, zavartalan élőhelye volt.

Ebből a fokozódó emberi jelenlétből és térhódításból adódóan időről

időre elkerülhetetlenné válik a tudatos, szakértői beavatkozás olyan mértékkel, körültekintéssel és érzékenységgel, amely nem rombol, hanem segít. Egyfajta felelősségteljes jelenlétről van szó, amelynek célja, hogy biztosítsa a vadállomány egészségének megőrzését, valamint az élőhelyek természetes egyensúlyának hosszú távú fennmaradását. Mindez nem más, mint az erdő és a benne élő élőlények csendes, kitartó és odaadó szolgálata.

„A vadász mindenütt ott van; mindig készenlétben van, és semmi sem sok neki. A napnak, az évnek minden szakában: éjjel-nappal, hajnalban, alkonyatkor; forró kánikulában, étlen-szomjan, ázva-fázva, veszedelmekkel szembe-

szállva, nélkülözve és egymagában is; a vadász kint van a természetben, s olyan helyeken fordul meg, ahova senki más sem követi, hacsak a vadásztárs nem. A vadász előtt minden nyitva van a természetben. A vadásznak a természetet úgy kell ösmernie, mint a természetűdősnek...” (Bársony István: Délibáb)

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. mint Vas vármegye állami tulajdonú erdeinek a kezelője, összesen 44 459 hektáron végez szervezett vadászati és átfogó vadgazdálkodási tevékenységet. Ez a kiterjedt működési terület hat különálló vadászterületről áll. A Kőszegi, valamint a Szentpéterfai vadászterületek az úgynevezett 503-as számú vadgazdálkodási tájegységbe tartoznak, míg a Káld-Szajk, Nádasd, Rátót és Ivánc térségében elhelyezkedő vadászterületek az 504-es számú tájegység részét képezik. Ez a területi felosztás biztosítja a hatékony, az adott tájegységre érvényes vadgazdálkodás lehetőségét, amely igazodik a térség természeti adottságaihoz és az ott élő vadállomány sajátosságaihoz.

A Kőszegi vadászterület közvetlenül az osztrák államhatár mellett terül el. Nagysága 6 324 ha. A közepes minőségű őz- és vaddisznó-, valamint a jó minőségű gímállományon felül a kőszegi hegységben él egy jó minőségű muflonállomány is, amelyben a kosok csigahossza elérheti a 90 cm-t.

A 3121 hektáros Szentpéterfai vadászterület is közvetlenül a határ mentén helyezkedik el. Itt is közepes minőségű őz- és vaddisznóállomány és jó minőségű gímállomány él. Ezen a vadászterületen található Vas vármegye egyik legnagyobb dámpopulációja, minősége a többszörös vérfrissítés hatására jónak mondható.

A Káld-szajki vadászterület a Szombathelyi Erdészeti Zrt. legnagyobb összefüggő vadászterülete, 16 088 hektár, ahol jó minőségű gím-, őz- és vaddisznóállomány él. E vadászterületen belül található a vármegye legnagyobb összefüggő erdőtömbje, a Farkas-erdő.

A vadállomány folyamatos, szakszerű gondozása a nyár folyamán is fontos feladata a vadgazdálkodónak

Fotó: Nemes Prokka

A nádasdi az erdészeti társaságunk legkisebb vadászterülete, Vas vármegye déli részén található, területe 2754 hektár. Erdősültsége 90%, közepes gím- és vaddisznóállomány mellett gyenge minőségű erdei őzállomány van jelen. Ezen a vadászterületen került terítékre a Szombathelyi Erdészeti Zrt. történetének legnagyobb agancstömegű gímzarvas bikája. A trófeatómege 14,87 kg volt.

A Rátóti vadászterület szintén Ausztriával határos. Nagysága 3233 hektár. A közepes minőségű őz- és vaddisznóállomány mellett jó minőségű gímállomány adja a gazdálkodás alapját. A vadászterület jelentős része a Rába árterében fekszik, emiatt főként aszályos időszakban fokozottan vadkárveszélyes.

Az Őrségben található a 12939 hektáron elterülő Ivánci vadászterület, ahol a közepes minőségű őz- mellett jó minőségű vaddisznó- és gímállomány a jellemző. A magas erdősültségi arány (70%) lehetővé teszi az eredményes gimbikavadászatot, valamint terelővadászatok megszervezését. Itt kerül terítékre a 10 kg trófeatómege feletti gimbikák túlnyomó többsége.

A tervezés

A vadgazdálkodásban felelős döntést csak a vadászterület és a vadállomány alapos ismeretének birtokában lehet hozni. Tudnunk kell, hogy az adott területen mennyi vad él, milyen korcsoportokat képviselnek, milyen az ivararányuk. E kérdésekre nem lehet csupán megérzés vagy tapasztalati sejtés alapján válaszolni, megbízható adatokra van szükség, amelyek objektív alapot nyújtanak a vadgazdálkodási döntésekhez és az éves vadgazdálkodási terv készítéséhez.

Az állomány becslésére többféle, egymást kiegészítő módszer is rendelkezésre áll: a különböző vadgazdálkodási létesítményekhez (etető, itató, vadszórók, szórók stb.) felszerelt vadkamerák által rögzített képi adatok, a terepen talált nyomok alapján, a hajtásos számlálás, drónok segítségével végzett számlálás, illetve a szinkronszámlálás mind azt a célt szolgálják, hogy a lehető legteljesebb képet kapjuk az adott területen élő vadállományról.

Ezek az információk nem csupán aktuális pillanatfelvételt adnak, hanem remek lehetőséget teremtenek a hosszú távú tervezéshez is. Pontos állományadatok hiányában ugyanis nem készíthető el a valós tényeken alapuló, jövőbe tekintő éves vadgazdálkodási terv.

A terepi adatgyűjtést a Szombathelyi Erdészeti Zrt. gyakorlott szakemberei végzik, különösen a tél végén, amikor a becslések elvégzése a legalkalmasabb. Ekkor a már említett módszerek alkalmazásával mérik fel, milyen állapotban van a vadállomány, és milyen különféle tendenciák figyelhetők meg.

Életre keltett élőhelyek

Az élőhely nem csupán díszlet vagy háttér, amelyben a vad élete zajlik – sokkal több annál. Ez maga az otthona, az a tér, ahol táplálkozik, menedéket talál, és ahol létrejön az élővilág természetes körforgása.

A vadgazdálkodók munkája gyakran éppen azokban a részletekben mutatkozik, amelyeket a laikus szem alig vesz észre, vagy talán észre sem vesz. Mert ez a hivatás nem csupán a vadászatról vagy az állomány szabályozásáról, hanem legalább annyira szól a

gondoskodásról, az élőhely formálásáról, védelméről és a vadállomány szolgálatáról is.

Társaságunk vadföldeket művel, hogy megfelelő táplálékforrást biztosítsunk a vad számára. Cserjéket és fákat telepítünk, amelyek nemcsak takarást nyújtanak, hanem életteret is biztosítanak számos fajnak.

Folyamatos cél az élőhely fejlesztése, jelenleg éves szinten több mint 300 hektár vadföld művelése történik ennek érdekében. Itatókat létesítünk, újítunk fel, hogy a szárazabb időszakokban is legyen elegendő víz, és nem ritkán vizes élőhelyeket is helyreállítunk, melyek egykor természetes részei voltak a tájnak, de az emberi beavatkozások következtében eltűntek, vagy leromlott állapotba kerültek.

Mindezen tevékenységek nem csupán a vadállomány javát szolgálják. Hatásuk messze túlmutat a vadgazdálkodáson: hozzájárulnak a biológiai sokféleség megőrzéséhez, támogatják a beporzók, madarak, kisemlősök és egyéb élőlények fennmaradását, és segítik a természetes ökoszisztémák regenerációját.

Ennek értelmében minden ilyen beavatkozás apró lépés egy egésze-sebb, fenntarthatóbb környezet felé – nemcsak a vad, hanem az egész természet javára.

Kell-e vadat etetni?

A válasz roppant egyszerű „igen”, ám bár a gyakorlatban ez már nagyobb megfontolást igényel. A takarmányfelvételt szem előtt tartva és a nem pazarló etetés végett célszerű előre megtervezni, hol és mikor akarunk etetést végezni.

Fotó: Perjési Balázs

A gímzarvas bika minden vadászterületen fontos része a vadállománynak

Fotó: Szalai Csaba

Vadföld az állami erdészeti társaság által kezelt vadgazdálkodási területen

A kiegészítő takarmányozás különösen a téli vegetációs időszakon kívüli és az ezt megelőző időszakban fontos. A jó vadgazda még a természetes táplálékforrás teljes eltűnése és tél beállta előtt elkezdheti a szoktató etetést, hogy a táplálék-szegény, hideg időszakban a vadat megsegítse, kondíciójának romlását elkerülje.

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. szakemberei bevált gyakorlat szerint ekkor szalaz- és szemestakarmányt (szénát, kukoricát, gabonát) helyeznek ki, és szóval gondoskodnak az ásványi anyag-pótlásról is.

Ezen etető- és szóróhelyeket szükség esetén nem csak a nehéz időszakban, hanem egész éven át üzemeltetik, mert az elterelő etetés segítség a vad távoltartásában a mezőgazdasági területektől. Rendkívül fontos a rendszeresség, a naponta, akár kisebb mennyiséggel végzett etetéssel könnyebben megtartható a vad a beállóhely közelében.

Az élőhely megővásával, fejlesztésével kapcsolatos feladatokon túl a gazdálkodás fontos része az élőhelyet nem veszélytető, jó egészségi állapotú, kondíciójú vadlétszám fenntartása. Ennek elérése érdekében a nagyragadozók (farkas, medve) hiányában a vadgazdára hárul a szakszerű selejtezés és állománycsökkentés feladata.

A Szombathelyi Erdészeti Zrt.-nél az éves terítékszámok jól mutatják a gazdálkodás volumenét: az elmúlt öt évet figyelembe véve, évente 1200–1500 db gímszarvas került elejtésre, özből mintegy 600–700 db, míg vaddisznóból 1900–3000 egyed alkotta az éves terítéket. Emellett évente átlagosan 80 db dámszarvas és 30 db muflon is elejtésre került. Az elejtések jelentős része

a téli időszakban szervezett nagyvad társas vadászatok során történik, melyek mindig meghatározó eseményei a vadászati évnek. Ezekből a társas vadászatokból évente több mint 50 alkalmat szervez meg a társaság. Ezek nemcsak gazdasági szempontból fontosak, hanem a vadállomány szabályozása és az ökológiai egyensúly fenntartása érdekében is kulcsszerepet játszanak.

Vadkárok: ember–vad konfliktusok

Ahogy a vadállomány változik és az emberi tevékenység egyre mélyebbre hatol a természetes élőhelyeken, úgy gyarapodnak az összetűzések ember és vad között.

A közúti baleset a legtöbbet érintő konfliktusforrás. A lakott területeken kívüli fő- és mellékutakat gyakran keresztezik fajfenntartási ösztönüktől vezérelten, vagy táplálkozásukból, természetes vándorlásukból adódóan a különböző vadfajok. Ennek elkerülésére megoldás lehet a főutak menti kerítés létesítése, fénysorompó kialakítása vadriasztó prizmával. A főutak által felosztott területek között szükséges az átjárás biztosítása. Erre példa a Szombathelyi Erdészeti Zrt. kezelésében lévő Rátóti vadászterületen az új építésű M80-as autótutat keresztező 4 darab vadátjáró, melyek célja a vonalas létesítményekre jellemző élőhelyszigetek elkerülése és a vadutközések valószínűségének csökkentése.

A mezőgazdaságban és erdőgazdálkodásban okozott károk eredményezik a legtöbb konfliktust a gazdálkodók között. Alapvető cél a jó kapcsolat és az együttműködés.

Elsődlegesen a vadkár megelőzésére szükséges a hangsúlyt fektetni, a vadgazdálkodó részéről a jól szervezett vadkár-

elhárító vadászatok szervezésével, nem vadászható vad riasztásával, rendszeres elterelő etetés biztosításával.

A gazdálkodó részéről az információ biztosítása, a fegyveres vadkárelhárítás elősegítése a törvény által előírt távolság betartásával, biológiai vagy kémiai védekezés. Végül soron a más módon el nem hárítható vadkárok esetén a vadkárelhárító kerítés létesítése.

A lakott területen megjelenő vad a korábbi évekhez képest egyre nagyobb figyelmet igénylő probléma. Egyre gyakoribb jelenség, hogy rókák, vaddisznók, sőt néha őzek jelennek meg külvárosi területeken, szelektív hulladékgyűjtők vagy kertek körül. Ez részben a városközeli vadállomány félelemkűszöbének eltolódásával, részben a természetes élőhely beszűkülésével magyarázható. Alapvető probléma, hogy a lakott terület nem a vadászterület része, de vadászterületen helyezkedik el.

Összegzés

A gazdálkodás célja a hosszú távú tartamos vadgazdálkodás, optimális, az élőhely eltartóképességének megfelelő nagyságú vadállomány fenntartása. A vad a természet része, ezért kiemelten fontos a vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, mezőgazdálkodás összehangjának a megteremtése. A Szombathelyi Erdészeti Zrt. célja a jelenlegi ökoszisztéma megőrzése az utókor számára, hogy a következő generációk is megfigyelhessék az élővilág, benne a vadállatok viselkedését, szokásait a természetes környezetben.

Szalai Csaba vadgazdálkodási osztályvezető,

Mészáros Bence vadgazdálkodási előadó Szombathelyi Erdészeti Zrt.

A kellő mennyiségű és minőségű szemes takarmányról gondoskodik erdei vadetető (szóró)

Rejtőző őzbak virágzó repcetáblában

Precíziós gazdálkodás modern technológiával

Drónok az erdők szolgálatában

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. elhivatott az új technológiák kutatása, bevezetése iránt. Fontosnak tartjuk, hogy a technika fejlődésével párhuzamosan keressük azokat a lehetőségeket, amiket be tudnánk építeni az erdőgazdálkodás mindennapi gyakorlatába. Célunk, hogy munkánk elvégzését pontosabbá, gyorsabbá, a plusz információk beszerzésével még hatékonyabbá tegyük.

2018 óta végzünk a vagyonkezelt területeinken drónos monitoringot. A kezdeti, egyszerű felvételek után napjainkra a növényegészségügyi állapotfelmérésben eljutottunk a vegetációs indexek előállításához multispektrális kamerák segítségével. De mire is tudjuk ezeket a kiértékeléseket használni, mik a gyakorlati hasznai a repüléseknek, mik lehetnek a távlati célok, és hogyan illeszthetők ezek a technológiák a fenntartható, adatvezérelt erdőgazdálkodás mindennapi gyakorlatába?

Erdőművelés

Minden technológiai újítás egy régebbi, elavult technológiát hivatott leváltani, vagy megoldást találni egy felmerült, kialakult problémakörre. Sajnos az erdőművelési ágazatra a fentiek hatványozottan igazak.

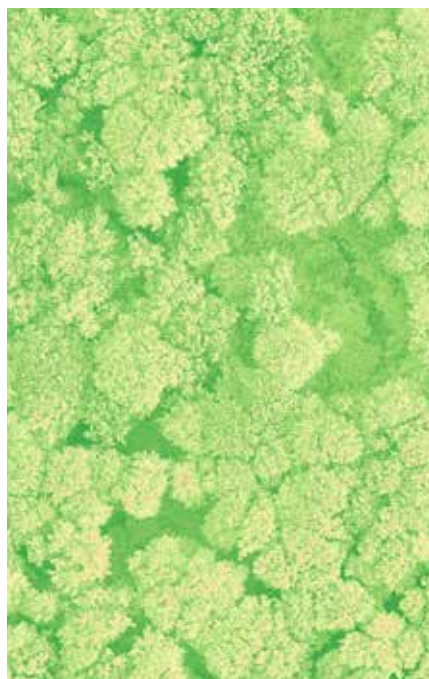
A munkaerőhiány problémája lassan, de biztosan kezd begyűrűzni az ágazatba. Az „akkor és ott” munkálatok az energiatakarékosság, hatékonyság szempontjából elengedhetetlenek lennének. Hiszen egy megkésett beavatkozás nagy mértékben növeli a ráfordított anyagi és emberi erőforrásigényt, miközben a hatékonysága aránytalanul csökkenhet. A naprakész monitoringgal olyan információhalmaz felett rendelkezhetünk, amelynek segítségével megalapozott döntéseket hozhatunk az erdőállomány kezeléséről, a beavatkozások időzítéséről és a potenciális kockázatok minimalizálásáról.

A drónnal készült fényképek alapján domborzati modellt gyárthatunk le, ezáltal a vízgazdálkodást segítő kiértékelé-

seket készíthetünk, nyomon követhetjük a faállomány magassági növekedését, vagy a kerítésnyomvonal tervezését tehetjük még alaposabbá (illetve ellenőrizhetjük a meglévő kerítésünket).

A multispektrális képekből pontos elegyarányképet kaphatunk, a gyomnövények területfoglalása – amennyiben van – precízen felmérhető, valamint a már említett vegetációs indexből pontos képet nyerhetünk az erdőnk egészségi állapotáról. A fenti információk kiértékeléséből már olyan beavatkozási tervet készíthetünk, ami komplexebb eljárást tesz lehetővé.

A permetező drónok a jövő precíziós erdőgazdálkodásának egyik kulcsele-

mévé válhatnak, hiszen lehetőséget kínálnak a célzott, hatékony és környezetkímélő intervenciókra. Sajnos a technológia engedélyeztetésére még mindig várunk kell.

A legális szerkijuttatással lehetővé válna egy gyors, akár mozaikos növényvédelem is, melybe beépíthető lenne a növény stressztűrését elősegítő lombtrágyázás is.

A mezőgazdálkodásban alkalmazott GIS rendszerű támogatás első lépésként alkalmazható lehetne a művelési munkák megkezdésekor. A vetés vagy ültetés pontos koordinátái (amelyet természetesen a terepmodell alapján tervezhetnénk) elkísérhetnék az erdőrészletet akár a végvágások időszakáig is. Őnjáró, távirányítású részsűkaszálók ezek alapján már könnyen eligazodhatnak az erdőrészletben.

Fahasználat

A vagyonkezelésünkben álló erdőrészletekben kiemelt problémakör a lucos állományok egészségi romlásából fakadó fakitermelések tervezése, amit drónok segítségével sikerült megoldanunk. A légifotók alapján egyértelműen elkülöníthető a feltérképezett állomány esetében az elszáradt vagy a még egészséges lucfenyőállomány.

A kiértékelést követően a borított felszínmodellből tudunk törzsszámot becsülni, melyből egy átlagfa segítségével megkaphatjuk a pontos összfatömegét a letermelendő területre. A fenti eljárások hagyományos (RGB) kamerákkal készült képek segítségével végezhetők.

Lidar (lézeres távolságmérő kameratek) típusú kamerákkal azonban még pontosabb képet kaphatnánk a természetre tervezett erdőrészletünkről, törzstérképezést tudnánk készíteni a nagyértékű állományokról. Ezzel nagyban segítenénk a tervezési feladatokat, és ezzel együtt alaposabb képet kapnánk az értékesítendő választékról. E távérzékelési technológia felhasználásával létrehozhatnánk egy részletes terepmodellt az erdőről. Ezzel a modellel optimalizálhatnánk egy esetleges harvester termelés működését, lehetőséget biztosítva arra, hogy a lejtés és a kitermelendő faegyedek figyelembevételével pontos útvonalakat adjunk meg a kitermelési folyamat során.

A klímaváltozás hatásainak, illetve az egyre szélsőségesebb időjárásnak köszönhetően erdeink egészségi állapotának monitorozása elengedhetetlen a hosszú távú erdőgazdálkodás és a biodiverzitás megőrzése szempontjából. A rendszeres adatgyűjtés és elemzés lehetővé teszi számunkra, hogy időben reagáljunk a potenciális problémákra, és biztosítsuk erdeink jövőjét.

A tervezési folyamatban a multispektrális felvételek kiemelkedő szerepet játszhatnak, lehetővé téve számunkra, hogy a fák egészségi állapotát is figyelembe vegyük a fakitermelés során. Így a termelési döntések során a fenntarthatóság és az erdőgazdálkodás minősége egyaránt javítható. Figyelemmel kísérhetjük például a lékek állapotát, mind újulati, mind felső szintben, és ezek alapján tervezhetjük meg a beavatkozásokat.

Vadgazdálkodás

A vadgazdálkodásban örök rejtélynek számít a vadlétszám pontos meghatáro-

zása. Az éves becslés egységes eljárások és metodika nélkül eléggé szubjektív, illetve pontatlan, ez persze nagyban függ a vadgazdálkodók hozzáállásától. Lombos faállományokban vegetációs időn kívül, lombtalan állapotban hőkamerás drónokkal lehetőség nyílik az állomány felmérésére. Fontos, hogy ennek során figyelembe vegyük a vadállományunk mozgási területét. Az eljárás nem garantál egyelőre 100%-os eredményt, de más eljárással aligha kerülhetnénk közelebb a pontos vadlétszámhoz.

Másik sürölődési pont a vadgazdálkodó életében a vadkár nagyságának becslése. Rendkívül kényes és anyagilag is érzékeny a témakör. Sajnos a drón sem képes a vadkár 100%-os meghatá-

annak nagyságrendjét felmérjük. Azt, hogy valóban vad által okozott terméskiesérről beszélünk, mindenképpen földi szemrevételezéssel szükséges megállapítani.

A hőkamerát segítségül hívhatjuk még a sebzett nagyvad utánkeresésénél vagy kaszáláskor, hogy megmentjük a rejtőzködő gidákat a gépi kaszálás okozta sérülésektől vagy elhullástól.

Mesterséges intelligencia (MI)

A fent leírtak szerint rendkívül széles spektrumon lehet alkalmazni az erdőgazdálkodás területén a drónokat és az ebből készült kiértékeléseket. A repülések alkalmával rögzített képek, valamint az ezekből kinyert adatok feldolgozása, elemzése rendkívül összetett és időigényes feladat, amely komoly szakértelmet és megfelelő eszközparkot igényel. Ebbe a feladatkörbe illene az egyre inkább előtérbe kerülő mesterséges intelligencia.

Az adatok precíz, gyors kiértékelése lehetővé válna az MI segítségével, így előkészítve az információkat egy automatizált és optimalizált feldolgozási folyamat számára. Az MI-ben rejlő potenciális lehetőségeket nem csak a drónos kiértékelésekkel kapcsolatban hívhatjuk segítségül. Az erdészeti gyakorlatban számos olyan terület van, ahol a mesterséges intelligencia hatékony támogatást nyújthat, jelentősen megkönnyítve az adatelemzést, az előrejelzést és a döntéshozatalt.

Az MI képes különféle környezeti adatok (pl. hőmérséklet, páratartalom, vegetációállapot) alapján előre jelezni a tűzveszély mértékét, illetve valós időben észlelni a tűzfészkeket szenzor- vagy kameraképek alapján. Az erdőtűzek megelőzése és detektálása is egyre inkább támaszkodik ezekre az intelligens rendszerekre.

Összefoglalás

A fentiek alapján világosan kirajzolódik, hogy a dróntechnológia és az abból nyert adatok feldolgozása meghatározó szerepet játszik a modern erdészeti gyakorlatban, és szervesen illeszkedik a precíziós gazdálkodás elveit követő, adatvezérelt szemléletbe.

Érdemes kiemelni, hogy a bemutatott eljárások műszaki feltételei már biztosítottak. A technológiai újítások bevezetése és az új irányok elterjedése leginkább szakmai döntéseinken múlik, hiszen a szükséges eszközök beszerezhetők.

Szöveg és kép: **Farkas Rolf** tervező, Szombathelyi Erdészeti Zrt.

„Az állami erdők nyitva állnak a természetszeretők előtt!”

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. évtizedekkel ezelőtt választott szlogenje ma minden eddiginél aktuálisabb. A természet „szanatóriuma” egyre inkább felértékelődő rekreációs helyszín, és a klímaváltozás szempontjából is kulcsfontosságú, amelyet bizony becsben kell tartani. Az erdészeti társaság a természeti és kulturális értékek megőrzésére, a helyi közösségek támogatására és a környezetvédelemre fókuszáló ökoturisztikai fejlesztései a társadalom ezirányú, növekvő igényeit szolgálják.

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. a vagyongazdálkodási feladataival összhangban évek óta kiemelten törekszik arra, hogy ökoturisztikai létesítményeiben, valamint szemléletformáló programjain az erdőlátogatók természetközeli élményekkel gazdagodhassanak úgy, hogy közben megőrzik az erdők értékeit a jövő generációi számára.

Vas vármegye természeti látnivalókban gazdag és változatos, az erdészeti társaság ennek megfelelően alakította ki turisztikai desztinációit.

A Kőszegi-hegység

A Kőszegi-hegység az ország egyik kedvelt túrázóhelye. Több túraútvonal szeli keresztül. Az Írott-kőtől indul a két Kéktúra: az egyik, az Országos Kéktúra 124 km megtétele után a Szajki-tavaknál, a másik, a Rockenbauer Pálról elnevezett Dél-dunántúli Kéktúra, a veleméri Árpád-kori templom mellett elhaladva, mintegy 145 km-t megtéve hagyja el a vármegyét.

A Kőszegi-hegységben található az „A” minősítéssel rendelkező Stájer-házi Erdészeti Erdei Iskola, mely 34 fős szálláshellyel és erdészeti bemutatóhellyel rendelkezik.

A foglalkozások résztvevői itt testközelből ismerkedhetnek a természettel, az általuk választott programokon keresztül, például az Öreg bükk tanösvény bejárásával, vagy a gyönyörű útvonalú túrákon a Dunántúl legmagasabb pontjára, az Írott-kőhöz, vagy a Kendig-gerincre.

A Farkas-erdő

Sárvár közelében található Vas vármegye legnagyobb összefüggő erdőtömbje. A túllegeltetett, a hamuzsírfőzés miatt nagyrészt kiirtott Farkas-erdő 1875-ben *III. Lajos* tulajdonába került. A Bajor Királyság utolsó uralkodója a szakszerű erdőgazdálkodás megindítása érdekében Bajorországból szerződtetett erdészeket, köztük *Scherg Lőrinc* főerdőmestert, aki az 1901-ben rábízott leromlott, bokros, nyíres Farkas-erdőt néhány évtized alatt kiemelkedő hírű mintaerdővé alakította át, bükköst is létrehozott, amelynek a hagyásfáit nevezik a tulajdonos emlékére *Lajos-bükkösnek*.

Az erdőtömbön belül, elsősorban az Országos Kéktúra nyomvonala mentén kiránduló- és pihenőhelyeket alakított ki a Szombathelyi Erdészeti Zrt., így két tanösvény, erdészettörténeti emlékhelyek és a 2015-ben épített, a vasi ha-

ranglábakat mintázó 20 méter magas, *Scherg Lőrinc* nevét viselő kilátó várja a természetszerető kirándulókat, túrázókat. A közelben áll vitéz nemes Molnár László emlékkeresztje, a Magyar Királyi Honvéd Légierő legeredményesebb magyar pilótája 1944. augusztus 7-én légi harcban itt hunyt el.

A Farkas-erdő különleges helye a Trézia-kút, azaz az egykori tulajdonos után elnevezve Mária Terézia-kút, mely 1942-ben elsőként lett Vas vármegyében természetvédelmi terület. A környékre látogatók részére kényelmes pihenést és kikapcsolódást biztosít az erdőtömb közepén létesített Káld-Hidegkúti Ökoturisztikai Központ.

A Jeli Varázskert

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. kiemelt ökoturisztikai létesítményként kezeli a Jeli Varázskertet, ahol 1500 méteren akadálymentesített ösvényt alakított ki, 18 méter magas a kertalapítóról elnevezett gróf Ambrózy-Migazzi István kilátó, az Óriások Erdejében, a mamutfenyők között áll a 130 méter hosszú, 10 méter magas lombkoronasétány, melyet óriás csócsúszdán keresztül hagyhat el az, aki nem akar lépcsőzni.

A Jeli Arborétumba évente közel 40 000 látogató érkezik, jellemzően májusban, a rhododendronvirágzás idején. A kertben 300 rododendron taxon található, mintegy 7000 tő. A látogatói csúcs elnyújtása érdekében az erdészek ápri-

A *Scherg Lőrinc*-kilátó

Rhododendronvirágzás a Jeli Varázskertben

lisban virágzó magnóliákat, 15 000 tő nárciszt és japáncseresznyéket ültettek.

Nyáron a hortenziák és selyemmirtuszok pompáznak. A Mediterrán Kertben kínai kenderpálmák, fügek, gránátalmák, eukaliptuszok és egy közel 200 éves olajfa is helyet kapott. Az örökzöld tölgyek közül megemlítendő a magyal és a paratölgy. A jövőben az őszi lomb-szint adó japán és Appalache-hegységből származó növényekből létesítene a társaság erdőfoltokat. A 155. Vándorgyűlés résztvevői vehették először birtokba a Lilaakác Pihenőpontot, melyről a japán erdő és a kilátó is látszik.

Parkerdeink

Szombathely belvárosától mintegy 3 kilométerre található a *Szombathelyi Parkerdő*. A 299 hektáros erdőterületen változatos kikapcsolódási lehetőséget nyújtanak az erdészeti társaság ökoturisztikai beruházásai: a pikniktér, a 2450 méteres Cinege Tanösvény, az erdei esőbeálló pihenőházak, a 8,6 km-es futópályasó, túrakerékpáros nyomvonal, turistaút, parkerdei irányítórendszer. Az erdőterületen kívül sporttrét (füves, kosár- és röplabdapálya), továbbá 100 méteres négysávos futópálya, pingpongasztal és kettő polyball állvány, valamint tornaliget (kerítéssel védett tornaeszközök) is létesült. A játszótér új játékokkal bővült.

A *Csepregi Parkerdő* a város lakóinak kedvelt tartózkodási helye, számos szabadtéri rendezvényt szerveznek ide. A parkerdő a Bene-hegyi zártkerthez csatlakozó erdőkaréjt foglalja magába, használati szempontból azzal alkot szerves egységet.

A *Szajki-tavak Parkerdő* legfőbb látványossága a Szajki-tórendszer. A terület egykori tulajdonosai, *gróf Erdődy Sándor* (a Szajki- és a Bögötei-erdő a jánosházi Erdődy-uradalomhoz tarto-

zott) és *Zierer Antal* (a korábbi Mikosduadalom tulajdonosa) 1912-ben meg-egyezték a Csörgető-patakon halastórendszer létesítéséről, így 1931-ben 11 tőegységet alakítottak ki. Napjainkban a VI. számú tavon, Hosszúpereszteg területén strand működik, mellette kemping található, mely a Vasi-Hegyhát Erdei Vándortábor Program harmadik szálláshelye.

A *Himfai Parkerdő* nagyobb része a Vasi-Hegyhát peremén fekszik, s az alatta fekvő sík terület mocsaras, vízállásos volt, hisz' neve is Berek, itt folyik a Berki-patak is, amely mentén jelentős rekettyefűzes berekerdő alakult ki. Az erdei pihenők, tisztások, sporttrét, az erdei Cincér Tanösvény és a kijelölt nordic walking pálya biztosítja az aktív kikapcsolódást.

A *Cellőmölk-Izsákfai Parkerdő* a tájegységre jellemző erdőállományban kialakított kiránduló- és pihenőhely, játékokkal kiegészítve, 11 állomásponton ad tájékoztatást az erdők életközösségéről.

Szálláslehetőségek

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. által fenntartott szálláshelyek illeszkednek a tájba. A vendégek elsősorban a természet közelségét, a csendet és a nyugalmat értékelik. Az ökoturisztikai értékek kihasználása hozzájárul a térség gazdasági fejlődéséhez és a természetvédelem társadalmi támogatottságához.

Az Országos Kéktúra útvonal mellett a Kőszegi-hegységben a Stájer-házak és a Káld-Hidegkúti Ökoturisztikai Központ nyújt szállást a vándorok számára. A vadászház, a konferenciaterem, a Kisboldogasszony-kápolna, valamint a 2023-ban átadott korszerű turistaház együttesen méltó helyszíne lehet vállalati, baráti, családi eseményeknek is.

Az erdei kápolna a Földművelésügyi Minisztérium támogatásával 2017-ben épült. Az erdő- és vadgazdálkodásban fontos időpontban, szeptember 8-án, Szűz Mária születésnapján áldotta meg ünnepélyesen a szombathelyi megyéspüspök, ezért kapta a Kisboldogasszony-kápolna nevet.

Szomszédságában áll a 17 férőhelyes vadászház, a 80 főt befogadó konferenciaterem és a megújuló energiát hasznosító, 8 szobás, összesen 16 férőhellyel rendelkező turistaház. E korszerű épület az aktív kikapcsolódást szolgálja a természet szívében. Minden szoba saját fürdőszobával, televízióval rendelkezik, A vendégek kényelmét egy mikrohullámú sütővel, vízforralóval, kenyérpíróval ellátott melegítőkonyha is szolgálja.

A több mint 7000 hektáros Farkas-erdő közepén elhelyezkedő ökoturisztikai központ kellemes séták, kirándulások kiváló kiindulópontja. A közeli Sárvár (16 km) nevezetességei – például a vár, a múzeum és a híres termálfürdő –

Turistaház a Káld-Hidegkúti Ökoturisztikai Központban

remek programlehetőségeket kínálnak. Hasonló távolságra található a mesteri és borgáti termálfürdő is. A Ság hegy különleges látnivalóként szolgál, hiszen a bazaltbányászat révén feltárt egykori működő vulkánként egyedi geológiai érdekesség.

Gyönyörű és igényesen gondozott állami területeken, az erdő által palástolt környezetben jól felszerelt vadászházak várják a vendégeket. Ilyen például a Jeli Arborétum közvetlen közelében található *Csipkerei Vadászház*, amely elhelyezkedése és természeti adottságai révén kiváló úticél lehet. Hasonlóan szép környezetben, Kőszeg-Hegyalja dombjai között bújik meg a hangulatos *Cáki Vadászház*, összesen 4 szobával és 8 férőhellyel.

Az Őrségben, *Ivānc* határában található *vadász- és vendégházból* kiindulva rövidebb-hosszabb túrák tehetők a környéken.

A *Szakonyfalui Vendégház* Magyarország legnyugatibb pontján, a hármashatárhoz – magyar-szlovén-osztrák – közel, a szakonyfalui erdőtömb mélyén található. 9 fő részére biztosít szállást. Körülötte a fenyvesek és a lombdőr fokozottan védett természetvédelmi területen állnak. A háztól pár kilométerre folyik a vízitúrázók, kenusok kedvence, a Rába, amely itt még határfolyó. A közeli Szlovéniába és Ausztriába is át lehet látogatni.

A szálláshelyeken – amennyiben az adott vadászház infrastruktúrája lehetővé teszi – különféle családi, baráti, munkahelyi rendezvényekre is kínálkozik lehetőség. Konferencia- és tárgyalótermek bérlete szintén megoldható, így akár kisebb létszámú megbeszélések, akár 80 fős események is megtarthatók. Ezen felül rendezvénysátor, illetve sörpadgarnitúrák állnak rendelkezésre, így

a vadászházak környezete szabadtéri programok, kötetlenebb hangulatú események kiváló helyszínéül szolgálhat.

Szakrális helyeket összekötő túraútvonalak

„Az erdő az Isten első temploma. Itt nincs tető, csak a végtelen ég, s a csend, amely az örökkévalóság bangja” – írta *Ralph Waldo Emerson* amerikai költő.

A közép-európai Mária-útvonal Rőt-falva/Rattersdorf felől érkezik hazánk területére, és Kőszegen áthaladva az Alsó-erdőben folytatódik. Érinti az Őz-kutat, majd Ólmod községet, s Horvátzsidány területén éri el a Peruska Mária zárandokhelyet. Itt 1994 óta áll a Szent Hubertus és Szűz Mária tiszteletére, a hívők adományaiból épült kápolna. A Szombathelyi Erdészeti Zrt. 2015-ben felújította és bővítette a kápolna körüli, részben Kiszsidány területén található kirándulóhelyet. Itt június első vasárnapján háromnyelvű: magyar, horvát és német vadászmisét és zárandoklatot tartanak.

Ezen útvonalon továbbhaladva érünk az Ostffyasszonyfai Hadifogolytábor és -temetőbe. Az Osztrák-Magyar Monarchia egyik legnagyobb első világháborús hadifogolytáborában négyéves működése alatt (1914–18) falai között közel 150 000 hadifogoly fordult meg. Az egykori lakók emlékét a fogolytábor temetője őrzi mementóként.

Vas vármegyén halad át a Szombathely híres szülöttéről elnevezett Szent Márton-út. Az Európa Tanács 2005-ben a Szombathelytől Tours-ig (Franciaország) vezető útvonalat Európai Kulturális Útvonallá nyilvánította, hogy bemutassa Európa legnépszerűbb szentjének életét és kultuszának kiemelkedő emlékeit.

Augusztusban a Nagyboldogasszony búcsú, szeptember elején pedig a Mária-

napi búcsú alkalmából zárandokok ezrei keresik fel a vaskúti Szentkutat, melyet a közép-európai Mária-útvonal is érint. A kegyhely környezetében a Vaskúti Hegyhátat egykor szegélyező bükk-erdők egyik utolsó állományát is láthatjuk, mely erdő elsődlegesen közjóléti rendeltetésű, és egyben része a Natura 2000 hálózatnak.

A misztikus parkerdőhöz számtalan legenda fűződik. Az egyik szerint török elől menekülő domonkosok kedves Mária-képüket a Szentkút körüli erdőben rejtették el egy öreg fa odvában. Később az ide visszatérők nem találták a képet. A fát időközben kivágták, s helyén bővizű forrás fakadt, melynek vizében látni vélték Szűzanyát, így a hívek zárandokútvonala és imahelye lett.

Egy másik csoda a katonaságnál szeme világát veszített *Horváth Ferenc*cel történt meg. A vaskútiak által később Szent Ferencnek nevezett katona több évig élt világtalanul, mígnem szülei elhozták a Szentkúthoz. Miután megmos-ta szemét annak vizében, visszanyerte látását.

Az ökoturizmus a 21. század egyik legdinamikusabban fejlődő turisztikai ágazata, amely nem csupán alternatívát kínál a tömegturizmussal szemben, hanem új alapokra helyezi az ember és természet kapcsolatát. A természeti értékek tiszteletén, a helyi közösségek bevonásán és a környezettudatosságon alapuló ökoturisztikai programok, szolgáltatások lehetőséget adnak arra, hogy a turizmus valóban a fenntartható fejlődés egyik eszközévé váljon.

Jánosa László erdei iskolai referens
Varga Péter ökoturisztikai, természetvédelmi és pályázatkezelési csoportvezető, Szombathelyi Erdészeti Zrt.

Fotó: **Markó András, Nemes Piroška, Ruborits Tamás**

A Szakonyfalui Vendégház

Időutazás Vas vármegyében – hegycsúctól a gyógyfürdőig

Nagy fába vágtam a fejszém – erre jöttem rá, mikor leültem a gép elé, hogy összefoglalót írjak a Szombathelyi Erdészeti Zrt. működési területén, Vas vármegyében található kultúrtörténeti emlékekről. A bőség zavara és a tudásvágy együttesen nehezíti a dolgomat, hiszen az ország nyugati vége oly gazdag értéktárral rendelkezik, hogy nehéz a választás. Egy biztos: a magyar hon más tájegységeihez hasonlóan Vas vármegyének is szerepelnie kell a bakancslistákon.

Bevezetésül egy kis ízelítő a teljesség igénye nélkül: Dunántúl teteje, az Írott-kő, a magyarság legfőbb ereklyéjének 33 éves száműzetése előtti utolsó búvóhelye, a kőszegi Koronaőrző bunker, Szombathely, azaz ókori nevén Savaria, mely több mint 2000 éve folyamatosan lakott város, Magyarország harmadik legnagyobb temploma Szent Márton szülővárosában, a Vasvári Sánc a Vaskapuval és a Katonák Útja, a több mint 7000 hektáros egybefüggő Farkas-erdő, a szerez településszerkezetével ismertté vált Őrség, a jáki apátság monumentális bazilikája, a Jeli Varázskert, és nem utolsósorban a 155. Vándorgyűlésnek központi helyszínéül választott fürdőváros, Sárvár, ahol erdőfürdőzni is érdemes.

Vas az ország harmadik legkisebb vármegyéje, területe 3336 km², ennek ellenére természeti adottságai rendkívül változatosak. Aprófalvas jellegű, 216 településéből 12 a város, amelyekben a népesség valamivel több mint 60%-a él.

Mai településhálózatának alapjai a honfoglalás, illetve az államalapítás idején alakultak ki. A római korban itt vezetett keresztül az északi és déli tartományokat összekötő *Borostyánkő-út*. A *Gyöngyös* és a *Perint* partja mentén települt Felső-Pannónia római kori székvárosa, *Savaria* (a mai *Szombathely*).

A középkorban a településsűrűsége sokkal magasabb volt a mainál, akkor 800 lakott hely volt, a jelenleginek csaknem a négyszerese. A vármegye az ország nyugati védelmi övezetéhez tartozott. E fontos funkcióra utal az *Őrség*, valamint a trianoni békediktátum következtében az Ausztriához csatolt burgenlandi *Őrvidék* elnevezés.

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. az általa kezelt mintegy 46 ezer hektár állami területen végzett klasszikus erdészeti, vadászatzgazdálkodási feladatain túl számos közjót szolgáló ökoturisztikai létesítményt hozott létre vagy gondoz vármegyeszerte, például 11 tanösvényt és 23 történeti emlékhelyet, 6 kiemelt jelentőségű túraútvonal szakaszait, mintegy 300 km-nyi kerékpározásra kijelölt vagy kerékpározható erdei utakat, parkerdőket. Ezeket szintén érdemes felkeresni.

Vasi kalandozásunkra induljunk a csúcsról, az Írott-kőtől, amely az Országos Kéktúra és a Dél-dunántúli Kéktúra kezdőpontja a Kőszegi-hegységben, ez a terület a Szombathelyi Erdészeti Zrt. által kezelt erdők közül a leglátogatottabb.

A Dunántúl, illetve Burgenland (Várvidék) legmagasabb csúcsa a tengerszint felett 883 méteren álló *Írott-kő*. Neve a korábban Szál-kőnek nevezett sziklára utal, mely jelenleg Ausztria területén áll, az egykori, fából készült Árpád-kilátó helyére 1913-ban épített kilátótól 30 méterre, nyugatra.

Az Írott-kő (német neve *Geschriebenstein*) nevet a 17. században kapta, mikor is rávésték a rohonci uradalom tulajdonosának monogramját, a CBE betűket, melynek jelentése: *Comitis (gróf) Batthyány Elemér*. Az 1920-as trianoni békediktátum a kilátó közepén határozta meg az államhatárt, így fele-fele arányban tartozik Ausztriához, illetve Magyarországhoz.

A Kőszegi-hegység számos látnivalóval szolgál, ilyen a *Hélforrás*, amelyet már a középkorban is ismertek és használtak, hiszen Kőszeg régi várának (mai nevén Óház) bizto-

*Az Írott-kő kilátó a Dunántúl legmagasabb pontján,
a magyar-osztrák határon*

Fotó: Kremer Csaba

Fotó: Békési János

A szombathelyi Sárlos Boldogasszony székesegyház

sította a vízellátását. A Millenium tiszteletére felújított forrás hét kifolyását a hét honfoglaló vezérről nevezték el. A Szombathelyi Erdészeti Zrt. 2015-ben végzett a népszerű kirándulóhelyen a közjót szolgáló nagyszabású fejlesztéseket, melynek során többek között a 424 méter tengerszint feletti magasságban található forrás és környezete is megújult.

A Kőszegi-hegység szívében működik a Szombathelyi Erdészeti Zrt. *Stájer-házi Minősített Erdészeti Erdei Iskolája*. Mária Terézia 1770-ben hatályba lépett erdőrendtartásának megvalósításához Kőszeg szabad királyi város két erdészt szerződttetett Stájerországból. Letelepítésük helyét nevezték el egykor a környékbbeliek stájeroknak. A Stájer-házakban a vasfüggönykorszak után, 1996-ban hozta létre a környező állami erdőket kezelő társaság az erdészeti múzeumot, 2002-ben az erdei iskolát, 2004-ben pedig az erdei szállást.

A kőszegi hegy és az Alpokalja kisvárosa magyarságunk legfőbb ereklyéjének, a Szent Koronának és a koronázási ékszereknek kétszer is menedéket adott. A II. világháborús frontvonal elől menekítve először 1944. december 6-án érkeztek Kőszegre a féltett kincsek, amelyeket aztán a város bombázásától tartva december 29-én Velembe vittek. Időközben megépítették a kőszegi Kálvária-hegy aljában a biztonságos légvédelmi óvóhelyet, ahová 1945. március 19-én kerültek vissza az ereklyék. A front közeledése miatt március 28-án innen kezdte meg 33 éves száműzetését a Szent Korona.

Szombathely, a vasi megyeszékhely az ókori *Savaria* területén épült fel, így Magyarország legrégebben lakott városa. Rengeteg helyen találkozhatunk római emlékekkel, az itt élők egy különleges rendezvénnel, a nyár végén tartott *Savaria Karnevállal* őrzik a történelmi hagyományokat.

Az Isis istennő tiszteletére épült szentély, az *Iseum* a legismertebb ókori építészeti emlék Szombathelyen. A leletek szerint a Kr. után 1-4. századig működött, ezt követően a templomot elbontották, helyén ókeresztény temető létesült. Régészeti feltárások és rekonstrukciók után a szentélyt eredeti pompájába sikerült visszaállítani. A 2011-ben megnyílt, rekonstruált szentkerület ma ókori vallástörténeti múzeumként működik. A templom egykori oszlopcsarnokai helyén

kialakított, a 21. század igényeinek megfelelő tágas terekben látható az *Isis savariai* otthona című kiállítás.

Maga a belváros utcaszerkezete is a római és középkori múltra emlékeztet. A Berzsényi téren álló Megyeháza és Püspöki Palota a 18. században épült, amikor fejlődésnek indult a település.

Európa legismertebb szentje, Szent Márton szülővárosában áll a *Sárlos Boldogasszony Székesegyház*, a Szombathelyi Egyházmegye főtemploma, amely 1791 és 1814 között épült a város szívében, az egykori vár területén, a régi várpalota és a vártemplom helyén. Közvetlen szomszédságában fekszenek az egykori Savaria központjának, a helytartói palota és a Szent Quirinus bazilika romjai. 1944. március 4-én a várost pusztító bombázáskor a székesegyház is súlyos találat érte. A háború után azonnal megindult az újjáépítés.

A nagytemplom mellett 2017-től fogadja az érdeklődőket a Szombathelyi Egyházmegye első püspökének nevét viselő *Szily János Egyházmegyei Gyűjtemény és Látogatóközpont*. A püspöki palota barokk szárnya magába foglalja az első emeleti püspöki magánkápolnát; a Mikes-könyvtárat, azt a szobát, ahol *Boldog IV. Károly* király szállt meg Mikes püspök vendégeként; a Szent Pál-termet Dorffmaister István festményeivel; a sárga szalont, a püspöki palota nagytermét, a metsetermet, valamint a püspöki portrékkal díszített előszobát. Az első emeleten elhelyezkedő kincstárban az egyházmegye legértékesebb műkincseit tekinthetik meg a látogatók.

A földszinten – a *Sala Terrenán* kívül – tizenöt püspök tevékenységén keresztül megismerhetjük a Szombathelyi Egyházmegye történetét; továbbá egy-egy állandó kiállítás látható *Mindszenty József* bíborosról, illetve *Brenner János*-ról, az egyházmegye vértanú papjáról.

A Vasvárról Zalaegerszeg irányába vezető 76-os főúton a város határártól nem messze tábla jelzi a Vasvári sáncot és a Katonák útját, amely ma kavicsozott erdészeti út. Ezen juthatunk el a *Vaskapu Parkerdő* bejáratához, ahonnan tanösvény vezet a *Vasvári sánchoz*, amelyet a 10. század második felében, a nyugati kalandozások lezárulása után építettek ki egy, az egész Dunántúlt körülölelő védelmi rendszer részeként. A védmű környékünkön a Katonák útját, ezt az ország központjából a Hegyháton, az Őrségen és a Mura-vidéken keresztül Stájerországba (azon túl pedig egészen Észak-Itáliába) vezető utat védte.

A Szily János Egyházmegyei Gyűjtemény és Látogatóközpont nagyterme

A Vasvár Vaskapu Parkerdőt 2001-2002-ben alakította ki a Szombathelyi Erdészeti Zrt. A pihenőerdőben nem csak az információs táblák tudatják a város és a környék történelmét, a vastermelést, hanem például egy rekonstruált veremház, amelyet egykor a helyi vaskohászok laktak, de látható itt egy vasolvasztó kemence is.

A Vasvári sánc a Vaskapuvál, a környező jóléti erdő és tanösvény nemcsak egyedi történeti emlék, hanem szép természeti környezetben fekvő kiránduló- és pihenőhely, ahonnan számos turistaút indul a környék látványosságaihoz.

Vas vármegye nevét a vidéken bőségesen előforduló gyeptvasérc-lelőhelyekről kapta, amelyekre már a római kortól kezdve helyi jelentőségű vasgyártás épült. Egykori központi településének latin neve, *Castrum Ferreum*, vagyis „Vasvár” is utal a vassfeldolgozás hagyományára.

Térségünk szintén meghatározó néprajzi tájegysége az Őrség, melynek neve abból ered, hogy a honfoglaló magyarok a nyugati kapu védelmére őrállókat telepítettek ide. Az őrzők feladata volt a határőrizet mellett a vasérclelőhelyek és a só őrzése, a ló- és marhakereskedelem biztosítása.

A szelíden hullámozó dombvidéken jellegzetes településszerkezet alakult ki. A dombtetőkön néhány házból álló „szerek” laza együttese alkotta az egyes településeket. Az itt élők – megőrizve a természet változatosságát – apró parcellás gazdálkodásukkal és a tájba simuló épületeikkel évszázadok alatt alakították ki a táj mozaikos képét. A boronafalas építésű házakat a 19. században váltották fel az oszlopokon nyugvó, kiugró tornáccal ellátott úgynevezett kődisállásos házak. A legszebbek Szalafőn és Pankaszon láthatók.

Jellegzetes haranglábak, kora középkori templomok, évezredek hagyományok jellemzik a vidéket, gondolkodj itt a tökmagolajútésre vagy az Őrségi agyagot megmunkáló fazekasságra, melyeket ma már nemzetközi fesztiválok is népszerűsítene.

Az Őrség a gyeptőrző, határvédő szerepéről kapta a nevét, Vasvár a vármegye gyeptvasércéről, így nem meglepő, hogy a 155. Vándorgyűlés központi helyszínéül választott *Sárvárnak* is több évezredes, gazdag története van.

Vas vármegye jelenleg második legnagyobb városa már az őskorban is lakott volt, később a rómaiak Bassiana néven alapítottak itt települést. Sárvár a vizekkel és mocsarakkal körülvett Árpád-kori földváráról kapta a nevét. Az első okle-

veles említése 1288-ból származik, amikor is az első telepeket idehívta *Kőszegi János* nádor, aki városi kiváltságokat is szerzett a fejlődő településnek. 1328-ban *Károly Róbert* magyar király (1308–1342) ezeket a kiváltságokat erősítette meg. A középkorban a városfalakkal nem bíró mezőváros földesurai között a király mellett ott találhatjuk a Kőszegieket, de Zsigmond király (1387–1437) híres hadvezérét, *Ozorai Pípót* is. 1390 és 1534 között kisebb megszakításokkal a *Kanizsai* család a vár és a település birtokosa.

A Bécs meghódítására indult oszmán sereg 1532-ben kétszer is megostromolta a sánccal és árokkal körülvett várat, de *Nádasdy Ferenc* vezetésével az ide menekült lakosság súlyos veszteségek árán visszaverte a támadást.

Az ostrom után *Nádasdy Tamás* és *Kanizsai Orsolya* 1534-ben kötött házasságával Sárvár és a többi Kanizsai birtok a Nádasdyak tulajdonába került, akik az ország egyik kulturális centrumát hozták itt létre, iskolát, nyomdát alapítottak, és az arborétum elődjeként gyümölcsös- és zöldségkertek alakítottak ki.

Nádasdy III. Ferencet a Wesselényi-féle összeesküvés miatt kivégezték, a város hanyatlásnak indult. Majd a Habsburg-Estei család tulajdonába kerülve fordulat következett be. A dualizmus korára nagyipari központtá fejlődött. Gyógyvizét 1961-ben olaj helyett találták. 1968. augusztus 20-án visszakapta 1871-ben elvesztett városi rangját Sárvár, amely ma már a vármegye települései között a legtöbb itt töltött vendégéjszakával büszkélkedhet.

A Nádasdy-vár felújítását követően, 1978-tól a korábban is itt működő múzeummal együtt a város közművelődésének központjává vált. Ötszögű palotaépületének három emeleti szintjén napjainkban érdekes és izgalmas programot kínál. A falfestményekkel díszített díszterem, a hozzá kapcsolódó korabeli bútorokkal berendezett szalonsor, az első emeleti toronyszoba a vár évszázadait, egykori hangulatát idézi. A kiállítások, köztük Magyarország egyetlen állandó huszárkiallítása, a történelmi térképeket bemutató tárlat, a bajor örökséget tárgyaló több teremből álló egység pedig számos olyan történettel szolgál, mely nemcsak a magyar, hanem az európai történelemhez is kapcsolódik.

Nemes Piroska kommunikációs munkatárs
Szombathelyi Erdészeti Zrt.

Fotó: Békési János

Őrségi jellegzetes szerek házcsoport

Fotó: Nemes Piroska

A Nádasdy-vár egyik díszes terme

Az OEE 155. Vándorgyűlése

A magyar erdészek gondoskodnak a magyar erdők javairól

Összefoglaló
film az
OEE 155.
Vándor-
gyűléséről
Sárváron

2025. május 15-én az Ünnepi Közgyűléssel kezdődött meg az Országos Erdészeti Egyesület 155. Vándorgyűlése, ezúttal Vas vármegye második legnagyobb településén, a kemenesháti erdők festői ölelésében fekvő, többek között a történelmi jelentőségű Nádasdy-várról is országosan ismert, népszerű turisztikai célpontban, a Rába-parti Sárváron. A vasi város ad otthont a Soproni Egyetem Erdészeti Tudományos Intézet központi székhelyének is. A rendezvény központi helyszíne a Sárvári Aréna volt.

Az Országos Erdészeti Egyesület zászlóinak ünnepélyes bevonulása és a magyar Himnusz közös eléneklése után *Elmer Tamás*, az OEE főtitkára üdvözölte a megjelent több száz Kárpát-medencei magyar erdész szakembert. Az Egyesület tagságát, a határon túli tagtársakat, a felvidéki és az erdélyi kollégákat, valamint kiemelten Egyesületünk Kárpátaljai Helyi Csoportjának megjelent tagjait, *Ágij László* elnököt és kollégáit. Ezen kívül az Egyesület Elnökségének tagjait, az állami erdőgazdaságok vezérigazgatóit, a Soproni Egyetem hallgatóit, oktatóit és az Ausztriából, Csehországból, Szlovákiából és Szlovéniából érkezett kollégákat, illetve a rendezvény házigazdáiként *Kiss Lászlót*, az Országos Erdészeti Egyesület elnökét és *Bugán Józsefet*, a Szombathelyi Erdészeti Zrt. vezérigazgatóját.

Külön köszöntötte a közgyűlés díszvendégeit: *dr. Semjén Zsolt* miniszterelnök-helyettest, *dr. Nagy István* agrárminisztert, *dr. Andréka Tamás* államtitkárt (AM), *Zambó Péter* államtitkárt (AM), *Mocz András* helyettes államtitkárt (AM) és *dr. Kozma Ákost*, az Alapvető Jogok Biztosát.

A meghívott vendégek között üdvözölte *Luzsi Józsefet*, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara alelnökét, *prof. dr. Fábián Attilát*, a Soproni Egyetem rektorát, *dr. Jámbor Lászlót*, az

Országos Magyar Vadászkamara elnökét, *Sulyok Ferencet*, a Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség elnökét, *dr. Borovics Attilát*, a Szombathelyi Erdészeti Zrt. felügyelőbizottságának elnökét, a SoE ERTI főigazgatóját, *dr. Seregi Jánost*, a Magyar Természetjáró Szövetség alelnökét, *Kondora Istvánt*, Sárvár polgármesterét, *prof. dr. Náhlik Andrást*, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem dékánját, *Wisnovszky Károlyt*, az Erdészcsillag Alapítvány kuratóriumi el-

Elmer Tamás, az OEE főtitkára

nökét, Csonka Tibort, az OEE Pártoló Tagi Tanácsának elnökét és Szári Zsoltot, a Balatoni Halgazdálkodási Non-profit Zrt. vezérigazgatóját.

„Szeressük hazánkat, nemzetünket és szakunkat büszsége, egyetértéssel és összetartással.” Ez az 1911-ben megfogalmazott Bedő Albert-idézet az idei Vándorgyűlésünk jelmondata is. Házigazdáinkkal egyetértésben nem találtunk ki egy új mottót az idei rendezvényre. Tettük ezt azért, mert folyton változó, és a változás szükségszerűségét legtöbbször tévesen ingerlő világunkban különösen fontosnak érezzük ennek a mondatnak az üzenetét.

Ebben a mondatban és Egyesületünk mottójában egyaránt a szakértelem, az erkölcs és az összetartozás jelenti azt a közös értékrendi egységet, aminek köszönhető az, hogy immáron 155. Vándorgyűlésünkön gyűlhetünk össze. A magyar erdők szeretetén és a fenntarthatóság igényén alapuló szakmánkat, az egységes Kárpát-medencei erdész társadalmat is ünnepeljük ma – mondta az OEE főtákará.

Ezt követően a Vándorgyűlés résztvevőit, a rendezvény házigazdáinak képviselőit Bugán József, a Szombathelyi Erdészeti Zrt. vezérigazgatója köszöntötte.

Bugán József, a Szombathelyi Erdészeti Zrt. vezérigazgatója

„Tisztelt Hölgyeim és Uraim, Tisztelt Tagtársak! Engedjétek meg, hogy a Vas vármegyei állami erdők kezelője, a Szombathelyi Erdészeti Zrt. nevében nagy tisztelettel köszönjem meg az Országos Erdészeti Egyesület elnökének, hogy felkérte erdészeti társaságunkat az Országos Erdészeti Egyesület 155. Vándorgyűlésének társszervezésére. Bízunk abban, hogy Kardos Bendegúz erdőmérnök, a Szombathelyi Csoportunk elnöke vezetésével munkatársaink mindent megtettek annak érdekében, hogy Nektek ez a két nap feledhetetlen legyen.

Tisztelt Tagtársak! Csóka György erdőmérnök, a Magyar Tudományos Akadémia nemrég emelt doktora közözi is gratulálunk neki -, egy korábbi előadásában említette, hogy az internetes keresőprogramok egyik leggyakrabban használt kifejezése a klímaváltozás. Ezt szerettük volna mi is itt Sárváron, a színpad két oldalán látható egy-egy magyar tölgyvel és kenderpálmával megjeleníteni a kérdésfeltevessel, hogy mit tudunk tenni a jelen klimatikus helyzetben mi magyar, Kárpát-medencei és európai erdészek, le tudjuk-e azt folyamatosan lassítani, esetleg állítani, ami az utóbbi évtizedekben felgyorsult. Tény, hogy a klímánk a világegyetem teremtése óta állandóan változásban van. Jézus a Szentföldön, a mai Izrael földjén 2000 évvel ezelőtt zöldellő búzaföldeken járt tanítványaival. Ma már az, hogy zöldellő búzamezőn járunk, korszerű öntözőberendezések nélkül elképzelhetetlen azon a vidéken. De ne menjünk ennyire vissza az időben: én az erdészeti szolgálatomat 40 évvel ezelőtt kezdtem itt a vármegyében, Szentgotthárd térségében. Az 1980-as évek közepén még elképzelhetetlen volt, hogy egy-egy nyári műszaki átvételre gumicsizma vagy esőkabát nélkül mentünk volna ki. Ma pedig már – ahogy tapasztalhatjátok is – félcipőben is lehet közlekedni az erdőn.

Az elmúlt 40 évben itt a vármegyében elvesztettük a lucfenyves állományaink legnagyobb részét, több mint 2 ezer hektár lucfenyves pusztult el a csapadékhiány miatt. A bükköseink szintén száradófélben vannak, úgy tűnik, ez a folyamat nehezen megállítható, és a síkvidéki tölgyeseink is hasonló egészségi állapotúak. Nem beszélve az állományaink 40%-át kitevő erdei fenyvesekről, amelyeknek az egészségi állapota szintén kívánnivalót hagy maga után. Mit tehetünk mi, magyar, Kárpát-medencei és európai erdészek ebben a helyzetben?

Természetesen nem tudjuk megállítani a jelen pillanatban is a Földünk légkörét szennyező több mint 15 ezer repülőgépet, amelyek naponta legalább 200 ezer fel- és leszállást hajtanak végre, és nem tudjuk megállítani az óceánokon közlekedő óriási környezetszennyezéssel működő tankhajókat sem.

Meg tudjuk azonban tartani – az évszázados szakmai tapasztalataink alapján –, fenntartható módon kezelve az őshonos európai lomblevelű és tűlevelű erdeinket. Vannak számítógépes modelljeink, amelyek előre vetítik a klímaváltozás várható hatásait a Kárpát-medencében. Fel tudunk készülni csemetével, szaporítóanyaggal, erdőfelújítási technológiákkal és fahasználati megoldásokkal, és nem utolsósorban tovább kell folytatnunk az erdőtelepítéseket, hogy hazánk és a Kárpát-medence erdőterületeit tovább növeljük.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, Tagtársak! Mindezt a legnagyobb emberi és szakmai alázattal kell tennünk.

Vannak olyan civil szervezetek manapság, különösen most, mikor a személyi jövedelemadó 1%-ára vadásznak, akiknek a magas szintű emberi és szakmai alázattal végzett munkánkról egyetlen egy szó jut az eszükbe, ez pedig a tarvágás. Nem telik több tőlük.

Arra bátorítalak Benneteket, magyar és Kárpát-medencei erdészeket, hogy ne foglalkozzatok ezzel a demagóg megközelítéssel. Nekünk alázattal, a legnagyobb emberi és szakmai alázattal kell tovább dolgoznunk. A többi csak károgás, ami pedig a varjak dolga.

Végül pedig engedjétek meg, tisztelt tagtársak, hogy idézzek egy 10 évvel ezelőtti, teológus tollából származó, a Földünk környezetével foglalkozó pápai enciklikából, amelyet megboldogult őszentsége *Ferenc pápa* 2015-ben vetett papírra. Megfontolandó, hogy szavait tegyük magunkévá 2025-ben is.

„Végezetül elismerjük, hogy a mostani helyzettel és a lehetséges megoldásokkal kapcsolatban többféle elképzelés és gondolkodási irány is megfogalmazódott. Az egyik végletet azok képviselik, akik mindenáron fenntartják a baladás mítoszát, és azt mondják, hogy az ökológiai problémák egyszerre megoldhatók lesznek új technikai alkalmazásokkal, nincs szükség erkölcsi megfontolásokra vagy alapvető változtatásokra.

A másik véglethez azok tartoznak, akik szerint az emberi lény bármilyen beavatkozása csak fenyegetést jelenthet, és az árthat a világ ökoszisztémájának, ezért csökkenteni kell a jelenlétet a bolygón, és meg kell akadályozni mindenféle beavatkozását.»

E két véglet között kellene megfogalmaznunk – közös gondolkodás segítségével – a lehetséges forgatókönyveket. Megfontolandóak őszentsége szavai, 10 évvel ezelőtt írta, ma is időszerűek a gondolatai.

Kívánom mindannyiótoknak, hogy érezzétek jól magatokat vármegyénkben. Mindenkinnek nagyon jó szakmai és baráti kikapcsolódást kívánok.”

A vezérigazgatói köszöntő után **Kiss László, az Országos Erdészeti Egyesület** elnöke tartotta meg ünnepi beszédét.

Kiss László, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke

„Tisztelt Miniszterelnök-helyettes Úr, Miniszter Úr! Tisztelt Államtitkár Urak, Biztos Úr, Képviselő Urak, Elnök Urak, Rektor Úr!

Tisztelettel üdvözlöm Egyesületünk 155. Vándorgyűlésének résztvevőit! Köszöntöm tagtársainkat, külön tisztelettel az Erdélyből, Felvidékről és Kárpátaljáról érkezetteket! Isten hozta kedves vendégeinket Ausztriából, Csehországból, Szlovákiából, Szlovéniából és Magyarországról! Üdvözlöm házigazdáinkat: a Szombathelyi Erdészeti Zrt. munkatársait és a Szombathelyi Helyi Csoport tagjait!

A vasi erdészek – 1928, '69, '89 és 2005 után – most az ötödik alkalommal látják vendégül a szakmánk széles képviselőit. Mindig arról győznek meg minket, hogy példásan gondozzák örökségüket, ami tágabb értelemben a mindannyiunké.

Ilyenek a kőszegi hegyek bükkösei, a hegyhátak gyertyános tölgyesei és „gyantás-ország” fenyvesei – közöttük olyan különlegességekkel, mint a legendás bajor erdész, Scherg Lőrinc nevelte káldi Farkas-erdő vagy az Ambrózy-féle Jeli Varázskert, a „100 éve virágzó erdő”. Köszönjük, hogy újra itt találkozhatunk!

Természeti és a társadalmi környezetünk gyorsuló ütemben változik. A klimatikus átalakulások már nem kímélik a Nyugat-Dunántúl erdeit sem. Fenyveseinket elveszítjük, őshonos fafajaink itt is aszálytól, tűztől, invazív kártevőktől szenvednek.

A változó természeti, társadalmi és piaci környezet próbatétele mind az állami, mind a magán-erdőgazdálkodásnak és az OEE-nek is. Innovációs és alkalmazkodóképességünk a hatékonyságunkkal együtt vizsgáljuk! A körülmények egyre kockázatosabb, költségesebb erdőgondozást követelnek meg tőlünk. Nem kerülhetjük meg a szükséges bevételek megszerzésének prózai kérdését sem.

Az erdőkezelés során kitermelt faanyag lanyha keresletét a fagazdaság szénforgalom-alapú megközelítésével lehetne növelni. Ebben maga az erdő és az erdőtalaj a legfontosabb szénraktár. Az erdőkezelés során kikerülő faanyag pedig széleskörű felhasználása révén elősegíti a hosszú távú széntárolást, helyettesíti a legnagyobb CO₂-kibocsátással előállított anyagokat.

Az erdőkezelés mellett nagy kihívásunk a 40 millió erdőlátogató turisztikai igényeihez mért infrastruktúra fenntartása is. Az immateriális szolgáltatások biztosításához tervezhető, megbízhatóan elérhető külső forrásokra is szükség van! Így gondoskodhatunk az erdő javainak gyarapításáról – hasonló jelentőségűnek tekintve azt *életközösségként, szénraktárként, rekreációs értéként és erőforrásként*.

Közben az EU Zöld Megállapodásában felvázolt irányok követése is növekvő hatást gyakorol. A Természethelyreállítási Rendelet végrehajtásában megkezdődött a nemzeti helyreállítási tervek összeállítása. Ezek egyik fókuszában az erdei élőhelyek állnak!

Szoros és rugalmas partnerségre van szükség a természetvédelemmel azért, hogy a terveinkben az erdőkezelési szempontok harmonikusan, vállalhatóan jelenjenek meg.

Folyik az erdészeti szaporítóanyagok előállítását, forgalmazását és az erdőmonitoringot szabályozó rendelet tárgyalása. Jelentős lépés az önkéntes karbonpiac szabályozását megcélzó rendelet megjelenése. Ez lehetőséget ad az erdők szénmegkötő képességének „piacosításához”, új bevételi forrást teremtve az erdőgazdálkodóknak, erdőtulajdonosoknak.

Üdvözljük és sürgetjük a Közös Agrárpolitika (a KAP) fokozatosan bevezetett erdészeti intézkedéseit, lényegesen nagyobb összegben rendelkezésre álló forrásait, melyek kedvező hatása nélkülözhetetlen az ágazat fejlődésében. Összhangban az uniós folyamatok jelentőségével, Egyesületünk nagyobb szerepet vállal megismertetésükben. Tagságunkat folyamatosan ösztönözzük a hivatalos felületeken zajló kommunikáció nyomon követésére, a társadalmi egyeztetésekben való aktív részvétellel. Ezt már nyelvekben jártas, fiatal tagtársaink önkéntes munkája is segíti.

Idén októberben mi leszünk a házigazdái a Nemzetközi Erdőpedagógiai Konferenciának. Háromnapos viseigrádi programunkra mintegy 100 fő erdőpedagógust várunk, köztük határon túli magyar pedagógusokat is.

Egyesületünk a gyakorlat irányába a szakismereteink bővítését, új ismeretek bevonását és terjesztését szolgálja – a társadalom felé pedig szervezzük a környezeti nevelés szemléletformáló programjait és az ismeretterjesztést. Fontosnak tartjuk, hogy munkánkat, eredményeinket és céljainkat közérthetően, naprakészen és hitelesen osszuk meg mindazokkal, akiket valóban érdekel a természet az erdők világa és gondozása.

Szakmai vonatkozásban, kiemelem szakosztályaink aktivitását, az Egyetem együttműködését, valamint a *dr. Csóka György* sorozatszerkesztői gondozásában megjelenő *Szaktudás Füzetek* kiadványsorozatát. Erre a Vándorgyűlésre már az ötödik füzet lát napvilágot: *„Geomatika az erdészetben”*. Szakanyagunk érthetően foglalja össze a sokrétű tudományág alapismereteit – érzékeltetve, hogy nem létezhetünk a műszaki tudásunk megőrzése és folyamatos innovációk nélkül.

Közben tudjuk, hogy a legkorszerűbb technikai eszköz sem helyettesítheti az elhivatott szakembert, aki nemcsak ismeri az erdeit, hanem még jobban meg akarja ismerni azokat.

A *Wagner Károly Alapítvány* támogatásával folytatjuk a könyvtárunk digitalizálását. A szabadon kereshető dokumentumok állománya már meghaladja a 300 ezer oldalt.

Társadalmi programjainkból az Energiaügyi és az Agrárminisztérium támogatta, második éve futó *Iskolában az Erdő* című sorozatot hangsúlyozom. Az elmúlt évhez hasonlóan, idén is mintegy 1000 iskolában, 60 ezer kisdíáknak tartanak foglalkozást, állami és magán erdei iskoláink erdőpedagógusai. A program keretében további háromezer olyan hátrányos helyzetű gyerekek adunk erdészeti erdei iskolai programban való részvételi lehetőséget, akiknek többsége más képpen nem jutna el ilyen közösségekbe.

A környezeti nevelés ügyét határainkon túl is ápoljuk. Talalyi ősszel igen nagy érdeklődés mellett *Kárpát-medencei Erdőpedagógiai Konferenciát* szerveztünk az erdélyi Szentegyháznál.

Az Aktív Magyarország Program támogatásából megvalósuló *Erdei Vándortáborainkra* idén közel 6000 jelentkező regisztrált, és 180 újabb pedagógust képeztünk ki. A Program eddigi 7 éve alatt több mint 35 ezer fiatal táborozott nálunk nomád, szemléletformáló körülmények között.

Közreműködünk az Agrárminisztérium *Településfejlesztési Programjában*. Most 1700 község és kisváros zöldövezetét fejlesztjük, a jövő tavaszig további 22 ezer sorfát ültetünk el – az erdészeink felügyeletével.

Az eredményekért köszönet illet minden, a sikereinkért dolgozó egyesületi alkalmazottat, erdészt és pedagógust!

A gazdasági nehézségek az Egyesületet is érintik. Titkárságunk színvonalas munkájának hála, ügyvitelünk és a pénzügyi helyzetünk rendezett – a költségtakarékosság minden intézkedésünkre kihat. Olyan feladatainkat is modernizálnunk kell, mint a 163 éves *Erdészeti Lapok* terjesztése –, de a nehéz időkben is támogatjuk az alapítványaink működését.

Szakosztályaink és helyi csoportjaink programtervében az idén 170 rendezvény szerepel. Szakmai műhelyeink munkájában meghatározó az Egyetem, benne az ERTI partnersége.

Határon túli helyi csoportjaink nélkülözhetetlenek az összetartozás közvetítésében. Erdélyi Helyi Csoportunk éppen 10 éve alakult meg, és már háromszáznál több tagja van. Eből az alkalomból a napokban egy mecseki faültetéssel fogják megünnepelni a jeles évfordulót!

A fiatalok felkarolását a közös jövő biztosítékának tekintjük. Ezt szolgálják az oktatás minden szintjén szervezett vetélkedőink, a Hallgatói Helyi Csoport támogatása, Lapunk cikkpályázatai, és erősíti a valétaelnök mai szereplése is.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Szakmaiság, nemzetközi kitekintés, társadalmi jelenlét – ezek a tömör céljaink.

Elismerésem tagjaink, tisztségviselőink és alkalmazottaink példás munkájáért! Köszönet partnereink és az ágazatot vezető erdészek együttműködéséért! Alapítványaink nevében köszönöm minden támogatónk önzetlenségét! Köszönet a pártoló tagoknak, hogy ebben a gazdasági helyzetben is elkötelezetten segítik a programjainkat!

Mindenkit tisztelettel kérek, hogy erősítse az Egyesületet, ezáltal a magyar erdők ügyét!

A 20 évvel ezelőtti, vasi gyűlésünk házigazdája, **dr. Pethő József** a haza bölcsét, **Deák Ferencet** idézte: „Úgy kell szolgálni a jelent, hogy ne kompromittáljuk a jövőt.”

Ezzel kívánok Önöknek tartalmas programot, kellemes baráti találkozót, sikereket és jó egészséget! *Jó szerencsét, Üdv az Erdésznek!*”

Az OEE elnökének beszéde után, az Ünnepi Közgyűlés során köszöntőt mondott **dr. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, az OEE Tiszteletbeli Tagja**.

Dr. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, az OEE Tiszteletbeli Tagja

„Az ember egy a természettel – nem létezhetne a természet nélkül. Ez fordítva is igaz: az egész teremtés az emberre irányul, az embertől nem elszakítható a természet” – fogalmazott. Majd többek között hozzátette: kiemelten fontos a vidéki életforma megőrzése, hogy olyan életminőség legyen vidéken is, mint a városokban. Ebben meghatározó szerepe van az erdészeknek. Az erdész tudja közel hozni a természettől elszakadt, városi embert a vidékhez és ezzel az ökológiai valósághoz. Köszöntője végén gratulált az erdészeknek ahhoz a kiemelkedő értékű társadalómépítő munkához, amit nap mint nap végeznek.

Az erdész szakma és egyben a magyar erdők érdekképviselőinek legmeghatározóbb kormányzati szervezeti egysége az Agrárminisztérium, melynek támogatása nélkül számos társadalmi közjót szolgáló egyesületi kezdeményezés nem valósulhatna meg.

„Az erdők biztosítják a jövő generációinak életminőségét, éppen ezért kiemelt figyelmet fordítunk megőrzésükre, fenntartásukra és gyarapításukra” – kezdte ünnepi köszöntőjét **dr. Nagy István agrárminiszter**.

Dr. Nagy István agrárminiszter

A magyar erdőgazdálkodás fenntartható, ezt az évszázados szakmai tapasztalat és az eredményes gyakorlat mellett a szigorú jogszabályi keretek és a hatékony állami ellenőrzés is biztosítja, a természetvédelmi szempontok pedig a törvények erejénél fogva épülnek be az erdőkezelésbe – emelte ki köszöntőjében.

A gazdálkodás alapja az erdészeti hatóság, a természetvédelmi hatóság és a nemzeti park igazgatóságok együttműködésében készített körzeti erdőterv. Ahol a jogszabályok és az erdőterv szerint gazdálkodnak, ott fel sem merülhet a fenntarthatóság hiánya vagy a természet rombolásának vádja – mondta el Nagy István.

Hangsúlyozta, évszázados alapelv, hogy minden hasznosított fa helyén újat kell nevelni. Ez biztosítja, hogy Magyarország erdőterülete nem csökken, hanem növekszik, éppen ezért hazánkban nem beszélhetünk erdőirtásról – húzta alá.

A fenntartható erdőgazdálkodásról szólva elmondta, számos kormányzati program támogatja az erdők klímaváltozáshoz való alkalmazkodását és az erdőtelepítéseket. A cél, hogy a jelenlegi 25 százalékról 2030-ra 27 százalékra növeljék az ország erdei fa- és cserjefajokkal borított területét.

Hozzátette, folyamatosan nő az ökológiailag értékes idős erdők nagysága, például a 100 évnél idősebb tölgyesek és bükkösök területe csaknem a duplájára nőtt, jelenleg 160 ezer hektár. Szintén releváns adat, hogy 2010 óta megduplázódott a folyamatos erdőborítással kezelt területek, az örök-erdők aránya is, jelenleg eléri a 200 000 hektárt, az összes hazai erdőterület mintegy egytizedét – hangsúlyozta.

„Nemcsak törvényi, de erkölcsi kötelességünk megőrizni és fenntartható módon gazdálkodni hazánk zöldvagyonával, az erdőkkel” – zárta köszöntőjét az agrárminiszter.

Az ünnepi közgyűlés folytatásában Egyesületünk korábbi elnöke, **Zambó Péter, erdőkért és földügyekért felelős államtitkár** lépett a pulpitusra, hogy megtartsa ünnepi beszédét.

Zambó Péter, erdőkért és földügyekért felelős államtitkár (AM)

„Tisztelt Miniszterelnök-helyettes Úr, Miniszter Úr, Elnök Úr! Tisztelt Vándorgyűlés! Kedves Kollégák, Barátaim!

Erdőmérnökként és államtitkárként is tisztelettel köszöntöm a Vándorgyűlés résztvevőit. Csatlakozva miniszter úr beszédéhez, és építve az abban elhangzottakra, három gondolatot szeretnék Önökkel megosztani, amely talán segít értelmezni, hogy merre tartunk, és mit jelent ma az „erdész felelőssége”.

Az első gondolatom: a magyar erdészeti ágazat emelkedő pályára állt. Ez nem túlzó állítás, hanem szakmai tényekkel, adatokkal és eredményekkel alátámasztható valóság.

A magyar erdőgazdálkodás az elmúlt években kézzelfogható fejlődést mutatott fel. Olyan mély szakmai munkára épülő eredményeket, amelyek nemzetközi összevetésben is figyelemre méltók. Itt és most két olyan tény hangsúlyoznék, amelyeket miniszter úr is kiemelendőnek tartott: megdupláztuk az ökológiailag értékes, idős, 100 év fölötti tölgyesek és bükkösök területét, és 2010 óta szintén megkétszereztük a nem vágásos üzemmódban kezelt erdők kiterjedését.

Ennek a két adatnak azért van jelentősége, mert bizonyítja, hogy tartósan elkötelezett, a fenntarthatóságot középontba állító munka zajlik a meglévő erdők megőrzése érdekében. Ezek az eredmények sokszor elbűnnek például az *Országfásítási Program*, a faültetések jól bemutatható adatainak árnyékában, de nem kevésbé jelentősek.

Ugyanígy kiemelendőnek tartom azt is, hogy az örökerdőgazdálkodás támogathatóvá vált – VP források voltak/KAP források lesznek. Ehhez szakmai szabványok, jogszabályok, a mérhetőség kialakítása kellett. Hatalmas szakmai munka, de elköteleztünk vagyunk mellette, és elkészültünk vele! Mindezzel előkészítettük és elindítottuk a magyar erdőgazdálkodás szakmai paradigmaváltását: azt a szemléleti és gyakorlati váltást, amelyik szükséges ahhoz, hogy az erdőket fenntartsuk a klímaváltozás során.

A magyar erdészeti egyértelműen és határozottan elindult azon az úton, amely nemcsak a faanyagtermelésen, hanem az ökoszisztéma-szolgáltatásokon, a biodiverzitás megőrzésén és a klímaadaptáció képességén alapul. Ez paradigma-váltás – és ilyen csak ritkán történik egy ágazat életében.

Ez a változás nem magától történt, és még nem ért véget. Nem gyors, nem egyszerű, és sokszor vitákkal, dilemmákkal

teli. De megkezdődött. És ezért joggal lehetünk büszkék. Nemcsak az eddigi eredményekre, hanem a kitartásra, a szakmai tisztességre és azokra a kollégákra, akik csendes következetességgel építik a jövő magyar erdészetét.

A második gondolat már kevésbé ünnepi, de annál fontosabb: a szakmánkat egyre gyakrabban érik támadások. Az utóbbi időben mindannyian szembesültünk vele: egy-egy közösségimédia-poszt, kiragadott fénykép vagy félrevezető hír alapján a nyilvánosság pillanatok alatt ítéletet mond. Sokszor anélkül, hogy az erdészeti valós működését, a szakmai hátteret vagy a természetvédelem és gazdálkodás összetett és egymásra támaszkodó viszonyrendszerét valóban ismerné.

Az állami erdészeti társaságokat a jogszerű, átlátható és ellenőrzött működés különösen kötelezi, és meg is felelnek ennek a kötelezettségnek. Mi nem a saját, hanem az állam, a közösség zöldvagyonát kezelve végezzük a munkánkat.

A magyar jogszabályi környezet az egyik legszigorúbb Európában. Egy-egy beavatkozás mögött több szintű engedélyezés, szakmai egyeztetés és természetvédelmi szempontú vizsgálat áll. Mégis gyakran úgy tűnik, mintha ezek nem számítanának – mintha az erdésznek előbb kellene védekeznie, mint dolgoznia.

Ezt nem fogadhatjuk el természetesnek. Az erdészeti szakma nem ellenség, hanem kulcsszereplő a klímaváltozás elleni küzdelemben. A közbeszédben és médiában a korrekt, tényszerű tájékoztatás nemcsak szakmai, hanem erkölcsi kötelesség.

Ezért ki kell mondanunk: a társadalmi vita szükséges, a kritika helyénvaló, és nyitottak vagyunk rá, a valótlán vádaskodás viszont árokásás, ami semmiben nem segít, és amit vissza kell utasítanunk.

Meg kell védenünk azokat a kollégákat, akik becsülettel végzik munkájukat. És meg kell tanulnunk együtt kiállni a szakmai igazságért – nyugalommal, de határozottan.

Miniszter úr zárszavához kapcsolódva a harmadik gondolat talán a legfontosabb. Fel kell ébrednünk!

Az erdőgazdálkodás külső és belső világa radikálisan megváltozott. Nemcsak az éghajlat, a talajvíz, a fajösszetétel – hanem a társadalmi közeg is. Az erdők körül megnőtt az érdeklődés, az érzékenység, az elvárás. Ma már nemcsak azt kérdezik: „Mit csinál az erdész?”, hanem azt is: „Miért úgy? És kinek az érdekében?”

Ez nem fenyegetés, hanem lehetőség. De csak akkor, ha hajlandók vagyunk felismerni: új idők új tudást igényelnek. Az erdész ma már nemcsak szakember, hanem kommunikátor, kapcsolattartó, társadalmi szereplő is. Meg kell tanulnunk érthetően beszélni a szakmai döntéseinkről. És el kell fogadnunk: már nem csak szakmán belül beszélünk az erdőkről.

A világ nem vár ránk. A társadalom, a környezet, a gazdaság folyamatosan változik, és ha az erdész szakma ebben nem tud vagy nem akar alkalmazkodni, akkor kimarad az alakításból. És ha kimarad, akkor nem lesz, aki valóban képviselje az erdők jövőjét.

Ezért ma az egyik legfontosabb kérdés nem az, hogy mit csinálunk, hanem hogyan gondolkodunk. Képesek vagyunk-e megfelelni saját szakmai elvárásainknak, és természetes felújítást, örökerdő üzemmódot alkalmazni ott, ahol erre adtak a feltételek? Van-e bátorságunk fejlődni, tanulni, önreflexiót gyakorolni – és közben megőrizni azt, ami érték?

Tisztelt Vándorgyűlés! Legyünk büszkék arra, amit eddig elértünk. Legyünk határozottak abban, amit meg kell védenünk. És legyünk nyitottak arra, ami még előttünk van.

Az erdő jövője rajtunk múlik – de nemcsak a kezünkön, hanem a gondolatainkon is.

Ehhez kívánok Önöknek – kívánok mindannyiunknak – együttműködést, bölcsességet és olyan élő, ellenálló, jövőnek szánt erdőket, amelyeket majd az utánunk jövők is megbecsülnek. Köszönöm megtisztelő figyelmüket.”

A szakértelem, erkölcs és összetartozás egyesületi mottó nem valósulhatna meg biztos, több mint 200 éves múltra visszatekintő erdészeti oktatás nélkül. Ennek szellemében **prof. dr. Fábián Attila, a Soproni Egyetem rektora** is köszöntte a sárvári Vándorgyűlésen megjelenteket.

Prof. dr. Fábián Attila rektor, Soproni Egyetem

„Tisztelt Miniszterelnök-helyettes Úr, Miniszter Úr, Államtitkár Úr, Tisztelt Elnök Úr! Kedves Erdész Kollégák! Nagy megtiszteltetés számomra, hogy a Soproni Egyetem rektora-ként köszönhetem Önöket az Országos Erdészeti Egyesület 155. Vándorgyűlésén. Úgy érzem, e találkozás lehetőség mindannyiunknak a kapcsolatok felélénkítésére, új párbeszéd megkezdésére, vagyis igazi közösségi ünnep, ahol együtt formálhatjuk szakmánk következő fejezetét.

A Soproni Egyetem több mint másfél évszázada képviseli azokat az értékeket, amelyek hivatásunk alapját képezik. Selmezbánya a magyar erdészeti felsőoktatás bölcsője. Az ott megkezdett munkát mi vagyunk hivatottak méltón folytatni. De ahogyan az erdők kezelése is folyamatosan változik, úgy mi is felelősek vagyunk azért, hogy a régi hagyományok kortárs tartalommal teljenek meg.

Ez a felelősség ma minden korábbinál összetettebb. Az erdészeti, a természet- és környezetvédelem, az ökoszisztémák gondozása és megőrzése kulcsszerepet kap a klímaváltozás elleni küzdelemben. A Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kara és Erdészeti Tudományos Intézete letéteményese annak a tudásnak, amelyre szakmánk jövője épül. Tudományosan megalapozott válaszokat keresünk – és találunk – a klímaváltozás, a fajgazdagság megőrzése és az alkalmazkodó erdőgazdálkodás kihívásaira.

A Soproni Egyetem Erdészeti és Faipari Innovációs Központja elnyerte a Kiváló Kutatási Infrastruktúra-díjat, amelyet a Nemzeti Kutatási Infrastruktúra Bizottság ítél oda. Az elismerés a központ kiemelkedő kutatási tevékenységét és infrastruktúráját díjazza, amely hozzájárul a fenntartható fejlődéshez és az innovációhoz. Ez az elismerés is azt bizonyítja, a hazai erdészeti és faipari kutatások döntően a Soproni Egyetemen valósulnak meg.

A jövő gyakorlati megoldásai már Magyarország Zöld Egyetemén, a Soproni Egyetemen vannak. Kutatásaink kézzelfogható eredményeket hoznak: a szénmegkötési modellek, az erdőpedagógia eszköztára, az élőhelyekre szabott fajkiválasztás, az agroerdészeti módszerek vagy például az ErdőLab projekt fejlesztései mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a magyar erdőkben végzett munka a fenntarthatóság modern gyakorlata legyen.

A Soproni Egyetem büszkén vállalja zöld küldetését. Hazánk első karbonpozitív egyetemeként nemcsak kutatunk a fenntarthatóság terén – élünk is annak szellemében. A soproni „Hűségerdő” fái, amelyeket minden új hallgatónk után elültetünk, élő szimbólumai annak az elkötelezettségnek, hogy amit tanítunk, azt magunk is gyakoroljuk.

Az elmúlt tanév során egyetemünk kutatói közössége több nemzetközi elismerést is kivívott. Az Erdőmérnöki Kar dékánja a SILVA Network európai hálózat vezetőjeként képvisel bennünket. Az ERTI számos lehetőséget teremt arra, hogy hazai és nemzetközi partnerekkel dolgozzunk közös megoldásokon – a Kárpát-medencétől Észak-Afrikáig.

Mindannyian tudjuk, az erdészeti élet végéig tartó szolgálat. Ez a szolgálat csak akkor lehet sikeres, ha nyitott, tudományos alapokon nyugszik, és közösségi gondolkodásban formálódik.

Ezért különösen nagyra értékelem az Országos Erdészeti Egyesület szerepét. Önök – Ti – vagytok azok, akik nemcsak összefűzitek a magyar erdészek nagy családját, továbbviszitek a hagyományokat, de együttműködésekben, programokban segítitek a napi munkát is. A Vándorgyűlés pedig évről évre lehetőséget ad arra, hogy tapasztalatot, kérdéseket és válaszokat osszunk meg egymással.

Kívánom, hogy ez az esemény mindannyiunk számára legyen inspiráció, megerősítés és új lendület forrása!

Köszönöm megtisztelő figyelmüket, tartalmas, eredményes Vándorgyűlést kívánok mindannyiuknak! Jó szerencsét! Üdv az Erdészeknek!”

„Rektor úr gondolatait is követve, most egy olyan köszöntő következik, melyet tavaly, Eger városában megtartott Vándorgyűlésünkön hagyományteremtő céllal építettünk be ünnepi közgyűlésünk programjába. A Kárpát-medencei erdészek már a mai napon is többször emlegetett összetartozásának kulcsa,

hogyan az idősebb és fiatalabb kollégák egyaránt fontos alkotói közösségünknek. Ahogyan Elnök úr beszédéből és reméljük, egyesületi törekvéseinkből is látható, a soproni egyetemi hallgatókat is mihamarabb megpróbáljuk megszólítani, Egyesületünk – és ezáltal szakmánk – tevékeny tagjává tenni. A fiatal generációk szemléletmódjának, szempontrendszerének is figyelembevétele a változó környezeti viszonyok között sok lehetőséget rejthet – modta felvezetőjében Elmer Tamás az OEE főtitkára.

Majd a fentiek szellemében színpadra szólította **Kiss Péter IV. éves erdőmérnök hallgatót, valétaelnököt**, hogy a Soproni Egyetem hallgatói nevében köszöntse a megjelenteket.

Kiss Péter IV. éves erdőmérnök hallgató, valétaelnök

„Tisztelt Miniszterelnök-helyettes Úr! Tisztelt Miniszter Úr! Tisztelt Államtitkár Urak, Elnök Urak, Rektor Úr, Vezérigazgató Urak, Polgármester Úr! Kedves Tagtársak, Tisztelt Vendégeink, Hölgyeim és Uraim! Örömmel teszek eleget az Országos Erdészeti Egyesület vezetése azon megtisztelő felkérésének, hogy a 155. vándorgyűlésen néhány ünnepi gondolatot megosszak Önökkel.

Erdőmérnök hallgatóként mi mással kezdhethetném, mint hogy köszönetet mondjak a szakma valamennyi képviselőjének. Erdészeknek, erdőmérnököknek és oktatóknak egyaránt. Ők azok egytől egyig, akik nélkül nem juthatnánk azokhoz a szükséges ismeretekhez, melyeket a későbbiekben, a tanulmányok elvégzése után hasznosíthatunk.

A tantermi ismeretanyag mellett elég csak a tanulmányutakra, nyári gyakorlatokra vagy a nyári diákmunkára gondolni, ahol már mélyíthettük, mélyíthetjük gyakorlati tudásunkat. Az Önök segítségével válhat bármely hallgatótársamból vagy középiskolásból olyan szakmáját szerető ember, aki életformáját is a magyar erdők érdekében fogja alakítani. Ezt valamennyi tanuló nevében ezúton is köszönöm!

A Vándorgyűlést valamennyi idős és fiatal egyaránt izgatottan várja minden évben. Ez az alkalom lehetőséget biztosít régi barátok találkozására, szakmai vagy épp kötetlen beszélgetésekre, de ami talán az egyik legfontosabb, az új kapcsolatok kialakulására is. Évről évre új tájakra juthatnak el a résztvevők, ahol megismerkedhetnek a számukra új dolgokkal, és értékes tapasztalatokkal gazdagodhatnak.

És mi kell ahhoz, hogy legyen célja egy fiatalnak a szakmában? Véleményem szerint az első és legfontosabb az idősebbektől való tapasztalatszerzés. Ezt követi az új dolgok megismerése, az innovációra való nyitottság és nem utolsósorban az alázat.

Talán még soha nem volt szükség e másodikra annyira, mint napjainkban. Szakmánkra egyre nagyobb társadalmi

nyomás nehezedik, sajnos számos régi módszerünket új, az emberek számára befogadhatóbb formátumra kell szabni mind a vad-, mind az erdőgazdálkodás terén. A pandémiát követően soha nem látott mértékű növekedett érdeink látogatottsága, ez is újabb kihívások elé állítja az ágazatot. Ennek tetejébe még választ kell találni a változó klíma miatt jelentkező akadályokra is.

Minden diák előnyére szolgál, hogy az oktatás a gyakorlatorientáltság irányába tolódik. Mindezt segíti, hogy már középszinten, a technikumban megjelenik a duális képzés. Esetünkben – a felsőoktatásban – pedig erre egy kitűnő példa a záróvizsgák külső helyszínen való lebonyolítása, mely komplexen tartalmazza az öt (esetleg hat) év alatt megtanult valamennyi szakmai vetületét.

De nagyon fontos figyelembe venni azt is, hogy minden innováció ellenére egyvalami változatlan: ez pedig nem más, mint a Selmeci hagyományok. E hagyományrendszer, amely immár 290 éve él, és bízunk benne, hogy élni is fog. Az a hagyományrendszer, amely generációkat átívelve köt össze fiatal és időset, bALEK-ot és Firmát. Az Alma Mater selmeci tradíciója, amely megtanít igazán értékelni a közösségben rejlő erőt. Kívánok mindannyiuknak tartalmas, kellemes időtöltést! Jó szerencsét! Üdv az Erdészeknek!”

Az Ünnepi Közgyűlés köszöntő beszédei után az egyesületi kitüntetések, elismerések és a szakmai díjak, valamint az Év Erdésze Verseny országos döntőjének ünnepélyes eredményhirdetése következett.

A 155. OEE Vándorgyűlés alkalmából díjazottak méltatásait *Tóth Gábor*, az OEE Díjbizottságának elnöke mondta el a helyszínen. Elsőként az *Örökös Tiszteletbeli Tagság díszoklevelet*, a *Bedő*-, a *Kaán*- és a *Decrett-díjakat* kapott erdész kollégákat mutatjuk be.

Az *Örökös Tagsági Díszoklevelet* Kiss László elnök (OEE), valamint Zambó Péter államtitkár (AM), az OEE korábbi elnöke, a *Bedő Albert-díjakat* dr. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, az OEE Tiszteletbeli Tagja, valamint Zambó Péter, a *Kaán Károly-díjakat* Ripszám István, az OEE általános alelnöke, Nagy István agrárminiszter, valamint Bugán József, a Szombathelyi Erdészeti Zrt. vezérigazgatója, a *Decrett József-díjakat* Andrásiné dr. Ambrus Ildikó, az OEE technikus alelnöke, Mocz András erdőért felelős helyettes államtitkár (AM), az OEE korábbi magánerdős alelnöke, a MEGOSZ korábbi elnöke, valamint Kozma Ákos, az Alapvető Jogok Biztosa adta át.

Szerkesztette, referálta: **Nagy László**
Fotó: **Benkő Sándor**

Örökös Tagsági DÍSZOKLEVÉL

Egyesületünk életében és tevékenységei között az arra érdemes tagok kitüntetése kiemelt ünnepnek számít.

Az évenként megrendezett Vándorgyűlések során átadott egyesületi kitüntetések odaítélését az OEE Díjbizottsága által lebonyolított országos jelölési folyamat, majd végül Egyesületünk adott tárgyévi első küldöttgyűlése alkalmával a küldöttek egyenkénti szavazása előzi meg.

Kitüntetett kollégáinkra méltán lehetünk büszkék, példájuk ösztönzőleg kell hogy hasson minden egyesületi tag és erdész kolléga számára!

Alapszabályunk értelmében az Egyesület Örökös Tagja lehet az a személy, akit az Egyesület érdemei elismeréséül és az Egyesület céljainak megvalósításában kifejtett kimelkedő tevékenységéért annak megválaszt.

2025-ben az Országos Erdészeti Egyesület küldöttgyűlése, az Egyesület legrangosabb elismerését, az Örökös Tagsági Díszoklevelet

Bak Julianna

okl. erdőmérnök

közlekedéssépítő és közgazdasági szakmérnök részére adományozta.

Bak Julianna 1983-ban szerezte meg az erdőmérnöki oklevelét. Egy évig a Büki Nemzeti Park Igazgatóságnál tevékenykedett, majd 1984-től folyamatosan az ÉSZAKERDŐ Zrt.-nél dolgozik.

Tevékenységet kezdetben a mélyépítéssel és az erdőfeltárással összefüggő munkák töltötték ki, ami kiegészült magasépítési feladatokkal és a közjóléti fejlesztésekkel.

1988-ban szerzett oklevelet a BME Közlekedéssépítő szakmérnöki szakán. Az 1990-es évektől a társaság beruházásainak koordinálása és közjóléti tevékenysége is a munkaköre része volt.

Számos erdészeti épület, lakás, erdei vasút korszerűsítése fűződik a nevéhez.

Épületfelújításai között a legjelentősebb az erdőgazdaság évszázados központi épületének restaurálása, annak eredeti szépségében.

Országosan elismert eredményeket mutatott fel az erdészeti útépités és útfenntartás műszaki, környezetvédelmi és gazdasági ellentmondásainak feloldásában, innovációinak meghonosításában. Nélkülözhetetlennek tartotta a gazdasági hatások jobb megértését – ezért 1997-ben, Miskolcon megszerezte a közgazdasági szakokleveles mérnöki képesítést.

2002-től az Északerdő Zrt. közgazdasági vezérigazgató-helyettese. Tevékenységét nagy körültekintés, pontosság és rendíthetetlen teherbírás jellemzi.

Teljesítménye meghatározó az erdőgazdaság kiemelkedő közcélú tevékenységében. Felelős döntéseivel garantálja a költséghatékony gazdálkodást. Elismertségét tükrözi, hogy tagja volt több, a társaságok gazdasági problémáinak megoldására alakított bizottságnak.

Egyesületünkbe már hallgatóként belépett. 1990-től két évtizeden át a Miskolci Helyi Csoport titkára volt. Élére állt a széles szakmára kitekintő tanulmányutak szervezésének. Nagy érdemei fűződnek az erdész-bányász-kohász hagyományok ápolásához. Élén járt az emlékhelyeink feltérképezésének megszerve-

zésében és időtálló dokumentálásában. Vezetésével a Helyi Csoport bekapcsolódott a környezeti nevelés szervezésébe.

1998–2002 között az OEE Elnökségében képviselte az északi régió érdekeit. Az Erdészcsillag Alapítvány kuratóriumi tagja annak alapításától, 2002-től kezdve. 2006–2010 között az Egyesület Ellenőrző Bizottságának tagja volt. 2010-ben elnyerte a Bizottság elnöki tisztségét – amit azóta is kiválóan tölt be.

Az OEE műhelymunkájának több területen is meghatározó résztvevője. Tagja az Erdőfeltárási, az Erdők a közjóért és a Közgazdasági Szakosztálynak.

Bak Julianna szakmánk és Egyesületünk meghatározó személyiségei közé tartozik. Negyven évet meghaladó pályájával kimagasló teljesítményt mutat fel. Sokirányú képzettségével, elkötelezettségével és vezetői karizmájával úgy az erdőgazdálkodásban, mint az OEE életében maradandót alkotott, megbecsültségre és tekintélyre tett szert.

Pályafutásának mérföldköveit magas kitüntetések jelzik, mint a Bedő Albert Emlékérem (2012), a Pro Silva Hungariae Díj (2015), és a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje (2018).

Minden tekintetben méltó legfőbb egyesületi elismerésünk, az Országos Erdészeti Egyesület Örökös Tagja Díszoklevél odaítélésére.

Bedő Albert-emlékérmét kapott

Horváth Iván több mint négy évtizeden keresztül kiterjedt és kiemelkedő társadalmi tevékenységet fejtett ki az Országos Erdészeti Egyesület keretei között. 1990–2001 között a Keszthelyi Helyi csoport titkára, 2008–2010 között a Zalaegerszegi Helyi Csoport elnöke, 2014–2018 között a Pápai Helyi Csoport elnöke. Az általa szervezett szakmai rendezvények száma közelíti a százat, melyeknek hazai résztvevőin túl számos külföldi szereplője is volt.

Horváth Iván
okleveles erdőmérnök

Kiemelkedő az egyesületi élet fejlesztése, a tagtoborzás terén kifejtett tevékenysége. Aktív tagja a Közgazdasági, a Megújuló Energia és az Örökerdő Szakosztályoknak. 2005-től tagja a Pro Silva Hungaria Egyesületnek, melynek hosszabb ideig vezető tisztségviselője. Törekvései gyümölcseként szoros szakmai kapcsolat jött létre a két egyesület között. Több alkalommal is előfordult, hogy fajsúlyos szakmai kérdésekben a két civil szervezet közös állásfoglalással lépett a döntéshozók vagy a nyilvánosság elé.

A szerteágazó, a tömellelti erdőgazdálkodástól a hatósági munkáig terjedő szakmai tevékenysége országosan elismert. A hagyományos erdészeti szakmai munkán túl kiemelkedő a közgazdasági szakterületen és az igazgatásban betöltött szerepe. Figyelme kiterjedt az erdész szakma határterületeire. Hangsúlyt fektetett a szakmai továbbképzésekre és az erdészeti kommunikációra is. Több alkalommal szerepelt országosan ismert TV- és rádiócsatornák adásaiban. 2002-től a keszthelyi Georgikon kar

oktatója, 2006-tól a Georgikon címzetes egyetemi docense.

Horváth Iván okleveles erdőmérnök, mérnök közgazdász, erdészeti növényvédelmi szakmérnök kiemelkedő szereplője Egyesületünk közösségének. Kommunikációs szerepvállalásai példaértékűek.

Bedő Albert-emlékérmét kapott

Merzel István közösségben gondolkodó, a személyes példamutatásra építkező, kiemelkedő teljesítményű erdőmérnök, aki 2010–2014 és 2020–2025 között titkára az OEE Kaposvári Helyi Csoportjának. Egyik megálmodója a zselici erdészversenynek, a 2015-ös somogyi vándorgyűlés szervezője, felejtetetlen házigazdája.

Az Országos Erdészeti Egyesületi szerepvállalását összekapcsolja az általa létrehozott Somogy Megyei Erdész és Természetvédelmi Egyesület tevékenységével, együttműködési lehetőséget biztosítva a szervezetek tagjainak. Nevéhez kötődnek a petesalmi természetismereti fejlesztések, az újra indított Erdész-Vadász Bálók. Dramaturgia és társrendezője az „Erdőmesterek” című ismeretterjesztő kisfilmsorozatnak. Több szakmai újságnak, így az Erdészeti Lapoknak is visszatérő szerzője. Elnöke a Fakitermelési Munkakultúra Alapítványnak.

Merzel István
okleveles erdőmérnök

Csaknem 4 évtizedes eredményes, szerteágazó szakmai tevékenysége a SEFAG Zrt.-hez köti. Sikeresen foglalkozott az aprítéktermelési technológiák bevezetésével. A talajkímélő forwarderes közelítés elterjesztésével az erdőfelújítás hatékonyságát is növelte. Részt vett jelentős informatikai fejlesztésekben éppúgy, mint a somogyi rekreációs fejlesztések tervezésében és lebonyolításában. A „Szakmaorientációs Program” keretében jelenleg a szakmunkások duális képzésének és

mentor feladatainak kidolgozásában tevékenykedik napi vállalati feladatain túl.

Rendkívül tartalmas szakmai tevékenysége mellett Merzel István neve gyakran szerepel a megye néptánc és értéktörző tevékenységeiben, Kaposvár város mindennapi életében.

Merzel István okleveles erdőmérnök a Somogy megyei erdészeti közelet állandó szereplője és irányítója. A zselici erdőgazdálkodás szorgalmas és eredményes fejlesztője. Személye összekapcsolja az erdészek közösségét a régió társadalmi életével.

Kaán Károly-emlékérmét kapott

Szabó Csilla diplomáját 1988-ban szerezte meg. Elhivatott erdőművelői tevékenységének eredményeit a Duna mindkét oldalán, a Börzsönyben és a Pilisben is tapasztalhatjuk. 1988-tól gyakornok, majd erdőművelési műszaki vezető az Ipolyvidéki EFAG Diósjenői Erdészeténél. Továbbfejlesztette az erdőfelújítások és az állománynevelés országosan elismert, helyi gyakorlatát.

Fajgazdagságra, változatos állománystruktúrára törekvés jellemezte mesterséges erdőfelújításait is, a hegység peremterületén. Teljesítménye visszatükröződik a Keleti-Börzsöny elegyes tölgyes és vörösfenyves bükkös állományainak minőségében.

Szabó Csilla
okleveles erdőmérnök

1996 és 2007 között a Pilisi Parkerdő Zrt. Szentendrei Erdészetének erdőművelési műszaki vezetője, majd a Központban erdőgazdálkodási osztályvezető. 2018-tól az Erdőállomány-gazdálkodási és Természetvédelmi Osztály vezetője. Kulcsszerepet játszott az idős sarj tölgyesek felújításában, a gazdálkodás természetközeli fejlesztésében, az örökrdő-gazdálkodás szakszerű bevezetésében. Élén jár az országosan jelentős erdei turizmus infrastruktúrájának fejlesztésében, fenntartásában. A 2014. decemberi jégkárok felszámolásában hatékonyan koordinált, hozzájárulva a helyreállítás ütemes megvalósításához.

Részt vállalt a 2024-ben elnyert Interreg HUSK „Bioszféra-rezervátumok természetalapú fejlesztése a magyar-szlovák határ mentén, a biológiai sokféleség közös gazdagítása érdekében” című pályázat megírásában és megvalósításában. Vezető szerepe volt a Parkerdő erdészeti génrezervátumainak létrehozásában, kezelési terveinek elkészítésében, a pályázatok sikerében. Munkatársai mindig számíthatnak a segítségére és a tanácsaira.

1988-tól Egyesületünk Balassagyarmati –, 1996-tól a Visegrádi helyi csoportjának aktív tagja. Meghatározó szervezője és lebonyolítója a pilisi jelölőversenyeknek. 2007-ben Egyesületünk Elismerő Oklevéllel tüntette ki.

Kaán Károly-émlékérmet kapott

A soproni egyetem elvégzése után, 1987 szeptemberében állt munkába a szombathelyi Falco Fakombinát Erdőgazdaságánál. Az Erdőgazdaság főmérnökségein, illetve igazgatóságain gépesítési, erdőművelési, fahasználati műszaki vezetői beosztásokban mindenkor magas színvonalon látta el feladatait, tevékeny részt vállalva a számítógépes rendszerek kialakításában. Műszaki vezetőként – a Zrt.-nél 2004-től bevezetett – Pro Silva kísérlet községi területének felelőse volt. 2011-től 2017-ig a Társaság erdőgazdálkodási és természetvédelmi osztályát vezette főmérnökként. Fő feladata a Társaság erdőművelési, fahasználati, vadgazdálkodási tevékenységeinek, valamint a faanyag kereskedelmének irányítása, szervezése, koordinálása, a szakmai technológiai utasítások, szabályzatok megalkotása volt.

Csapó György
okleveles erdőmérnök,
növényvédelmi szakmérnök

Munkáltatójának szervezeti átalakításai során, számos különböző beosztást betöltve, igényesen, szakmai elhivatottsággal végezte a Vas vármegyei állami erdők kezelését. 2017-ben az erdőgazdaság egyik legnagyobb területű erdészeti egységének, a Sárvári Erdészeti Igazgatóságnak az igazgatója lett. Szakmailag jól képzett, széles látókörű szakember. Munkavégzését a magas fokú érdeklődés, szorgalom, dinamikusság és következetesség jellemzi. Irányító, szervező munkáját kiemelkedő színvonalon látja el. Munkatársait hasonló szellemű munkavégzésre ösztönzi, anyagi és erkölcsi megbecsülésükre törekszik.

1989 óta tagja Egyesületünknek, 2005-ben, és jelenleg is aktívan részt vállalt a Vándorgyűlés szervezési munkájában. Kiváló házigazdája az erdészeti látogató szakmai csoportoknak. Az elmúlt 30 év alatt egyik fő szervezője volt az osztrák-szlovén-magyar Pannónia Erdészetalálkozó Vas vármegyei rendezvényeinek. A határainkon túli erdészkapcsolatok ápolását is szívügyének tekinti, különösen jó személyes kapcsolatot ápol a szlovén és székely erdész kollégákkal.

Decrett József-émlékérmet kapott

Fehér Zsuzsanna nagymúltú erdész családban nőtt fel, testvérei közül egyedüliként választotta az erdész hivatást. 1993-ban a Barcsi Erdészeti Szakközépiskolában szerzett erdésztechnikusi képesítést, és még ebben az évben a HM Kaszó Erdőgazdaság Rt.-nél helyezkedett el.

Fehér Zsuzsanna
erdésztechnikus

Kezdetben beosztott erdész, 1998-tól a Szikelet erdészkerület kerületvezető erdésze. Kerülete az erdőgazdaság egyik legváltozatosabb termőhelyi adottságokkal rendelkező része, mely jelentős kihívásokat támaszt a gazdálkodásban.

A kiszáradó égeresek kocsányos tölgyesekké alakításában a termőhelyi mozaikosságot szem előtt tartva kiemelkedő sikereket ért el, de jelentős szerepe volt a pajorkárok megelőzését szolgáló locsolásos technológia bevezetésében is.

2004 óta kerületvezetői feladatai mellett a Bördeci csemetekert kezelője, ahol minőségi csemetenevelési gyakorlatot folytat, a csemetekert jelenleg is folyó modernizálásának aktív részese.

2014-től tagja az Egyesületnek, többször képviselte a Kaszó Zrt.-t az Év Erdésze Versenyeken. Részt vállalt a 2007. évi Erdésznők Országos Találkozója és a 2017. évi Vándorgyűlés megvalósításának háttér munkáiban, lebonyolításában.

Gyakran tart gombaismereti előadást a Kaszó Zrt. által szervezett gyerektáborokban, a Településfásítási programban rendszeresen látja el tanácsal a résztvevő településeket. A Kaszó Zrt. Alapítványának kuratóriumi elnöke, a helyi csoport rendezvényeinek lelkes résztvevője, a kollektíva nagyra becsült tagja.

Decrett József-émlékérmet kapott

Nyul Károly 1979-ben végzett a Roth Gyula Erdészeti Szakközépiskolában, és ebben az évben helyezkedett el a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság Hegyvidéki Erdészeti egységénél.

Nyul Károly
erdésztechnikus

Kezdetben adminisztratív feladatokat látott el, majd 1983-tól a Hidegvízvölgy erdészkerület vezetője lett. Kerülete mindig is a nagyobb területű és nagy feladatot jelentő kerületek közé tartozott.

Az 1990-es, 2000-es évek szűkárósítása az Ő kerületét érintette legerősebben. A károk felszámolásakor az évi 20 ezer m³ fakitermelést precízen, nagy munkabírással vezényelte le. A korábbi lucosok helyén lelkiismeretes munkájának köszönhetően ma több száz hektáron pompáznak tölgyes és bükkös fiatalosok. A Hidegvízvölgy kerületben található - Roth Gyula nevével fémjelzett - szárlási kísérlet kezelésében lelkiismeretes együttműködik az Erdőmérnöki Kar illetékes munkatársaival.

1997 óta hivatásos vadász feladatokat is ellát kerületében. Aktív szerepet vállal az erdészeti képzésben, számos diplomatervezet, szakdolgozat és doktori disszertáció kapcsolódik kerületéhez, melyek készítéséhez mindig szívesen nyújt segítséget. Az egyetemi és technikumi terepi gyakorlatok rendszeres közreműködője, az egyetemi tanadászatok rendszeres kísérője, segítője.

Az Egyesületnek közel 50 éve tagja, kerülete rendszeres helyszíne a hazai és külföldi szakmai csoportok tanulmányútjának. Szakmájában elhivatott, széles látókörű, olvasott, művelt erdész szakember, aki munkahelyén túl lakóhelyén is ismert és elismert.

Poropatic István 1977-ben végzett a Roth Gyula Erdészeti Szakközépiskolában, és hosztolóként állt munkába a Szombathelyi Erdészeti Zrt. jogelődjénél.

1979-től beosztott erdész, 1980-tól kerületvezető erdész, 1982-től a kőszegi Alsó-Erdő erdészvezetője. 1999 óta a kőszegi pagony pagonyvezető főerdésze.

Poropatic István
erdésztechnikus

Az 1980-as évektől vezető szerepet játszott az erdei fenyeségek természetes felújításának ismételt bevezetésében. Az itt szerzett tapasztalatokat sikeres kamatoztatta a Kőszegi-hegység magasán fekvő lucfenyő állományainak természetes felújítására irányuló kísérleteiben.

A harveszteres fakitermelés és az ágkötegeléses vágástakarítás első próbái az ő felügyelete alatt folytak a társaságnál. Szakmai irányítása mellett zajlott a Kőszegi-hegységben az örökerdő üzemmód bevezetése és a kezelési tervek kidolgozása is. A Pro Silva kísérleti területek kezelője.

Az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezésének előkészítésétől kezdve a szakmai munkák szakszerű végrehajtásának irányításáig minden szakterületet kiválóan ismer, magas hatékonysággal szervezi a rábízott dolgozók és vállalkozók munkáját.

Szakmai tapasztalatait folyamatosan megosztja munkatársaival. Több mint 40 éves példamutató szakmai életútjával a kőszegi erdők legnagyobb ismerője és védelmezője. Lelkiismeretes munkája példaértékű, precizitása és szakmai hozzáértése irigylésre méltó.

Az Egyesületnek 1977 óta tagja, a 2005. évi vándorgyűlés kőszegi helyszínének egyik házigazdája, terepi programok rendszeres előadója.

A Bedő Albert-érmék, a Kaán Károly-érmék és a Decrett József-érmék adományozások után az *Elismerő Okleveleket*, a *Vadas Jenő-émlékérmeket*, a *Madas László-émlékérmeket*, a *Roth Gyula-émlékérmeket* és az *Év Erdésze Verseny országos döntőjének díjait* vehették át a kitüntetettek.

Elismerő Oklevél kitüntetésben részesült

Dr. Andrési Dániel erdőmérnök, a KEFAG Zrt. erdőgazdálkodási és természetvédelmi osztályvezetője kimagasló szakmai ismeretei és hivatástudata, innovatív fejlesztési és kutatási tevékenysége, valamint lelkiismeretes munkája elismeréseként.

Benkő Roland erdész, a tornaljai farakodó vezetője, az Országos Erdészeti Egyesület Felvidéki Helyi Csoportjában végzett lelkiismeretes munkájáért, szervezői és tagtoborzói tevékenységéért.

Bodnár Anikó mérlegképes könyvelő, a Debreceni Erdészet vezető könyvelője, a pályafutása alatt előforduló ügyviteli programok zökkenőmentes elsajátításáért, több mint három évtizedes precíz, lelkiismeretes munkavégzéséért. (*Kitüntetését későbbi időpontban vette át.*)

Czémán Imre erdész- és vadásztechnikus, a Pilismaróti Erdészet kerületvezető erdésze, szorgalommal, állandó szakmai megújulással és nagy szakértelemmel végzett munkájáért, az örökerdő-gazdálkodás bevezetésében elért eredményeiért.

Csejkné Kissimon Mária, az Ipoly Erdő Zrt. pénzügyi előadója, kimagasló szaktudással, naprakész ismeretekkel, következetességgel végzett több mint három évtizedes munkájáért.

Horváth Csaba okleveles erdőmérnök, a Hőgyész Erdészet erdőművelési és fahasználati műszaki vezetője, az erdészeti információs rendszerek bevezetésében, fejlesztésében, az olasz és a „szlavón” jellegű kocsányostölgy-állományok utolsó egyedeinek felkutatásában és génmegőrzésében végzett tevékenységéért.

Jákliné Mihály Bernadett agrár mérnök-tanár, a Lábodi Vadászterdészet turisztikai ágazat- és erdei iskola vezetője, az erdei iskola és a turisztikai létesítmények fejlesztése érdekében végzett, kimagasló szakmai és közösségi munkájáért.

Juhász Beáta üzemgazdász, a NEFAG Zrt. gazdasági vezérigazgató-helyettese, példaértékű, innovatív szakmai tevékenysége, az Országos Erdészeti Egyesület Közgazdasági Szakosztályában és Ellenőrző Bizottságában végzett munkája elismeréseként.

Kalla Csaba programozó matematikus, a Mecsekerdő Zrt. informatikai osztályvezetője, az erdészeti informatikai rendszerek országos és helyi szintű fejlesztésében, valamint az Országos Erdészeti Egyesület Informatikai Szakosztályában végzett munkájáért.

Kovács János erdőmérnök, a TAEG Zrt. erdőgazdálkodásban, az erdészeti szaporítóanyag termesztésben és a gyakorlati oktatásban végzett több évtizedes kiemelkedő színvonalú tevékenységéért. *(Kitüntetését későbbi időpontban vette át.)*

Muresán György János erdésztechnikus, a Parajdi Magánerdészet területvezető főerdésze, az erdők fenntarthatóságának megőrzéséért, fejlesztéséért, az

erdészeti szakkonferenciák megszervezésében vállalt munkájáért.

Olajos Sándor erdésztechnikus, a DALERD Zrt. területvezető erdésze, a hullámtéri erdők felújításában elért eredményeiért, a nagy szakmai hozzáértéssel, szorgalommal végzett több mint négy évtizedes munkájáért.

Páris Lajos erdésztechnikus, a Vértesserdő Zrt. területvezető erdésze, a sarjaztatott cseresekben, több mint 100 hektáron végzett szerkezetátalakítási munkájáért, a szakmai hozzáértésének, helyismeretének köszönhető sikeres természetes és mesterséges felújításokért.

Rudolf József erdésztechnikus, a Pilisi Parkerdő területvezető erdésze, a több mint két évtizedes faipari művezetői, majd 2002-től a Szentendrei Erdészet területén végzett kiváló munkájáért. *(Kitüntetését későbbi időpontban vette át.)*

Varró János erdésztechnikus, a Bakonyerdő Zrt. területvezető erdésze, a cseresek természetes felújításában, az öregedő, pusztuló feketefenyvesek átalakításában, természetes átalakulásának szakszerű lekövetésében, segítségében végzett példaértékű, 46 évig végzett szakmai munkájáért.

Az egyesületi Elismerő Okleveleket **Ripszám István**, az OEE általános alelnöke és **dr. Andréka Tamás** közigazgatási államtitkár (AM) adta át.

A 155. Vándorgyűlés nyilvánossága előtt a Soproni Egyetem Erdészeti Tudományos Intézete Vadas Jenő-díjjal ismerte el dr. Somogyi Norbert munkáját.

Vadas Jenő szakmai tevékenysége és örökérvényű szellemi útmutatásai méltóvá tették Őt arra, hogy a nevével fémjelzett emlékéremmel olyan szakembereket tüntessenek ki, akik kiemelkedően sok segítséget nyújtanak az erdészeti tudományos tevékenységhez, a kutatási eredmények gyakorlatba történő bevezetéséhez, elismertségének növeléséhez.

A Soproni Egyetem Erdészeti Tudományos Intézet vezetése köszönetét és elismerését fejezi ki dr. Somogyi Norbertnek a 2025. évi „Vadas Jenő-emlékérem” adományozása kapcsán.

Dr. Somogyi Norbert a párizsi nagykövetség mezőgazdasági, tudományos és technológiai attaséjaként elvölhetetlen érdemeket szerzett a magyar-francia erdőgazdálkodási és erdészeti tudományos együttműködések kialakításában és ápolásában.

A tudománydiplomácia eszközeit felhasználva megszervezte a marokkói, algériai és tunéziai erdészeti kapcsolatokat. Munkája során folyamatosan el látta naprakész információval a hazai erdészeti ágazati szereplőket, jelentős számban és kiemelkedő színvonalon publikált erdészeti szakkérdésekben.

Tevékenységeivel kiemelkedően sok segítséget nyújtott az erdészeti tudományos tevékenységhez, a hazai kutatás nemzetközi elismertségének növeléséhez. *Jelen díj átadásával tiszteletbeli erdösszé fogadjuk Somogyi Norbertet.*

Hatodik éve, hogy átadásra került a **Madas László-émlékérem**. Az emlékérmeket a Pilisi Parkerdő Zrt. 50 éves jubileumi évében, együttműködésben az Országos Erdészeti Egyesülettel, 2020-ban alapította, azzal a céllal, hogy minden évben rangos elismerést kaphasson az év legjobbnak ítélt erdőpedagógusa.

A Pilisi Parkerdő Zrt. a Madas László-émlékérem adományozásával azoknak a munkáját kívánja elismerni, akik a környezeti nevelés terén és az erdészeti erdei iskolákban történő szemléletformálás érdekében önzetlen munkát végeznek, kiemelkedő szellemi és gyakorlati eredményeket érnek el, valamint maradandó értékeket teremtenek, s így méltóvá válnak a Madas László szellemiségének is emléket állító díjra. A díjat *Reinitz Gábor*, a Pilisi Parkerdő Zrt. vezérigazgatója adta át.

A Madas László-émlékérmeket a 2025. évben Dudás Béla, az EGERERDŐ Zrt. erdészeti vezetője, erdőpedagógusa kapta.

Dudás Béla környezeti nevelési munkáját 1997-ben kezdte el az EGERERDŐ Zrt. Mátrafüredi Erdészeténél. Nevéhez fűződik a Mátrafüredi Erdészeti Iskola megalapítása.

Dudás Béla beosztásától függetlenül folyamatosan részt vesz a környezetnevelési munkában, a Mátrafüredi Erdészeti Iskola vezetőjeként, fő mozgatórugójaként.

2014-től a Szalajka-ház erdei szálláshely és erdei iskola központ a többnapos erdei iskolás foglalkozásoknak ad teret. Ezen a helyszínen a kisvasút, az erdei iskola, az erdei szálláshely és a vándortábor szolgáltatásai összefonód-

nak, melyeket kollégánk jól ismer, életükben kulcsszerepet játszik. Az EGERERDŐ Zrt. Erdészeti Nyílt Napjain állandó előadó.

A Vándortábor Mátra útvonalának útvonalfelelőseként egész nyáron alázatosan végzi munkáját, ami csoportokkal való kapcsolatfelvételt, személyes fogadást, a táborhelyek ellenőrzését, az aktuális problémák megoldását és erdei iskolás foglalkozások tartását jelenti.

Jelesen képviseli az EGERERDŐ Zrt.-t az Iskolában az erdő, Erdei iránytű, Aktív Osztálykirándulás programokon. Az Erdei Iskola vezetőjeként aktívan részt vesz az OEE Erdei Iskola Szakosztály munkájában. Szívügyének tartja, hogy a civil társadalom meglássa a fától az erdőt és benne az erdész kulcsszerepét.

Jól ismeri a Dél-Mátra vidékét, ökoturisztikai látnivalóit, a kisvasút múltját, így helyi erdész „idegenvezetőként” is többször kerül a képernyők elé. Fontosnak tartja a madárvédelmet, a mesterséges odútelepítési programot. A nevéhez kötődik a mátrai Madárerdő létrejötte.

A kitüntetések és elismerések sorában a Pro Silva Hungaria által frissen alapított **Roth Gyula-émlékérem** első alkalommal történő átadása következett. A díjat *Keresztes György*, a Pro Silva Hungaria elnöke és *Ripszám István*, a Pro Silva Hungaria elnökségi tagja adta át.

A díjjal a *Pro Silva Hungaria* ismeri el azon szakemberek tevékenységét, akik a névadó szellemiségéhez méltó, kiemelkedő munkásságot folytattak a folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodás területén, szellemi és gyakorlati tevékenységükkel nagyban hozzájárultak hazánkban és a Kárpát-medence magyarok lakta területein a Pro Silva-alapelvek szerinti gazdálkodás, az örök-erdő-gazdálkodás és általában az erdő-gazdálkodás természetközelségének fejlesztéséhez.

A 155. Vándorgyűlés nyilvánossága előtt a Pro Silva Hungaria Roth Gyula-émlékéremmel ismerte el Varga BÉLA munkásságát.

A Pro Silva Hungaria az emlékérem alapításával emléket állít Roth Gyula professzornak, erdőmérnöknek, az Erdőművelési Tanszék egykori tanszékvezetőjének az erdőművelés megújításában, az erdészeti tudományok és az erdészeti szakirodalom fejlesztésében, a folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodás megalapozása terén szerzett elévülhetetlen érdemeiért.

Varga Béla a vágásos erdőgazdálkodásban eltöltött sok évtizedes, eredményes munkája után 1989-ben a Pro Silva Europa alakuló közgyűlésén találkozott a természetközeli erdőgazdálkodás szükségességével és lehetőségével. A találkozást gyors felismerés követte: az átalakult világban a természet megőrzése kiemelten fontos a gazdasági érdekek mellett, erre a Pro Silva-szemléletű erdőgazdálkodás a legalkalmasabb.

A felismerést tettek követték: már a kilencvenes évek derekán számos gyakorló erdész ismerte meg ezeket az elveket, és igyekezett segíteni Varga Béla vezetésével a természetközeli erdőgazdálkodás megismertetését és elfogadását.

Az első időben az Országos Erdészeti Egyesület képviselte a mozgalmat a nemzetközi szervezetben, de hamarosan, 1999-ben Varga Béla elnökségével megalakult a Pro Silva Hungaria Egyesület, amely ma is aktív és eredményes tevékenységet folytat a természetközeli erdőgazdálkodás elterjesztésében és fejlesztésében.

Varga Béla az az erdész, akinek szakmai tevékenysége az elmúlt három évtizedben a legnagyobb hatást gyakorolta a magyar erdőgazdálkodásra.

Az egyesületi kitüntetések, szakmai elismerések átadása után az Év Erdésze Országos Verseny ünnepélyes eredményhirdetése következett.

Idén 17. alkalommal került megrendezésre a döntő, ahol összesen 21 versenyző mérte össze a tudását. A döntőbe kerülést megelőzték a helyi válogató versenyek. Az országos döntő idején helyszínét a Sárvári Erdészeti Igazgatóságnak a kezelésében lévő országos hírű káldi Farkas-erdő és a Káld-Hidegkúti Ökoturisztikai Központ adta. Köszönet illeti a szervezőket, valamint

második helyezettje: **Torkos Péter, a Bakonyerdő Zrt. erdésze lett.**

Az első díj az **Andreas STIHL Kft.** felajánlásából STIHL termékekre vonatkozó 500 000 Ft értékű vásárlási utalvány volt. **Az Év Erdésze Verseny első helyezettje és az Év Erdésze cím birtokosa: Gombkötő Balázs, a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. erdésze lett.**

Torkos Péter, Gombkötő Balázs, Rada Ferenc és András Zsolt

a lebonyolítást segítő bírókat. Az egyes versenyszámok első helyezettjei oklevelet és a támogatók által felajánlott tárgyjutalmat kaptak, amely április 25-én, az Év Erdésze Verseny záró eseményén került átadásra.

Az ünnepi közgyűlés keretében az Év Erdésze Verseny 2025. évi legjobbjait, a dobogósokat, valamint egy **különdíjat** elnyert versenyzőt díjaztak. A versenyt lebonyolító házigazda azért ajánlotta fel a versenyen kívül induló, Erdélyből érkezett **András Zsolt tagtársunknak a különdíjat, mert a versenyen elért pontszáma dobogós helyezést ért volna.**

A különdíjat az azt felajánló Szombathelyi Erdészeti Zrt. vezérigazgató-helyettesei, **Czvitkovics Tünde és Gánzó Csaba**, míg az országos döntő helyezetteinek díjait **Andrésiné dr. Ambrus Ildikó** technikus alelnök (OEE) és **Kardos Bendegúz** (Szombathelyi Erdészeti Zrt.), a verseny főszervezője adta át.

A harmadik díjat a **KOS FASHION KFT.** ajánlotta fel, amely 350 000 Ft értékű vásárlási utalványt tartalmazott. Az Év Erdésze Verseny harmadik helyezettje: **Rada Ferenc, a NEFAG Zrt. erdésze lett.**

Második díj az erdészeti és vadászati termékeket forgalmazó **Grube Kft.** felajánlásából 450 000 Ft értékű vásárlási utalvány volt. Az Év Erdésze Verseny

Az egyesületi Vándorgyűlések hagyománya, hogy megemlékezzünk az elmúlt találkozó óta elhunyt kolégákról, tagtársakról. Az időközben eltávozottakra **dr. Sárvári János**, könyvtárunk őre emlékezett, alábbi névsoruk felolvasásával.

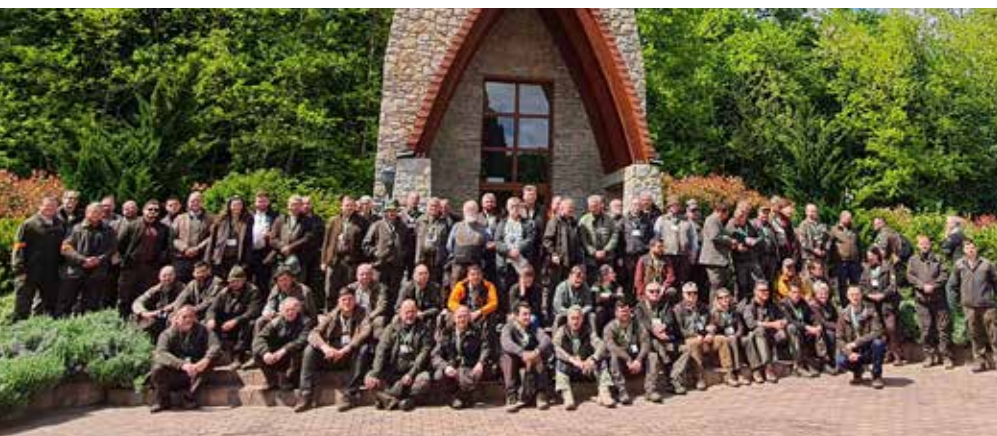
Altrichter Sándor erdésztechnikus, Balogh József erdésztechnikus, Bándli Péter erdésztechnikus, Barta Mihály erdésztechnikus, Bischof Ferenc erdésztechnikus, Bolla Sándor Bedő Albert-díjas erdőmérnök, Burai Csaba erdésztechnikus, Dimény György erdőmérnök, Domján Gábor erdésztechnikus, Doszpot Tamás erdőmérnök, Endre László erdésztechnikus, Fábíán Gáborné erdőmérnök, Fúják József erdőmérnök, Godzsák Tibor kertésztechnikus, vadgazdálkodási szakmérnök, Hajdu Imre Deccret József-díjas erdésztechnikus, Hanyvári Zsolt gépészmérnök, tanár, Héjj Szabolcs erdőmérnök, Hoffmann Mátyás Deccret József-díjas erdésztechnikus, Horváth Imre erdésztechnikus, Janata Károly erdésztechnikus, Kovács Jánosné született Száraz Ilona erdésztechnikus, Kovács László erdésztechnikus, Lenár György Miklós erdőmérnök, Magosi József erdésztechnikus, Mésző Ferenc erdésztechnikus, Mihalics Gyula erdésztechnikus, Palkovics Zoltán erdésztechnikus, Pásztai Erzsébet erdőmérnök, Petz Ádám erdésztechnikus, Popovich Mihály erdőmérnök, Pölbe József erdésztechnikus, Právetz Antal erdőmérnök, Radány Tibor erdésztechnikus, Rezsőny István erdésztechnikus, Rozmann Antal erdésztechnikus, Somlai Dénes erdésztechnikus, Steierlein József erdésztechnikus, Stubbán Árpád Kaán Károly-díjas erdőmérnök, Szabó János erdőmérnök, Szalai Károly erdésztechnikus, Szeverényi Ferenc erdésztechnikus, Tóth Ágoston erdőmérnök, Tóth Lajos erdőmérnök, Turza Tibor erdőmérnök, Vas László erdésztechnikus, agronómiai üzemmemök, Virágh István erdésztechnikus, Volford Erzsébet erdésztechnikus, Vörösmarty Zoltán erdésztechnikus, Zsibók András erdőmérnök, mérnök-tanár

Az Ünnepi Közgyűlés az erdész himnusz közös elénekülésével és az egyesületi zászlók kivonulásával ért véget. Ezt követően a központi helyszínen, a Sárvári Arénában díszvacsorával és baráti találkozóval folytatódott a rendezvény, amelynek alkalmából Kozma Ákos, az Alapvető Jogok Biztosa mondott pohárköszöntőt.

Szerkesztette, referálta: **Nagy László**
Fotó: **Benkő Sándor**

Az OEE 155. Vándorgyűlésének második napján, május 16-án, a Szombathelyi Erdészeti Zrt. tartalmas programokon keresztül nyújtott betekintést az általuk kezelt állami erdőterületek komplex gazdálkodási feladataiba, az aktuális szakmai kihívásokba, köstölőt adva egyúttal – a Vendvidéktől a Ság hegyig – a vármegye változatos természeti, történeti, kulturális, néprajzi és épített értékeiből, bemutatta egyben az állami erdészeti társaság sokrétű, és szerteágazóan összetett feladatrendszerét.

Tölgygazdálkodás a Farkas-erdőben

A 2025. évi vándorgyűlés 1. terepi programján a gazdag erdészettörténeti múlttal rendelkező, méltán híres Vas vármegyei Farkas-erdőbe kalauzoltuk vendégeinket, amely egy 7200 hektáros, zömében gyertyános-kocsánytalan tölgyes faállományokból álló erdőtömb.

Schberg Lőrinc erdőmester síremlékénél Tóth Máté fahasználati előadó ismertette a kiváló erdész elődünk szakmai munkásságát. A bajor származású erdész 1884-től haláláig, 1938-ig szolgált a Farkas-erdőn. Irányításával a leromlott állapotú legelőerdőből közel 50 év alatt kiemelkedő minőségű zárt, kétszintes gyertyános-kocsánytalan tölgyes és gyertyános-kocsányos tölgyes állományok váltak. Síremlékén Kiss László, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke és Horváth István kerületvezető erdész helyezte el a tisztelet és az emlékezés koszorúját.

Egy 2,5 km-es túra során, dr. Nagy László erdőművelési műszaki vezető szakmai vezetésével, különböző korú természetes mageredetű és mesterséges gyertyános-kocsánytalan tölgyes, valamint gyertyános-kocsányos tölgyes

erdősítéseket tekintettünk meg. Először egy kiváló fejlődésű, négyéves, mesterséges gyertyános-kocsányos tölgyes erdősítést néztünk meg, ahol a térségben gyakori előfordulású seprőzanót okozta kihívásokat is szemlélítettük. A következő állomás egy cser elegyes, már befejezett korú, természetes mageredetű gyertyános-kocsánytalan tölgyes erdősítés volt.

Majd a Soproni Egyetemmel 2005-2011 között közösen végzett ERFARET kutatást tekintettük meg, mesterséges és természetes erdőfelújítási eljárásokat hasonlítottunk össze a Bejcggyertyános 10C erdőrésztben. A kísérlet során tarvágást követő – kocsányos/kocsánytalan tölgy makkvetéssel és csemeteültetéssel végzett – mesterséges erdőfelújítást, ernyős fokozatos felújítógátat, valamint csoportos fokozatos felújítógátat alkalmaztunk. Az elmúlt 20 év megmutatta, hogy mindhárom eljárás sikeresnek bizonyult. A mesterséges felújításokban az ágfeltisztulás előrehaladott, míg a természetes felújítások sűrűség állapotuk révén kiemelkedő ökológiai értéket képviselnek, 6–10 db

KKT/m² tőszámmal. Ezek után egy 2010-ben elkezdett lékes szálalóvágásos erdőfelújítást mutattunk be, amelyet a most 135 éves gyertyános-kocsánytalan tölgyes faállományban a 2009-es gazdag kocsánytalan tölgy makktermésre alapoztunk. A 2016. évi lékbővítést követően alakultak ki mára a 1–1,5 fahossz méretű lékek. Az így létrejött több fajgazdag „újulatkúp” nemcsak az erdész, hanem minden természetkedvelő számára látványos és jelentős eredmény.

A következő megálló a Farkas-erdő ökoturisztikai helyszíne, a Banyafai kirándulóhely volt, ahol rövid pihenő után egy 129 éves szlavón tölgyest tekintettünk meg. A többletvízhatástól független hidrológiájú termőhelyen tenyésző szlavón tölgyesben számottevő makktermés nem jelentkezett, ezzel is alátámasztva a szlavón tölgy jelentős talajvízigényét. A terepi program zárásaként a Káld-Hidegkúti Ökoturisztikai Központot és a Kisboldogasszony-kápolnát tekintették meg a kollégák. A kápolnában megcsodálhatták a csíksomlyói zárándokhely Madonna-szobrának pontos, kicsinyített mását. A szakmai program célja az volt, hogy bemutassuk a gyertyános-tölgyesekben alkalmazott erdőfelújítási gyakorlatainkat, valamint párbeszédet folytassunk, hogyan lehet a leghatékonyabban a klímaváltozáshoz alkalmazkodó és a folyamatosan változó társadalmi elvárásoknak megfelelő erdőgazdálkodást folytatni érdeinkben.

Nagy László erdőművelési műszaki vezető,
Tóth Máté erdőmérnök
gyakornok
Fotó: **Nagy László,**
Tóth Máté,
Nemes Piroska

Az 1, 5, 6, 7
terepi
programok
összefoglaló

Ság hegy és környékének bemutatása

Az Országos Erdészeti Egyesület 2025. évi vándorgyűlésének egyik tartalmas programja volt a Sárvári Erdészeti Igazgatóság működési területén található Kemeneshát és Kemenesalja kulturális és történelmi értékeinek felfedezése. A Sárvár Arénától két busszal utaztunk a helyszínre, közben Sárvár történelméről, a Sárvári Erdészeti gazdálkodásáról, valamint az útvonal mellett található természeti érdekességekről, például a védett királyné gyertyájának élőhelyt adó erdőkről kaphattak rövid ismertetést a résztvevők.

Első megállónk Nagysimonyi határában volt, az Ostffyasszonyfai Hadifogoly-temető, első világháborús emlékhely. *Csapó György* erdészeti igazgató köszöntötte a vendég kollégákat, majd *Tóth Róbert* hagyományörző-történész az első világháborús hadifogolytábor megépültéig, valamint a hadifogoly-temető szükségszerű kialakításáig vezető történelmi tényekről beszélt. *Szlama József*, Nagysimonyi korábbi polgármestere, az Ostffyasszonyfai Hadifogoly-temető és Hadisírgondozó Egyesület egykori elnöke mesélt a szocializmus időszaka alatt feledésbe merült és elhanyagolt hadifogolytemető újrafelfedezéséről, méltó állapotba hozataláról. Végül *Hetényi József* helytörténész, numizmatikus a táborban használt pénzek, valamint az ott raboskodó mesteremberek által készített használati tárgyak bemutatásával szemléltette a hadifoglyok életét. A háború borzalmaira és a fogság szenvedéseire emlékeztető temetőben a vándorgyűlés résztvevői is lerótták kegyeletüket. Az emlékhely különleges történelmi jelentőséggel bír, hiszen a háború idején több ezer hadifogoly lelte itt végső nyughelyét.

A következő állomás Celldömölk volt, ahol a csapat kétfelé vált. A két csoport egymást váltva tekintette meg a Nagyboldogasszony-templomot és a hozzá tartozó múzeumot, valamint a Kemenes Vulkán Park látogatóközpontot. A templom nemcsak vallási, hanem művészeti értékeivel is lenyűgözte a látogatókat. A múzeumban a település történelmét, hagyományait ismerhették meg, miközben a helyi kultúra és vallásos élet gazdag örökségébe is bepillanthattak.

A Kemenes Vulkán Park látogatóközpont nem hétköznapi épületében a különböző szinteken a Föld, valamint a Naprendszer bolygóinak vulkanikus tevékenységével ismerkedhettek meg

a résztvevők, majd a Kárpát-medence tűzhányóiról, végül a kiállítást ihlető Ság hegyről kaptak részletes ismertetést a múzeum munkatársaitól.

A két busz utasai a Ság hegy lábánál találkoztak újra, hogy egy finom tűzóraival felkészüljenek a következő, talán a legemlékezetesebb élményre. A Ság hegy kibányászott kráterében *dr. Meszterbázy Attila* botanikus ismertette a hegy kialakulásának geológiai és kultúrtörténetét, növénytani érdekességeit.

A kráterből meredek lépcsősor vezetett a hegy felső fennsíkjaán található trianoni kereszthez, amely a nemzetvesztés fájdalmát és a magyar történelem tragikus pillanatát örökíti meg. A kereszt építésének történetéről, hányszor sorsáról *Döme László* kerületvezető erdész, Celldömölk történetének lelkes kutatója adott át ismereteket az érdeklődő közönségnek. A kereszt megkoszorúzása lehetőséget adott a közös emlékezésre.

A terepi programon nemcsak a természet szépségeit és a történelmi helyszíneket fedezhették fel a résztvevők, hanem lehetőségük nyílt arra is, hogy a helyi közösségek hagyományait, kultúráját is megismerjék.

Horváth Gábor tervező

Fotó: **Kronekker József,**
Markó András

A sárvári Nádasdy-vár megtekintése és a SoE ERTI bemutatkozása

A vándortúra során nemcsak a múzeumot tekintették meg a program résztvevői, rendhagyó történelmi leckét véve a Sárvárhoz kötődő izgalmas eseményekből, hanem *Takács Zoltán Bálint* és *Reinhardt Gabriella* tárlatvezetők bemutatták az itt élt történelmi családok kevésbé ismert történeteit, maradandó élményt nyújtva ezzel minden résztvevő számára.

A Nádasdy-vártól alig néhány száz méterre található a 10 hektáros Sárvári Arborétum, amely egyúttal az intézményesített erdészeti kutatás központjának, az Erdészeti Tudományos Intézetnek az otthona. Az intézeti látogatás során bepillantást nyerhettek a látogatók az Ökológiai és Genetikai Laboratóriumokban folyó munkákba. Emellett az Intézet vezető kutatóinak segítségével megismerkedhettek a klímaváltozás

erdőket érintő legfontosabb kihívásaival és az azokra adható válaszokkal, amely tekintetben megállapítást nyert, hogy éghajlati változásokkal szemben, a bizonytalanságok ellenére, most kell cselekednünk, erőteljesen és meggyőződéssel:

- El kell határozni, hogy merész lépéseket tegyünk!
- A cselekvés során vállalnunk kell a hibák kockázatát is, és tanulunk kell ezekből a hibákból!
- Egyesítenünk kell erőnket más szereplőkkel!

A társadalom aggódik az erdő jövője miatt a klímaváltozással kapcsolatban, és nem feltétlenül van meggyőződve az erdőgazdálkodók által az erdő éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodására tervezett intézkedések helyességéről. Ezt a szempontot figyelembe kell venni

az erdőkkel kapcsolatos kutatások eredményeinek közlésében, hiszen az erdők ügye ma már nemcsak tudományos-technikai kérdés, hanem a társadalmat is érinti.

Az intézet stratégiája, hogy hosszú távú terepi mérésekre alapozott biztos tudást hozzon létre, amely megalapozza az erdőket érintő hosszú távú döntéseket, szemben a ma egyre jobban terjedő intuitív, érzelemvezérelt magyarázatokkal.

Ennek során a genetikai erőforrások feltárása és hasznosítása, a hosszú távú monitoringok és tartamkísérletek eredményeinek gyakorlati alkalmazása, valamint bioökonómiai elemzésekre alapozott döntéstámogatás jellemzik a tevékenységét a Soproni Egyetem szervezeti keretei között, az egyetem karaival együttműködésben.

Az intézet fontos feladatának tartja, hogy hozzájáruljon a gyakorlat és a kutatás közötti kapcsolat fenntartásához: a valós napi gazdálkodói igényeket figyelemmel kísérve, tudásátadásal és szaktanácsadással támogassa a teljes személyzet készségfejlesztését egy gyorsan változó világban az egyetemen folyó oktatási tevékenységén túlmutatóan.

A látogatás során megismerkedhettek a program résztvevői a Sárvári Arborétum erdészeti, kultúrtörténeti és botanikai szempontból figyelmet érdemlő látnivalóival, amely során megerősítést nyert, hogy az arborétumi munka újra felértékelődött, mind a gyorsan változó klíma lehetséges új megoldásainak kísérleti helyszínévé, mind a városfásítások testtüzemeként, valamint a társadalmi kapcsolatok fejlesztése érdekében tett erőfeszítések terén. Az arborétumi séta közben lehetőség volt egy méhészeti kiállítás megtekintésére is és a Sárvári Méhészegyesület tagjaival történő tapasztalatcserére.

Az Agrárminisztérium támogatásával, Sárvár városa és a SOE ERTI összefogásával megvalósuló városerdészeti projekt bemutatásával zárult a program, amely kapcsán már az ember jóléte kerül a vizsgálat középpontjába, új megoldásokat keresve a zöld infrastruktúrák fenntartására, fejlesztésére.

Szöveg és kép:

Király Éva
(SoE ERTI)

Összefoglaló
film a szakmai
programról

Erdőgazdálkodás a Kőszegi- hegységben

Sárvárról elindulva, Velem település irányából érkezünk a Kőszegi-hegységbe. Az utazás során programfelelőseink tájékoztatást adtak a Szombathelyi Erdészeti Zrt.-ről, Vas vármegyéről, Sárvár és Szombathely történelméről, gazdaságáról, kultúrájáról.

Az első terepi megállónál az Írott-kő alatti lucfenyvesek pusztulásáról esett szó. Az elmúlt években jelentkező szűkárósítás elsősorban az idősebb lucosokat támadta meg, bár a sík- és dombvidéki területeken egyre nagyobb problémát okoz a fiatal állományokban is. A bemutató helyszínén, a Kőszeg 41D erdőrészletben 2019-ben szükségessé vált egy 95 m³-es egészségügyi termelés, mely során arra törekedtünk, hogy csak a károsítással érintett szára-

dó foltokat termeljük le. Az volt a tapasztalat, hogy ezekkel a kárfelszámoló kis területű termelésekkel nem állt meg a fenyő pusztulása. Az erdőfelújítás itt erdeifenyő csemetével történt.

A Hörmann-forrástól gyalogosan indultunk tovább az Országos Kéktúra útvonalán, a hegységre jellemző bükkös állományokon keresztül. Az út során megismerkedtünk a kőszegi bükkgazdálkodással, a domborzati viszonyok miatti kihívásokkal, valamint a nagyfokú természetvédelmi korlátozásokkal. A Kőszeg 41E erdőrészletben a harveszteres növedékfokozó gyérítés utáni állapotot tekintettük meg, majd a Kőszeg 43H erdőrészletben a természetes felújítás fokozatait mutattuk be a tisztításig bezárólag.

Következő megállónk a Stájer-házi Erdészeti Erdei Iskola és Múzeum volt. Itt megtekintettük a berendezett múlt századi erdészeti irodát, megismerkedtünk az erdőgazdálkodás alapelveivel, a Kőszegi-hegység botanikai feltárásának múltjával, képet kaphattunk a hegységet alkotó kőzetekről, a helyi rovarvilág egy részét is láthattuk. A hegység méretarányos domborzati makettje segíti a látogató eligazodását és a nevezetes pontok megismerését.

A Stájer-házak története Mária Terézia 1769-ben kiadott erdőrendtartásával

kezdődik. A házakat Kőszeg város 1770-ben – amikor az itteni erdők jelentős része a város tulajdonába került – két, Stájerországból származó erdész részére építtette. E festői környezetben nyitotta meg kapuit Vas megye első erdészeti erdei iskolája.

A közelben található Kőszeg 43E erdőrészletben ünnepélyesen megnyitottuk ökoturisztikai bemutatóhelyként a Stájer-házi kertet, a különleges egzóták-ból álló gyűjteményt. Az 1960-as években, a vasfüggöny leereszkedése miatt felhagyott erdészeti kísérleti csemetekert helyén mára évig érő fái alkotnak állományt, a duglászfenyőktől a mamutfenyőig.

A következő állomáshely a Pintértető volt, ahol a kocsánytalantölgy-gazdálkodással ismerkedhettünk meg. Megtekintettünk folyamatban lévő és befejezett természetes felújításokat a Kőszeg 65D1 és 65D2 erdőrészletekben.

Innen gyalogosan mentünk tovább elegyes tölgyeseken és bükkös felújításokon keresztül a program utolsó helyszínére, a Hétforráshoz. A bővizű forrást 1896-ban, a millennium tiszteletére építették ki, hét kifolyónyílással, amelyek a honfoglaló hét vezér nevét viselik.

Ezen az állomáshelyen tájékoztatást kaptunk az igazgatóság ökoturisztikai létesítményeiről, berendezéseiről, valamint a Kőszegi-hegységben az elmúlt években előforduló havária helyzetekről. A Hétforrás szomszédságában is látható a 2014. évi Yvette ciklon által okozott viharkár hatása.

A szakmai programok és baráti beszélgetések végén buszra szállva visszautaztunk Sárvárra, ahol a vándorgyűlés záró rendezvényét tartották.

Szöveg: **Pernes Balázs**
erdőművelési műszaki vezető

Kép: **Bertók Bíborka,**
Kondor Bálint,
Nemes Piroska

Összefoglaló
film a szakmai
programról

Szombathelyi városnézés és a Kámoni Arborétum

Szombathely (Savaria) Magyarország legrégibb városa, melyet Claudius római császár i.sz. 43-ban alapított. A település a Perint- és Gyöngyös-patakok partján épült fel. Magyar városként 1578-ban nőtt meg a regionális szerepe, amikor Vas vármegye székhelyévé vált, majd Mária Terézia 1777-ben püspöki székhellyé tette. A 19. század második felében jelentős fejlődésen ment keresztül, a vasútépítéseknek köszönhetően a Nyugat-Dunántúl legfontosabb vasúti központjává vált, közlekedési jelentősége miatt népessége rohamos növekedésnek indult, illetve a város arculatát a mai napig meghatározó eklektikus és szecessziós épületek is ekkor épültek.

A városnézés során idegenvezetők segítségével elevenítettük fel a történelmet, ismertük meg a vármegye székhelyét. Első állomásunk a püspöki palota (Püspökvár), ill. a nagytemplom (Sarlós Boldogasszony-székesegyház) volt, amely az ország harmadik legnagyobb temploma. A Berzsenyi Dániel téren (Megyeháza,

Schmidt Múzeum) átkelve értük el a Főteret (Szentháromság-szobor), majd betértünk az Iseum Savariense-be. Itt a tárlatvezetés során betekintést nyertünk a római világba, a rengeteg régészeti lelet fellelénítette Pannónia provincia életét.

Utunkat a Fő téren át folytattuk (szökőkút, Joyce-szobor, Császárkő, ferences templom), messziről rápillantottunk a Szent Márton-templomra, melynek közelében látta meg a napvilágot Szent Márton, a város leghíresebb szülötte, a későbbi tours-i püspök. Látogatást tettünk a Történelmi Témaparkban, ahol frissítőkkel, elemózsiával láttuk vendégül a program résztvevőit.

Ezt követően buszokra szálltunk, hogy meglátogassuk a Kámoni Arborétum és Ökoturisztikai Központot. Az út során röviden ismertettük az arborétum történetét, valamint megemlékeztünk *dr. Saághy Istvánról*, akit az arborétum alapítójának tekintünk. Munkája során részt vett Szombathely fásításában is, ennek emlékét őrzi

az útvonalunkban is érintett Paragvári út védett feketefenyő fasora.

Az arborétumot *Németh Gábor* arborétumvezető mutatta be. Azt az 1860-as években *Sághy Mihály* (Saághy István édesapja) földbirtokos alakította ki. A tervszerű fejlesztés eredményeképpen ma a Kámoni Arborétumban található Magyarország leggazdagabb fásszárú gyűjteménye, közöttük jó néhány igazi ritkaság. Az 1950-es években a természetvédelmi területté nyilvánították.

Az arborétum fejlődését és második „aranykorát” 1953-tól számíthatjuk. Ekkor vette át működtetését az Erdészeti Tudományos Intézet, melynek jogutódja, a SOE ERTI azóta is kezelője. A *Bánó István* kezdeményezésére már korábban elkezdődött kutatói munka alapján Kámon lett az ERTI Fenyő- és Nyármesítő Kutatóállomása. A fenyőmagtermesztési kísérleteket 1975-ig Bánó István, majd *dr. Mátyás Csaba* vezette, aki személyesen is megtisztelte a rendezvényt. Hallhattunk kutatásairól, a génmegőrző munka személyes tapasztalatairól, valamint a klímaváltozás és az erdész szakma ezzel kapcsolatos kihívásairól is.

Az arborétum megtekintése után megköszöntük a Soproni Egyetem Erdészeti Tudományos Intézetének közreműködését, Németh Gábornak, az arborétum vezetőjének a színvonalas kalauzólást és a szakmai ismeretterjesztést.

Szöveg: **Tóth Péter** tervező

Fotó: **Tóth Péter, Zsiga András, Cvitkovicsné Tóth Tünde**

Határokon átívelő szakmai kapcsolatok – Túra a Hármashatárkőhöz

A Vendvidék és környéke az ország legnyugatibb részén fekszik, ami nemcsak a természeti szépségei miatt különleges, hanem azért is, mert egyedülálló módon kapcsol össze három országot – Magyarországot, Szlovéniát és Ausztriát. Ezt tapasztalhatta meg az a közel 50 fő, akikkel útnak indultunk a történelmi jelentőségű Hármashatárkőhöz. A program vezetője *Berdár Zoltán*, a Szentgotthárdi Erdészeti Igazgatóság erdőművelési műszaki vezetője volt, aki nemcsak a tájékozódásban segített, hanem történetekkel, érdekességekkel is színesítette az utat.

A program Sárvárról indult, ahonnan a csoport busszal utazott a szlovén oldalon található Tromeja parkolóig. Innen indult a körülbelül 2,5 kilométeres gyalogtúra, amely enyhe emelkedőkön, vadregényes erdei utakon vezetett fel a Hármashatárkőhöz – ahhoz a ponthoz, ahol a három ország határa összeér. A hosszú buszon eltöltött idő után boldogan keltünk útra.

A Hármashatárkő nemcsak földrajzilag különleges, hanem szimbolikusan is sokat jelent. Az első világháború után állították fel az első emlékoszlopot a térségben elesettek tiszteletére.

Később, a vasfüggöny-korszakban a terület zárt, nehezen megközelíthető zóna lett, ahol a hármashatár inkább elválasztott, mint összekötött. Ma azonban újra nyitott és szabadon bejárható helyszín. A túra résztvevői is ezt a szabadságélményt vihették magukkal.

A határkőhöz érve pihenő következett, ahol tűzóraival és frissítőkkel is vártuk a vendégeinket. A beszélgetések középpontjában az erdészek közti nemzetközi együttműködés és Vendvidék közös természeti öröksége állt.

A túra csúcspontja azonban nemcsak a látványos határkő volt. Meglepetésprogram is várta a résztvevőket: a határkőnél Nagy Zoltán sörcesapó mester kínálta különleges italait, miközben a vendégzenekar élő zenével teremtett igazi piknikhangulatot. A résztvevők a frissítő elfogyasztása közben vidáman beszélgettek a három ország találkozásánál – az élmény valóban határokon átívelő volt.

A visszaút sem volt kevésbé látványos: a csoport Felsőszőlőnk felé vette az irányt, végigbarangolva a Hampó-völgy ösvényeit. Ez a völgy különösen kedves az erdészek számára, hiszen az itt alkalmazott természetközeli

gazdálkodás jó példája annak, hogyan lehet úgy dolgozni az erdőben, hogy közben a táj megőrizze vadregényes, változatos jellegét. Kiérve a völgyből kisbuszokkal Felsőszőlőnkre utaztunk, ami egyben a szakmai nap végét is jelentette. Számos élménnyel gazdagodva ott buszra szálltunk, és Sárvár felé vettük az irányt.

A Hármashatárkőhöz tett látogatás jó példája annak, hogyan fonódik össze természet, történelem és szakmai együttműködés egy olyan tájegységben, mint a Vendvidék. Bízunk benne, hogy a túra résztvevői nem csupán a földrajzi határokat lépték át, hanem a szakmai és emberi kapcsolatokat is erősítették. Reméljük, hogy hazaérve mindenki pozitív élményekkel tekint vissza az itt eltöltött különleges napra.

Gyarmati Julianna erdőmérnök
gyakornok

Fotó: **Berdár Zoltán** erdőművelési
műszaki vezető

Néprajzi betekintés az Őrség szeres településeinek világába

Az Őrség nemcsak különleges tájaival, hanem gazdag hagyományaival és élő népi kultúrájával is méltán vonzza az érdeklődőket. A néprajzi kirándulásra két busszal, mintegy 80 fővel indultunk. Nagy örömről a szép időben vidám hangulat jellemezte a napot.

Egy órányi buszos utazás után érkezünk meg az első helyszínre, Magyar-szombatfára, ahol *Vörös Gábor* fazekasmester és kollégáink már vártak minket. A program szakmai vezetője, *Farkas Rolf*, a Szentgotthárdi Erdészeti Igazgatóság tervezője szívélyesen köszöntötte a vendégeket, ezután két részre osztotta a csoportot, akik egymást váltva vettek részt a foglalkozásokon.

A csoport egyik fele a fazekasság csínját-bínját ismerhette meg. A fazekasmester bemutatta az agyag formálásának fortélyait, és betekintést adott a térség híres kerámiaművészetébe, amely évszázadok óta szerves része az Őrség kézműves kultúrájának. Aki kedvet érzett, ki is próbálhatta a korongozást, így vendégeink nemcsak nézhették, hanem kézzel is tapasztalhatták, milyen precizitást és türelmet igényel ez a mesteresség.

Eközben a csoport másik fele – pár méterrel távolabb – a falu zsúpfedeles

tájháza, a Fazekasház mellett tudhatott meg számos érdekességet *Pappné Cservék Gizellától* a helyi építészeti kultúráról és a fazekasság történetéről. A Fazekasház híven őrzi a múlt emlékeit. Itt még láthatóak a régi idők építészeti sajátosságai, tárgyai, eszközei. Az érdeklődők bepillanthattak a múltba: láthatták, hogyan éltek és dolgoztak az őrségi emberek egykor, és hogyan őrzik ma is ezeket az értékeket a helyi mesterek és faluközösségek.

Miután mindenki részt vett mindkét programrészen, egy kisebb pihenőt tartottunk, frissítővel vártuk a vendégeket. Emellett jellegzetes őrségi különlegeséget is volt lehetőség kóstolni, ugyanis házi rétesek is kerültek az asztalokra.

Utunk ezután az Őriszentpéteri Szent Péter Plébániához, a település Árpád-kori templomába vezetett. *Dóka Ferenc*, helyi plébános köszöntötte a vendégeket, és őszinte átéssel mesélt a templom történetéről, múltjáról, jelenéről, valamint kitért annak vallási és közösségi szerepére is. A román és gótikus elemeket őrző templom nemcsak építészeti érték, hanem az Őrség egyik lelki központja is, így ez a megálló különösen tartalmas élményt nyújtott.

Délután a terepi nap utolsó állomása, Szalafő következett, ahol *Gergőcs Miklós* tökmagolajkészítő mester műhelyéhez érkezünk. Hagyományos tökmagolajütő módszerekkel dolgozva mutatta be a mesteresség fogásait, amit az érdeklődők ki is próbálhattak. A bemutató során végig lehetett követni, hogyan válik a pörkölt tökmag illatos, zöldesfekete olajj – és természetesen kóstolásra is lehetőség nyílt. A program végén, az árnyékot adó fák alatt megpihenve és felfrissülve készültünk fel a visszautazásra. Öröm volt látni, hogy érdeklődő szakmai eszmecserék és felszabadult baráti beszélgetések is kialakultak, amelyek hozzájárultak a nap jó hangulatához.

Végül visszautaztunk Sárvárra, ahonnan mindenki új élményekkel gazdagodva és az Őrség hagyományai iránti még nagyobb tisztelettel térhetett haza. A programok kiváló lehetőséget adtak arra, hogy a résztvevők ne csak szemlélői legyenek az értékeknek, hanem valódi kapcsolatba is kerüljenek azokkal, legyen szó mestersegekről, épített vagy természeti örökségről.

Szöveg és kép: **Gyarmati Julianna**
erdőmérnök gyakornok

A Jeli Varázskert és az oszkói szőlőhegy

A Sárvár Arénától 2 autóbusszal, közel 100 fővel indultunk a Jeli Arborétumhoz. A 30 perces utazás remek alkalmat adott arra, hogy bemutassuk vendégeinknek a Szombathelyi Erdészeti Zrt., valamint a Vasvári Erdészeti Igazgatóság munkáját és a Jeli Arborétum történetét. Megérkezésünk után egy könnyed frissítő mellett a Vasvári Erdészeti Igazgatóság munkatársai köszöntötték a résztvevőket.

A Jeli Arborétum szakvezetése a Felső Parkkal kezdődött, ahol az arborétum alapítójáról, gróf Ambrózy-Migazzi Istvánról is megemlékeztünk, aki meghatározó szerepet játszott a lomblevelű örökzöld cserjék és fák kontinentális klímán való honosításában, kertészeti, tájépítészeti szemléletének alakításában. A 107 hektáros terület az Ambrózy hagyatékát képező Felső Parkból, a közel 5000 rododendrontövet magába foglaló alátélepített erdeifenyvesből, és 10 tőlünk távoli, mérsékelt övi (európai, ázsiai és észak-amerikai) táj fászfarrú fajait bemutató tájvezetből áll.

A 1,5 km hosszú akadálymentesített tanösvényen a liliumfa és tulipánfa közötti különbségekről, a háziméhre mérgező rododendronnokról is szó esett. Nem maradhatott ki a sárga rododendron (*Rhododendron luteum*) megszimatolása sem. Az alátélepített fenyvesben a lila színű ketaba havasszépék (*Rhododendron catawbiense*) és a citrom-, valamint narancssárga színekben pompázó narancsvörös azáleák (*Rhododendron calendulaceum*) hívták fel magukra a figyelmet. A II. világháborúban kialakított lövészárkok bemutatása után a ka-

liforniai óriástobozú fenyő (*Pinus coulteri*) közel 3 kg-os tobozai keltették fel az érdeklődést.

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. kezelésében lévő kert megkülönböztetett szerepet játszik a társaság ökoturisztikai létesítményei között, így itt folyamatos és jelentős fejlesztések történnek.

A tájvezetnek részben kiemelkedő látnivaló a gróf Ambrózy-Migazzi István kilátó, valamint a sziklás-hegységi tájvezetben kialakított lombkoronasétány, ahol 10 m magasból le is csúszhattunk a hegyi mamutfenyők (*Sequoiadendron giganteum*) között.

A japán övezetben a bambuszok között sétálva, egy kis dombtetőre felkapaszkodva értük el a Lilaakác Pihenőpontot, melynek ünnepélyes megnyitóját színesítette az autentikus japán dobzenét játszó Ataru Taiko zenekar.

A hangulatos zenei előadás után könnyed ebéd adott erőt a Mediterrán Kert megtekintéshez, ahol a klímaváltozás hatására telepíthetővé vált olajfák (*Olea europaea*), kínai kenderpálmák (*Trachycarpus fortunei*), havasi eukaliptuszok (*Eucalyptus gunnii*), parafatölgyek (*Quercus suber*) kerültek ismertetésre.

Az arborétum kijárata felé haladva a kínai csillagsomok (*Cornus kuosa*) feltűnő fehér, rózsaszín fellevelei készítettek a programon résztvevőket megállásra. Az arborétum illatával telítődve ismét buszra szálltunk, a főleg fehér akácok, erdeifenyők alkotta állomány között haladó Borhordó út végén az oszkói szőlőhegyhez értünk.

Az itt működő Hegypásztor Kör munkatársai betekintést engedtek a zsúpkészítés fortélyaiiba, valamint lehetőséget biztosítottak a térségre jellemző műemléki préházak megtekintésére. A helyiek által egyszerűen pincének nevezett – bár a föld felszíne felett elhelyezkedő – szőlőhegyi épületek legalább két helyiségből álltak: bortároló és préstér, de gyakran egészítette ki ezt egy pihenőszoba, hiszen a szőlőhegy a munka mellett a szórakozás és a közösségi élet színtere is volt. Így tehát a nap végén a Vasi-Hegyhát néprajzi és népi építészeti ismereteivel felvértezve indultunk vissza a záró rendezvényre, Sárvárra.

Ruborits Tamás

ökoturisztikai
műszaki vezető

Fotó: **Benkő Sándor,**
Nemes Piroska,
Tóth Csenge

Összefoglaló
film a szakmai
programról

A 155. OEE VÁNDORGYŰLÉS VÁNDORZÁSZLAJÁNAK ÁTADÁSA

Fegyelmezett, emlékezetes és magas színvonalú esemény – így jellemezte a 155. Vándorgyűlést az Országos Erdészeti Egyesület főtítkára a rendezvény sárvári záróünnepségén. Elmer Tamás egyúttal köszönetet mondott a szervezésért a Szombathelyi Helyi Csoportnak és a Szombathelyi Erdészeti Zrt.-nek.

Az Egyesület vándorzászlaját Kardos Bendegúztól, a Szombathelyi Helyi Csoport elnökétől, és Bugán Józseftől, a Szombathelyi Erdészeti Zrt. vezérigazgatójától a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Helyi Csoport titkára, Pák Attila, valamint a NYÍRERDŐ Zrt. vezérigazgatója, Hidas Tibor vette át.

A állami erdészeti társaság vezetője köszönetet mondott a szíves vendéglátásért és gratulált a szervezéshez. Augusztus végén Debrecenbe várják az Erdésznök Országos Találkozó-jára az ágazatban dolgozó kolléganőket, 2026 nyarán pedig az Egyesület 156. Vándorgyűlésére a kárpát-medencei erdészeket. „Megpróbálunk egy hasonló színvonalú rendezvényt tartani. Szeretettel várjuk a tagtársakat.” – mondta Hidas Tibor, a következő vándorgyűlés házigazdjaként.

Köszönjük az Országos Erdészeti Egyesület vezetésének felkérését a 155. Vándorgyűlés megszervezésére. Többek között felemelő érzés volt együtt énekelni a Sárvár Arénában a magyar és az erdész himnusz a Kárpát-medencei erdésztársadalom több száz tagjával együtt.

Örülünk, hogy ilyen sok egyesületi tagtársunkat vendégül láthattuk, és megmutathattuk Vas vármegye természeti, kulturális, néprajzi és épített értékeit, egyben megismertettük a Szombathelyi Erdészeti Zrt. sok réti tevékenységét. Jó szerencsét! Üdv az erdészeknek!

**OEE Szombathelyi Helyi Csoport,
Szombathelyi Erdészeti Zrt.**

Fotó: Benkő Sándor

Pák Attila, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Helyi Csoport titkára átveszi a Egyesület Vándorzászlaját, Kardos Benedgúztól, a Szombathelyi Helyi Csoport elnökétől

Hidas Tibor vezérigazgató (NYÍRERDŐ Zrt.) invitálja az Egyesület tagságát a jövő évi 156. OEE Vándorgyűlésre

Köszönetnyilvánítás

Az Erdészeti Lapok Szerkesztősége ezúton köszöni meg az OEE 155. Vándorgyűlését bemutató tematikus lapszám rész tartalmának összeállításában közreműködők segítségét. Köszönet a szakmai felvezető anyagok szerzőinek és a terepi programokat bemutató minden szerzőnek a kéziratok megírásáért, a terepi programokon fényképeket készítő kollégáknak a fáradozásáért, illetve a Szombathelyi Erdészeti Zrt minden érintett munkatársának és az OEE Szombathelyi Helyi Csoport tagjainak az együttműködésért. Külön köszönet illeti Nemes Piroskát, a vas vármegyei állami erdészeti társaság kommunikációs munkatársát, a tartalomszerkesztésben nyújtott szervezési segítségéért.

Nagy László főszerkesztő

Együttműködő és támogató partnereink:

A résztvevők névsora

Ábrahám István, Ács Péter, Ádám Dénes, Ágij László, Ágij Sándor, Aizenpreiszné Dr. Mátyás Gyöngyi Ulla, Alfons Mensdorff-Pouilly, András Zsolt, André Zoltán, Dr. Andréka Tamás, Dr. Andrési Dániel, Andrési Pál, Andrésiné dr. Ambrus Ildikó, Angeli Kornél, Árvai Tamás, Attila Lapat

Babics István, Babiczki József, Badari Tibor, Bagdán Levente, Bagi Adrián, Bagó János, Bajner Attila, Bajtel Gyula, Bak Julianna, Bakay László, Bakó Csaba, Bakondi Donát, Bálint István, Bálint László, Bálint Sándor, Balogh Csaba Győző, Balogh Erik, Balogh Kristóf, Balsay Zsolt, Bánáti László Krisztián, Dr. Bárány Gábor, Baráth Gábor Dániel, Barlai Gábor, Bartha Péter, Barton Zsolt, Bartucz Ferenc, Báthory Péter, Battáné Császár Erika, Baumgartner Zoltán Márk, Bede Zoltán, Bedő József Marcell, Bedőcs Renáta, Beke Kitti Beatrix, Bekőné Polner Katalin, Béli Csongor, Benei Béla, Benei Zsolt, Benéné Székely Csilla, Beniczki János, Benke János, Benko Lóránt, Benko Roland, Bényi Bence, Bernadett Kanta, Bernd Schreiber, Bertalan Miklós, Bertalan Zoltán, Dr. Bidló András, Binder Bálint, Birinyi Mátyás, Bíró Bernát, Bíró Ferenc, Bíró János, Bischof Norbert, Bocz Balázs, Bodoncz László, Bogdán Balázs, Boglári Zoltán, Bognár Bence, Bogsán Áron, Boldóczki Pál, Bolgár Róbert, Borka Róbert, Dr. Borovics Attila, Bors László, Both Hajnalka, Bottos Judit, Braunitzer Richárd, Brecksok Sándor, Bross Tamás Vencel, Bugán József, Burián Benedek, Burzsa János

Cápári Péter Zoltán, Czako Mihály, Czanka Gábor, Czeller Márton, Czémán Imre, Czigány Gábor, Dr. Czímber Kornél, Czirok István, Czvitkovicsné Tóth Tünde

Csabankó Zsolt, Csapó György, Csapó Györgyné, Csejkné Kissimon Mária, Csikos Gábor, Csók Péter, Csóka György, Csóka Péter, Csókáné Hirka Anikó, Csókáné Szabados Ildikó, Csonka János, Csonka Tibor, Csontos Dömötör, Csordás Nagy László, Csordás Nagy Lászlóné, Csordás Roland

Daniel Zorko, Danku István, Dékányiné Molnár Judit, Dénes Veronika, Derján Bence, Derzsi Zoltán, Dobi Balázs, Dobó István, Dobos Ildikó, Dobro-Kecsmár Csaba, Dobronyi Zsolt, Dolnegó

József, Döme Botond Gergely, Domján Sándor, Dósa Ildikó, Dózsa Gábor, Dr. Kovács Ádám, Drevenka Gergely, Dudás Béla, Dudás László Péter

Egresi Miklós, Egyed Árpád, Egyed Ildikó, Elmer Tamás, Erős Szilvia Anna

Prof. Dr. Fábrián Attila, Dr. Facskó Ferenc, Fajger-Völgyesi Antónia, Farkas Csaba, Farkas Zsuzsanna, Fazakas Bendegúz, Fazekas József, Fehér Adél, Fehér István, Fehér Kristóf, Fehér Zsuzsanna, Fekete Ádám, Dr. Feldman Zsolt, Félegyházi Luca, Felhoffer Péter, Fellner Zoltán, Fellner-Németh Nikolett, Fenyvesi Csaba, Ferenczi Tamás, Ficzer Mónika, Fillinger Balázs, Fodor Mihály, Folcz Ádám, Földvári Edina, Franciscs Judit, Dr. Frank Norbert, Dr. Führer Ernő, Fülöp Tamás, Fűr Tamás

Gabrijel Cojzer, Gál László, Gál Sándor, Gál-Tasi Lilla, Galamb Gábor, Galambos István, Gallai Richárd, Gáncs Viktor, Gángó Csaba, Gazdag Izabella, Gerecsér Noémi, Gergál-Gombási Mónika, Gergely Németh, Göbölös Péter, Gombkötő Balázs, Göndöcs Róbert, Górácz László Péter, Grédicts László, Grédicts Szilárd, Gregán Zoltán, Gróf Jácint Lajos, Gulyás Gábor, Gulyás Péter

Gyenes Károly, Gyergyak Lajos, Gyimóthy Kitti, Gyöngyössy Pál, Györök Lajos, Győry Róbert, Gyüre Kázmérné

Haas Béla Zsigmond, Habodász Krisztián, Haidinger György, Hall Dániel Ferenc, Halmos Zoltán, Hámori András, Haraszi Gyula, Harhai László Zsolt, Dr. Haszonits Győző, Hefler László, Prof. dr. Heil Bálint, Heim Márton, Hidas Tibor, Hirmann Antal, Holczbauer Gábor Sándor, Holik Blanka, Homoki József, Dr. Hornyik Zsuzsanna, Horváth Attila, Horváth Barnabás, Horváth Csaba, Horváth Dénes, Horváth Gábor, Horváth Iván, Horváth Róbert, Horváth Roland, Horváth Roland János, Horváth Szilárd, Horváth Zsuzsanna, Hudák László, Hulják Péter, Hunyadi Szabolcs, Husz Bettina

Iberpaker Gábor, Illés Károly, Ing. Igor Viszlai, Ing. Jan Václavík, Ing. Michal Kraus, Isó Lajos, István Mihók, Iványi Ákos

Jakab István, Jakab Nándor, Jákliné Mihály Bernadett, Jámbor László, Dr. Jámbor László, Janicsák Lénárd, Jánosi Má-

ria, Jánosi Mátyás, Dr. Jánoska Ferenc, Javos Zoltán, Józsa Tamás, Józwiak Bernard, Juhász Beáta, Juhász Lajos, Juhász Lenke, ifj. Juhász Pál, Juhász Pál, Dr. Jung László

Kaczvinszki Tamás, Kaitz Zoltán, Káldi György, Káli Norbert, Kalina András, Kalina István, Kalla Csaba, Kálmán Eszter Magdolna, Kardos Bendegúz, Kardos Péter Soma, Karnis Roland, Kaszab Fruzsina Anna, Kató Sándor, Katona Aladár, Kaulák Gergő, Kenderes Kata, Keresztes Dávid, Keresztes György, Kertész László, Keszleri József, Kincses Miklós, Király Éva Ilona, Király Géza, Király Kornél, Kis Prumik Ágnes, KIS ROLAND, Kisgyura László József, Kiss Csaba, Kiss Csaba László, Kiss Gábor, Kiss Gáspár Levente, Kiss László, Kiss Péter, Kissné Szabó Gabriella, Kladiwa Tamás, Klotz Márta, Kocsis László, KOCZKA ZOLTÁN, Komjáti Éva, Konczné Hegedűs Éva, Kondora István, Könnnyid Roland, Könnnyid-Nyirádi Ivett, Kopeczky Tamás, Kopriyanacz Viktor, KORBELY GÁBOR, Kore-Molnár Gábor, Koren Bence, KORSÓS DÁNIEL, Kósa Attila, Kósa Péter, Koszta Anna, Kottek Péter, Kovács András, Kovács Bettina, Kovács Ferenc, Kovács Gábor, Kovács Gábor, Kovács Gergő, Kovács János, Kovács József, Kovács László, Kovács Martin, Kovács Márton, Kovács Péter, Kovács Róbert, Kovács Tamás, Kovács Tibor, Kovácsné Mlecsenkov Éva, Kovácsné Szabó Erzsébet, Dr. Kozma Ákos, Kránicz Róbert, Kreiner Roland, Krivánszky Dénes, Krokner József, Kubicza Tamás, Kulcsárné Roth Matthaea, Kun Margit

Laczó Anikó, Lajtos János, Lancsák József, Langó Zoltán, Laták György, Lénártné Orliczki Judit, Prof. Dr. Lett Béla, Linczmayer Veronika, Lógár Petra, Lomniczi Gergely, Dr. Loncsár Krisztina, Ludányi Dávid, Luzsi József, Luzsinszky Tamás

Macsek Lajos, Maczinkó László, Magassy Erik, Magyar Lajos, Majoros Gábor, MAKRA ZSUZSANNA, Marcsisin Tamás, Markó András, Márkus Viktor, Marozsán Zoltán, Marton László, Márton Zoltán-Ernő, Matjaz Vrecl, Mátyás Matuzic, Meditz Andrea, Meinczinger József, Merczel István, Merczelné Puskás Beáta, Mesics Bertalan, Mészáros Erzsébet, Mészáros Péter, Miklós Tamás István, Mikó-Baráth Dezső, Millei Dániel, Mizik András, Mocz András, Moczné Szabó Erika, Mohácsi Attila, Molnár György, Molnár József, Molnár Katalin, Molnár Richárd,

Molnár Tamás, Montskó Sándor, Müller Attila, Muresan György-János, Murvai Mária

Nagy András, Nagy Balázs, Nagy Bálint, Nagy Csaba, Nagy Enikő, Nagy Gábor, Nagy Gergely, Nagy György, Dr. Nagy István, Nagy József, Nagy Lajos, Nagy Lajos, Nagy Sándor, Nagy Szilvia Klára, Nagy-Bozsoky Péter, Prof. dr. Náhlik András, Nánási Zsolt István, Nárai István, Naszladi Géza, Navracsics-Muhr Tímea, Négyesi Károly, Németh András, Németh Bálint Gábor, Németh Márk, Németh Tamás, Nemes Piroska

Nyíró Sándor, Nyul Károly

Ocsovai Zoltán, Olajos Sándor, Dr. Orbán Tibor, Ormos Balázs, Orosz Gyula, Osztafin Tamás

Őrsi Katalin, Ősz Gusztáv, Őszéné Hajdu Katalin

Pacsesz Attila, Pák Attila, Pál Lajos, Palánki Gábor, Pálffy György Dániel, Pálmai Katalin, Pap László, Papp Armand, Papp Dávid, Páris Lajos, Partos Kálmán, Patocskai-Lunk Eszter, Pécsi Sándor, Pécsi Sándor, Dr. Pekár Anita, Peller Csaba, Péntek Péter, Peszlen Roland, Péter Attila, Peter Kolar, Péterné Beke Mária, Dr. Pethő József, Dr. Petréttei Kristóf, Petrik János, Piller Rajmund, Pintér István, Pittlik Károly, Polecsák Zoltán József, Pollák Barnabás, Porcsin Alexandra, Poropatich István, Poropatich Istvánné, Pósan Ferenc, Posta János, Pöszér Alexander, Preisinger Márk, Puskás Zoltán, Putz-Horváth Veronika

Rácz Ferenc, Rácz Miklós, Rada Ferenc, Radvánszki Máté, Rapi Zsolt, Rauch Imre, Reinitz Gábor, Reményfi Zsigmond, Reményfi László, Reményi Szabolcs, Rencsi Gábor, Rencsiné Ágh Márta, Répási Zsolt, Restás Gábor, Ripszám István, Rohonczi Adorján, Romhányi Emese, Rosta Gyula, Rosta Katalin, Rózsai Gábor, Rujzam Antal, Ruzsinszki Péter

Salamon Szabolcs, Dr. Sándor Gyula, Dr. Sárhegyi Zoltán, Sárközy Áron, Dr. Sárvári János, Schiberna Endre, Schmotzer András, Schweighoffer Ottó, Sebestyén János, Dr. Semjén Zsolt, Sereg Róbert, Dr. Seregi János, Seres Ferenc, Dr. Seres Szilvia, Seresné Gyenes Tünde, Simon Attila, Simon Norbert, Simon Péter, Sipos Péter, Sipos Sándor, Siposné Barát Mónika, Sisák Zoltán, Sívák István, Somogyi József, Dr. Somogyi Norbert, Soós István, Spiegel Endre, Spingár Péter, Spisák Imre, Stastný Gyula, Stefan Kovac, Stefcsik Viktória, Stephan Salburg, Stubán Zoltán, Suba Botond, Sulyok Csaba, Sulyok Ferenc, Sütő Péter Pál, Svéda Gergely

Szabó Csilla, Szabó Norbert, Szabó Péter, Szabó Szabolcs, Szabó Szilárd, Szabó Szilárd, Szabó Tamás, Szabó Tibor József, Dr. Szabóné dr. Tamás Mária, Szabóné Ujfalusi Tímea, Szakács Mária, Szakács Sándor, Szalay László, Szani Katinka, Szani Zsolt, Szaniszló Máté, Szarvas Ákos, Szász Bernát Atanáz, Szekán György, Dr. Szekrényes Tamás, Szeles Gábor, Szemán Márk, Szemerszki Richárd, Szemeti Sándor, Szénási Miklós, Szendi Bence, Szent-

kuti Tamás, Szepesi András, Szi Benedek Sándor, Szi-Benedek József, Szijártó Krisztián, Szilágyi András, Szilágyi Annamária, Sza Kristóf, Szőke Tamás, Szöllősi Richárd, Szolnoki Gergely, Szuromi Károly

Takács Tibor, dr. Takács Viktor, Takáts Milán, Tamás Attila, Tapasztó Norbert, Tarjáni Antal, TARJÁNYI LILI, Tarr Alex, Tassy Márk Tamás, Tégl Balázs, Telek Imre, Ternácz Zsolt, Thomas Baschny, Timár József, Timkó-Kovács Kinga, Tölcsér Mária, Tomás Maczala, Torkos Péter, Török Olga, Török Ramóna, Török Tímea, Tóth Attila, Tóth Gábor, Tóth István, Tóth János, Tóth Károly, Tóth Kristóf, Tóth Lajos, Tóth Zoltán, Tóth Zsombor, Túri Szuszsanna

Udvardi Annamária, Ugron Ákos Gábor, Ujj Norbert, Urbán Pál

Vaczurka István, Váradi Csaba, Varga András, Varga Attila, Varga Béla, Varga Csaba, Varga Gábor, Varga István, Varga László, Varga László, Varga Rudolf, Varga Zoltán, Varró János, Vasas Benedek, Vasas Ernő, Vaski László, Vaspőri Lajos, Vassné Papp Viktória, Vastag Nikolett, Velegi Dániel, Vereczkey Márton, Vincze Ferenc, Vissi Géza, Vitman László, Vizi Norbert, Vlado Bratkovic

Winter Katalin, Wisnovszky Károly

Zambó Péter, Zay Adorján, Zay Zsolt, Zdenko Brunec, Zétényi Zoltán, Zimmermann László, Zólyomi László Árpád

Zsirai Péter, Ing. Zsófia Maczala

Egy nagypapa nyomdokain...

Az idei évben Gombkötő Balázs, a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. Tamási Erdészet Óbíródi kerületének kerületvezető erdésztechnikusa, hivatásos vadásza nyerte el az Év erdésze rangos szakmai címet. Gyerekkorától kezdve az erdő határozza meg életét, hivatása révén pedig a mindennapjai is szorosan összefonódnak a klímaváltozás által is egyre inkább átfarmálódó erdészeti munkával.

A fiatal szakember Tolna megyében, a Tamási környéki erdőkben nőtt fel. Nagypapa nyomdokain lett belőle erdész. Szakmájából eredően nap mint nap látja azt a folyamatos változást, amely a klímaváltozás hatására jelenleg az erdeinkben zajlik. Véleménye szerint ötven év múlva a magyar erdők egészen más képet mutatnak majd, mint a ma látható erdőkép.

– Az erdőbe még gyerekként csempentem bele – meséli Gombkötő Balázs. Miklósváron nőtt fel, ahol nagypapa favágóként dolgozott. Már az általános iskolás évek alatt tudta, hogy a természet lesz a hivatásának és vele az életének is az igazi útja. Az erdésztechnikusi végzettség megszerzése után egyenes út vezetett a vármegye állami erdeit kezelő Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. kötelékébe, ahol máig dolgozik.

Szá számára az erdő nemcsak munkahely, hanem kikapcsolódás, életforma is. „Nem munkának élem meg, hiszen minden nap új arcát mutatja meg az erdő.”

Balázs szerint reményre ad okot, hogy az emberek viszonya az erdőhöz lassan, de jó irányba változik. De még mindig sok munka vár ezen a téren is az erdészekre.

„Sajnos sokan még mindig egyszerűen, többek között csak személtérakónak tekintik az erdőt. Heti több zsák

Gombkötő Balázs az OEE 155. Vándorgyűlésén, Sárváron vette át az Év erdésze díjat

hulladékot gyűjtünk be csak a Tamási Erdészet Óbíródi kerületéből. Külföldi példák is mutatják, hogy folyamatos szemléletformálásra van szükség: az erdőt védeni kell, nem el- vagy kihasználni.”

Gyakori társadalmi félreértés, hogy az erdészek „csak vágják a fákat”. Balázs szerint ez teljességgel téves és igazságtalanul hamis meglátás. „A mi erdészeti munkánk biológiai, ökológiai és gazdasági szempontokat is figyelembe vesz. A fakitermelés célja nem a pusztítás, hanem az egészséges erdőállományok fenntartása.”

Az Év Erdésze Versenyen elért siker számára is nagy öröm, de nem cél, hanem visszajelzés volt. „Az Év Erdésze verseny nagyban nem változtatta meg az életem. Tudatosan készültünk rá. Nyilván jó eredmény magamnak, jó eredmény a Gyulaj Zrt.-nek, nem számítottunk erre, hogy ilyen jó helyezést érünk el, viszont ez egy nagyon pozitív visszacsatolás, egy visszaigazolás, hogy megérte a munkát befektetni, és ezt a hétköznapiakban tovább kamatoztatjuk.

Persze híre ment országosan is. Nagyon sok gratulációt kaptam személyesen is. Innen a városból, Tamásiból is, ahol gyakran megállítanak még a mai napig az utcán, hogy gratuláljanak, úgyhogy természetesen nagyon jó érzés volt.

Ez a verseny egy része volt a szükséges szakmai fejlődésnek. Úgy gondolom, hogy a mindennapos munkánk során muszáj az új szakmai ismeretekkel gazdagodnunk, szakmai továbbképzésekre járnunk.

Igazodnunk kell a klímaváltozáshoz, igazodnunk kell az aszályhelyzethez, igazodnunk minden egyéb és minden olyan dologhoz, ami meghatározóan fontos a mi szakmánkban.

A mindennapi erdészeti munka a lényeg. A verseny csak megerősített abban, hogy amit csinálunk, az fontos és jó irányba halad” – összegezte gondolatait az Év erdésze.

„A klímaváltozás kézzelfogható jelei a hazai erdőkben is megjelentek. Sajnos afelé megyünk, hogy egyre szárazabbak nemcsak a nyarak, hanem az egymást követő évek is, és mindenféleképpen beindult egy olyannyira gyors változás, amit minél hamarabb le kell követnünk.

Meg kell keresni azokat a főképp hazai fafajokat, amelyek szárazságtűrőbbek, jobban bírják a szárazabb klímát, és ezekkel kell tovább gazdálkodnunk.

Az az erdőkép, ami a ma társadalmának tudatában él, unokáink számára már másmilyen lesz. Az a baj, hogy ilyen klímavizonyok között, ilyen kevés éves csapadékösszeggel, ilyen szélsőséges eloszlás mellett nem fogjuk tudni fenntartani a jelenlegi erdőállományokat hosszú távon, és mindenféleképp változás fog történni.

Szeretném látni még azokat a kis csemetéket felnőni – ameddig én is élek, mondjuk, olyan 50 éves korukig, talán még erre jó esélyem is van-, amiket én vettem, amiket én ültettem, és minden bizonnyal szép erdőket fogunk belőlük létrehozni, elsősorban a magyar társadalom hasznára és a helyben élők érdekében.

Szerző: **Kutny Gábor**

Fotó: **Benkő Sándor/OEE**

Németh Bálint/Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.

Forrás: **teol.hu**

Szerkesztette, referálta: **Nagy László**

Hogyan vágjuk tarra legszebb erdeinket?

Avagy sok hűhó semmiért

A rövid válasz a címben feltett kérdésre: *sehogy*. Ha mégis lenne olyan – a WWF, az MTSZ és a MME által megszervezett – erdőbirtokos vagy erdész, aki már élezte volna a motorfűrészét a civil természetvédő szervezetek által vizionált nagy tarvágások reményében, ki kell ábrándítanom őket: *erre továbbra sincs esély*.

Az erdőtörvény új módosítása kizárólag a hatóságnak, a tarvágás engedélyezése tekintetében szinte kizárólag a természetvédelmi hatóságnak adott új lehetőséget. A hatóságoktól talán nem kellene félni az erdeinket, vagyis attól, hogy oktanul tarra vágatják legszebb erdeinket.

A most vihart kavart erdőtörvény-módosítás 4 szabályozást tartalmaz:

- Az erdőtörvényben vagy más hatósági határozatban már engedélyezett, vagy az erdőtörvény által lehetővé tett tevékenységet annak megkezdése előtt 14 nappal korábban kell bejelenteni. Ez a határidő az eredeti 21 napnál kevesebb, a veszélyhelyzeti 8 napnál több. A bejelentést követően hatósági engedélyezési eljárás nem történik, a hatóság csupán azt ellenőrzi, hogy a bejelentett tevékenység a hatósági határozatnak vagy az erdőtörvényi előírásnak megfelel-e. Reményeink szerint ez a bejelentésen alapuló tevékenység-ellenőrzés hamarosan automatizálhatóvá válik.
- A védett területen lévő erdőben, ha azt a természetvédelmi kezelési terv lehetővé teszi és a hatóság is engedélyezi, a sarjztatásra engedélyezett erdőben az erdőtörvény szerinti tarvágás csak 3 hektárig végezhető. Mint ismeretes, természetvédelmi rendeltetésű, őshonos fajokból álló, mageredetű természetes felújulásra nem képes erdőben alapesetben maximum 3 hektárig engedélyezhető tarvágás, azonban ezt a természetvédelmi hatóság a természet védelméről szóló törvény (Tvt.) 33. § (6) bekezdésében foglaltak által felkínált mérlegelési lehetőségek szerint megnövelheti. Az új szabály szerint az erdőtörvény általános végrehajtási rendelete által szabályozott területi egy-

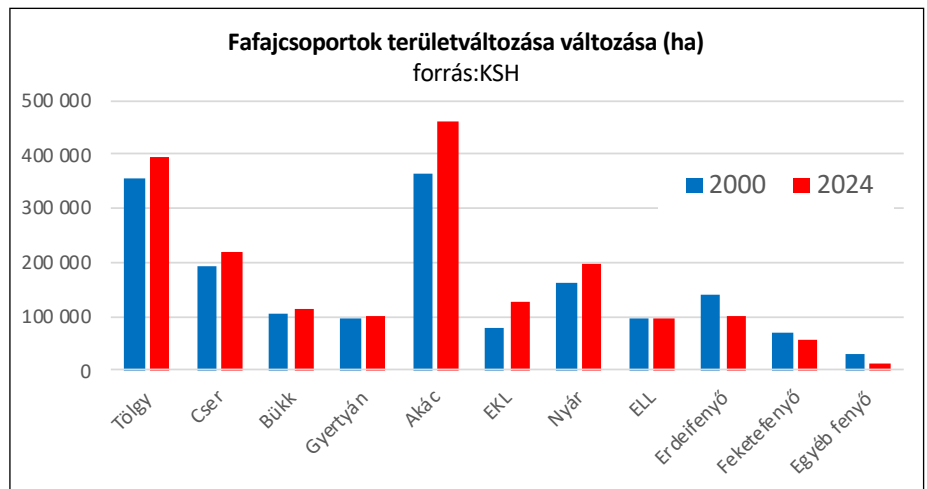
befüggőség szerint a tarvágás végrehajtása egyszerre nem haladja meg a 3 hektárt. Ez azt jelenti, hogy a hatósági engedély szólhat nagyobb terület tarvágására, de azt legfeljebb 3 hektáronként lehet végrehajtani.

- Hatályon kívül helyezésre került a termőhelynek megfelelő őshonos állományalkotó főfafajok mageredetű természetes felújításának kizárólagossága, helyébe a természetességi alapelvárás és a klímaváltozás hatásait kötelezően figyelembe vevő szabályok lépnek elő.
- Ezentúl az állami erdőkre is lehetségessé válik a – magán-erdőkre már 2023 óta érvényes – sarjztatási lehetőség, ha azt egyéb szabály nem korlátozza.

Az első két szabályozást talán nem kell magyarázni, bár ezeket is támadták. De lássuk a másik kettőt! Lássuk a szabályozásokat időrendben, előzményekkel:

A természetességi alapelvárás mint fő szabályozási eszköz

Az első fontos lépés a hatályos erdőtörvény 2017-es módosításkor a természetességi alapelvárás bevezetése volt. Míg korábban azt mondta ki az erdőtörvény, hogy az erdőgazdálkodási tevékenységet úgy kell végezni, hogy az erdők természetességi állapota az erdőgazdálkodás következtében ne romoljon, addig a hatályos erdőtörvény 7. § (5) bekezdése

rendelkezése szerint az erdészeti hatóság az erdő első nyilvántartásba vételekor megállapított természetességi állapotával, rendeltetésével, „*valamint az erdőgazdálkodás közérdekű korlátozásaival összhangban, erdőrészenként meghatározza, az erdőgazdálkodás során az erdőben melyik természetességi állapotot kell legalább fenntartani*”.

Az alapelvárás megállapításáról és szükség esetén esetleges módosításáról is van szabály. És ez eltérhet az aktuális természetességi állapottól. Így például már 2017 óta hatályos az a szabály a 61/2017. (XII. 21.) FM rendeletben (erdészeti vhr.), miszerint az állami erdőkben, ha csupán a sarjeredet miatt kapott az erdő származékerdő besorolást, akkor az alapelvárás mégis jobb, természetyszerű erdő alapelvárást kap.

Viszont az erdészeti vhr. 2. § (3) bekezdése szerint azokban az erdőkben, ahol az idegenhonos és az erdészeti tájidegen fajok elegyaránya nem több 20%-nál, csak abban az esetben lehet gyengébb, „származékerdő” természetességi állapotot megállapítani, ha a vágásérettségi kor felénél idősebb állományokban a tuskósarj eredetű fajok elegyaránya 50%-nál nagyobb.

A mageredetű természetes felújítás kizárólagosságának eltörlése

Hatályon kívül helyezésre került az erdőtörvény 51.§ (6) bekezdése: „*Ha a termőhelynek megfelelő őshonos állományalakító főfajok mageredetű természetes felújításának feltételei adóttak, ezt a felújítási módot kell alkalmazni*”.

Emlékeztetőül, hogy mi is a mageredetű természetes felújítás: az erdőtörvény 51.§ (4) bekezdésének aa) pontja alapján „*a kitermelésre kerülő faállomány talajra hulló magjáról*” történő természetes erdőfelújítás.

Ez a törvényi definíció 1996 óta szerepel az erdőtörvényekben. (A laikus olvasónak írom, hogy nem keverendő össze a magvetéssel vagy mageredetű csemete ültetésével történő mesterséges felújítással.) Ez a szabály a helyben ott lévő, őshonos fajokból álló faállomány feltétlen megőrzését írta elő. A mageredetű természetes felújítás szó szerinti definíciójának tehát még az sem felel meg, ha a főfajokat a természetes úton beszóródott vagy a szajkók által behordott őshonos fajok váltják le.

Ezt a szabályt szinte sohasem tartottuk be következetesen, hiszen az őshonos fajok nem lehetett volna lecserélni, pl. cserest tölgyesre, kőrisest bükkösre stb. Hogy milyen okok miatt lehet szükség a fajcserés szerkezetváltásra, itt nem szükséges ecsetelni. És mégis, hányszor kellett küzdenünk egy állományrész megtartásáért, pl. egy bükkösben egy cseres folt megtarthatóságáért. Ne felejtjük el, hogy a

törvény betűje főfajokat említ, így, többes számban – az erdőrészenben akkor is vannak állományrészek és azoknak főfajai, ha azokat most technikailag nem tudjuk az Adattárban rögzíteni.

Ennek fő üzenete a természetesnek vélt állapot megőrzése. Ez főként a klímaváltozás miatt túlhaladott, de részben azért is, mert még az őshonos fajú erdeink döntő része is mesterségesen létrehozott faállomány, lásd hegyvidéki kocsányos tölgyeseink, síkvidéki szlavón tölgyesek stb.

A várható klímaváltozás kötelező figyelembevétele

A klímaváltozás és a talaj hidrológiai viszonyainak figyelembevétele, az ezek okán az esetleges fajcserés szerkezetátalakítás is 2017 óta kiemelt szabály, ami sokszor került szembe az ott lévő faállomány megőrzésének kizárólagosságával.

Az erdészeti vhr. 32. § szerint: „*(1) Az erdőfelújítás célállományát az erdészeti hatóság a kitermelendő faállomány tulajdonságaival, az Evt. 51. § (8) bekezdésében foglaltakkal és az erdő rendeltetésével összhangban az erdőgazdálkodó javaslatára úgy határozza meg, hogy az erdőfelújítás eredményeképpen létesült, illetve létesített faállomány fennmaradása a termőhelyi viszonyok – elsősorban a klíma viszonyok, valamint a hidrológiai viszonyok –, gyakoribb károsítások várható változásait alapul véve is biztosított legyen.*

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak érdekében az erdőfelújítás célállományát megalapozó, az erdő termőhelyi viszonyainak jellemzésére szolgáló, Adattárban nyilvántartott adatok módosítását az erdészeti termőhelyfeltárás részletes szabályairól szóló rendeletben meghatározott termőhelyfeltárással, valamint a klímaváltozás hatásaira való felkészülést elősegítő agrár döntéstámogatási rendszerben foglalt adatok figyelembe vételével kell alátámasztani.”

A klímaváltozás ténye általánosan elfogadott, csupán annak kiváltó okain vitatkozunk. Ha tudjuk, hogy az erdőtársulások jó részének a jelenlegi helyén megszűnnek a fennmaradási feltételei, akkor éppen az élőhelyek védelmében van szükség az átalakításokra.

A megfelelő helyen létrehozott, „áthelyezett” faállomány-nal az élőhelyeket is megőrizhetjük: az erdei állatok, de még a lágyszárúak is képesek a gyors vándorlásra, azonban a fajok közül csak az intenzíven terjedők azok.

A szabály azt is jelentette, hogy az őshonos főfafaj, mageredetű felújulásra képes erdő megőrzése sarjztatással nem oldható meg. Helyébe mind az őshonosság fenntartására, mind a sarjztatás elkerülésére alapesetben a természetességi alapelvárás lépett irányadó szabályként.

És ezzel áttértünk a sarjzathatóság kérdésre...

Tisztázni kell, meddig mageredetű egy felújítás, akár természetes, akár mesterséges felújítás esetén, és mitől számít már sarjzathatúnak egy erdősítés:

Az erdészeti vhr. 2024. május 1-től hatályos 33. § (1) bekezdése szerint „a mageredetű felújítás esetén a célállományra vonatkozóan meghatározott tőszámelvárást alapul véve a sarjzathatú fák elegyaránya nem haladhatja meg a 25%-ot.”

Erre a szabályra azért volt szükség, mert addig az erdőfelügyelőre volt bízva, hogy a mageredetű csemeték vannak-e olyan arányban, hogy a későbbiekben valóban mageredetűnek tekinthető-e majd a faállomány, és ez szélsőséges különbséget teremtett az ország különböző részein. A fentiek szerint a természeteszerű természetességi állapot ennél nagyobb rugalmasabb fiatal erdők esetében.

A sarjzathatóság kibővítését a 2023. július 1-től hatályos módosítás vezette be. Az erdőtörvény által korábban engedélyezett éger, hazai nyár, fűz és akác mellé a nemesnyár is bekerült, illetve az erdőtörvény új 51. § (5a) bekezdése szerint az erdészeti hatóság döntése alapján a felsoroltaktól eltérő főfafajú erdők sarjról vagy sarjról és magról vegyesen is felújíthatók. Ennek az utóbbi törvényi szabálynak van egy végrehajtási rendeleti része is az erdészeti vhr.-ben:

33. § (2) Az erdészeti hatóság a tuskósarj eredetű felújítást

a) természetvédelmi, talajvédelmi, mezővédő, part- vagy töltésvédelmi rendeltetésű erdő,

b) felnyíló erdő,

c) a magtermést tartósan akadályozó károsítás vagy természeti kár

esetén engedélyezheti.

A szabály szerint a hatóság a fenti felújítási módot „engedélyezheti”, vagyis ekkor is a körülmények mérlegelése alap-

ján dönt. Tekintettel arra, hogy az éger, nyár, fűz fajokon kívül gyökérsarjadásra kevés őshonos faj képes, és a gyökérsarjakat nemcsak nehéz elkülöníteni az erdősítésben a mag eredetű csemetéktől, de azokhoz hasonló kedvező tulajdonságokkal is rendelkeznek, így inkább a tuskósarjak elkülönítése indokolt.

A fenti szabály szerint tehát a tuskósarj-felújítás csak meghatározott, különleges rendeltetésű erdőkben vagy különleges körülmények között, mérlegelés alapján engedélyezhető.

Az erdőtörvény 51. § (5) és (5a) bekezdései nem szólnak feltétlenül a tarvágásról, hiszen a 25%-nál nagyobb sarjarány egyéb erdőfelújításokban is gyakran előfordulhat, de nyilván arra is vonatkozik.

A természetvédelmi rendeltetés már ekkor szerepel mint sarjztatási lehetőség indoka, ami nyilvánvalóan csak a természetvédelmi kezelési tervvel összhangban lehetséges. Érdekes, hogy ez ellen senki sem tiltakozott, sőt a természetvédelem támogatását is megkaptuk, hiszen a tuskósarjak nem csak erdőművelési szempontból segíthetnek.

Idézve a 2023-as törvénymódosítás indokolását: „A sarjztatás a leggyorsabb erdőfelújítási mód, hiszen az öreg fák meglévő hatalmas gyökérzete megfelelő mélységből elérve a vizet és a tápanyagot, táplálja a sarjakat. Klímavédelmi szempontból a sarjztatás kifejezetten eredményesebb, hiszen rövidebb idő alatt sokkal több szén-dioxidot képes megkötni, a gyors növekedés miatt előbb regenerálódik az élőhely, az így gyorsabban felnövő faállomány előbb tudja szolgáltatni az egyéb védelmi (talajvédő, por-, zaj-, erózió elleni védelem), sőt az egyéb közjóléti funkciókat is. A sarjzathatú állomány azonban ugyan kisebb genetikai diverzitást biztosít, és az ilyen faállományból később kinyerhető faanyag minősége rosszabb, kevésbé értékes, és általában kevesebb is, így a tulajdonos-gazdálkodó hosszú távú érdeke a tuskósarjztatás elkerülése, ezért szükséges a hatóság ilyen irányú egyeztetett döntése. A döntés során a sarjztatás a rendeltetés által meghatározott célok figyelembevételével akkor elfogadható, ha az erdő nevelésével a későbbiekben a jelenlévő vagy megjelenő mageredetű fák megsegítése is biztosított, és a természetességi állapot visszaesése csak egyes esetekben átmenetileg áll elő, amikor az Evt. 7. § (7) bekezdése alapján az erdészeti hatóság az erdőnevelésre és erdőfelújításra vonatkozó szabályozás szerint intézkedik a természetességi állapot helyreállításáról.”

Tehát ismét kiemelendő, hogy ahol a hatóság engedélyez, és nem a törvény maga ad lehetőséget, a sarjztatás csak az erdészeti vhr. szerinti erdőkben lehetséges.

Ezek után térhetünk rá az állami erdőkben engedélyezhető tarvágásokra

A módosító 2025. évi L. törvény a tarvágásos erdőfelújítási módokat kibővítette az állami, természetközeli és kiemelt védelmi rendeltetésű erdőkben az alábbi kiemelt szövegrészekkel:

Az erdőtörvény 10. § (2) bekezdés 2025. július 20-tól hatályos szövege: „Az állam 100%-os tulajdonában álló,

a) természetvédelmi, Natura 2000, tájképvédelmi vagy közjóléti elsőleges rendeltetésű,

b) a 7. § (1) bekezdés a), b) vagy c) pontja szerinti természetességi állapotú, és

c) az erdőfelújítási kötelezettségre vonatkozó előírást alapul véve természetes mageredetű erdőfelújításra alkalmas

erdőben – az 51. § (5) és (5a) bekezdés szerinti felújítás érdekében szükséges tarvágás, valamint a 73. § (6) bekezdésben foglalt eset kivételével – tilos a tarvágás.”

A módosítás indokolása:

„A szövegcsérés rendelkezés – tarvágás esetén – a nem gazdasági rendeltetésű erdőkben is megteremti a sarjztatás alkalmazhatóságát tulajdonformától függetlenül, mivel a sarjredetű fák több mikroélőhelyet biztosítanak, mint a mageredetűek, továbbá a sarjztatás az erdő gyorsabb megújulását segíti nemcsak a Natura 2000, tájképvédelmi vagy közjóléti, de a természetvédelmi rendeltetésű erdők esetén is. A törvény egyben egyértelműsíti a sarjztatathatóság eseteit is. Védett természeti területen a kezelési terv – a Tvt. 24. § (3) bekezdés b) pontja szerint – lehetővé teheti, vagy adott esetben előírhatja védett természeti értékek megőrzésének és erdei élőhelyek fenntartásának céljából az erdő sarjztatásos felújítását. A módosítással az Evt. ehhez a rendelkezéshez is illeszkedik, tehát – az Evt. 24. § (2) bekezdés a) pontjában és az Evt. 23. §-ában foglalt rendelkezések figyelembevételével – lehetővé teszi a sarjztatásos felújítást kifejezetten a természetvédelmi értékek és az erdei élőhelyek megőrzése céljából.”

Haladjunk sorjában

A védett, természetvédelmi rendeltetésű erdőkre továbbra is él, hogy a Tvt. 33.§ (5) bekezdés a) pontja szerint *„védett természeti területen lévő erdőben tarvágás csak nem őshonos fafajokból álló vagy természetes felújulásra nem képes állományokban – összefüggően legfeljebb 3 hektár kiterjedésben – engedélyezhető”*.

Vagyis alapesetben természetes felújulásra képes őshonos fajok nem vághatók tarra. Csak-hogy a Tvt. és az erdőtörvény itt ellentmondásba keveredik, hiszen az erdőtörvény a sarjztatást is természetes felújításnak nevezi.

Ugyan jópáran látni vélik a különbséget a „természetes felújulás” és a „természetes felújítás” között azzal, hogy az előbbi nyilván nem tartalmazhatja a tuskósarjtról való felújítást, célszerű a hazai nyár, éger és fűz fajok felújíthatóságát felsorolni.

De hogy kerülhet alkalmazásra a természetvédelmi területre az erdőtörvény 51. § (5a) bekezdése?

Úgy, hogy a Tvt. egy rendkívül speciális törvény: egyfelől megfogalmaz általános szabályokat, korlátozásokat, ugyanakkor az adott természetvédelmi területre készült speciális természetvédelmi kezelési terv ezektől eltérően rendelkezhet a Tvt. 24.§ (3) bekezdés b) pontja alapján: *„A védetté nyilvánítást kimondó jogszabály tartalmazza ...a törvényben meghatározott egyes korlátozások és tilalmak alóli esetleges felmentést, továbbá a természetvédelmi hatóság engedélyéhez, illetve hozzájárulásához kötött – a 21. §-ban és a 38–39. §-ban nem szabályozott – tevékenységek körét (természetvédelmi kezelési terv)”*.

Fontosnak tartom megemlíteni, hogy ez a szabály nagyon is észszerű, hiszen teljesen más szabályoknak kell vonatkoznia egy erdőrezervátumra vagy egy erdészeti botanikus kertre vagy egy védett geológiai bemutató helyre vagy egy tájképvédelmi körzetben lévő kulturális emlékhelyre. Sőt nyilván másképpen kell védeni és más védő funkciót lát el egy magashegységi bükkös, mint egy erdőssztyepei tölgyes.

A nem védett, Natura 2000, tájképvédelmi vagy közjóléti elsődleges rendeltetésű erdők is csak akkor tuskósarjztathatók az erdőtörvény 51. § (5a) bekezdése és az erdészeti vhr. szerint, ha azok további rendeltetése talajvédelmi, mezővédő, part- vagy töltésvédelmi rendeltetés, vagy felnyíló erdők.

A magtermést tartósan akadályozó károsítás vagy természeti kár esete eleve kivételként szerepelt az erdőtörvény 10.§ (2) bekezdésben. A Natura 2000 területen magától értetődően nem csak a természetvédelmi hatóság döntése, hanem az ügyféli jogállású nemzeti park igazgatóság beleegyezése is szükséges a bármely felújítási mód alkalmazásához.

Utoljára maradt a nem védett, nem Natura 2000, hanem tájképvédelmi vagy közjóléti elsődleges rendeltetésű, de egyben talajvédelmi vagy mezővédő, part- vagy töltésvédelmi rendeltetésű vagy felnyíló erdő halmaz.

Nos, az Adattárban ebből a halmazból csak olyan szerepel, ami elsődlegesen parkerdő, és további rendeltetése talajvédelmi. Ez 106 erdőrészletet jelent 509 hektáron, amiből csupán 33 erdőrészlet, 175 hektár van vágásos üzem módban, és ennek töredéke vágásérett. Ezekre kapta új lehetőségként az erdészeti hatóság, hogy az egyéb szempontok figyelembe vétele mellett fontolóra vegye a sarjztatást. Tehát ez a módosítás elsősorban a természetvédelmi kezelést érinti.

Az éger, nyár, fűz őshonos főfafajú erdők sarjztatásos felújíthatóságát már az 1996-os erdőtörvény is nevesíti. *Az erdőtörvény 51. § (5) bekezdés által megfogalmazottakban olyan mértekben van szakmai konszenzus, hogy a természetvédelmi kezelési javaslatok, Natura 2000 fenntartási tervek – amelyeket nem erdészek, hanem hivatásos természetvédők írtak –, ezekre az erdőkre mindenhol a kis területű – igaz, fél hektárnál nem nagyobb – tarvágásos felújítást javasolják.*

Több Natura 2000 fenntartási terv is tartalmaz ilyen kitétel, így például az Ömbölyi-erdő és a Fényi-erdő (HUHN20035) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve is tartalmazza ezt a lehetőséget: *„általában a 0,5 hektárt meg nem haladó méretű mikrotarvágás méretarányba tartozó, illetve származékerdőknek a tájidegen, intenzív terjedésre képes fajok nagy arányban tartalmazó állományrészeiben nagyobb kiterjedésű beavatkozás is alkalmazható.”*

A természetvédelem és a sarjztatás kapcsolatáról többek között mindenki figyelmébe ajánlom a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság kiadásában megjelent *„Az erdőgazdálkodás hatása az erdők biológiai sokféleségére”* című tanulmánygyűjteményt.

Ebben a sarjztatás természetvédelmi előnyeit is ismertetik, és többek között a homoki tölgyesek évszázados sarjztatásáról mint megfelelő alternatíváról írnak. Azokon az erdőssztyepp vagy sztyepei területeken, ahol természetvédelmi okok miatt a klímátűrő idegenhonos fajok nem, csak kizárólag őshonos fajok alkalmazhatók, az erdők megújításánál jogosan merül fel a sarjztatás mint végső lehetőség.

Azon is elgondolkozhatunk, mit is jelent: *„az erdőfelújítási kötelezettségre vonatkozó előírást alapul véve természetes*

mageredetű erdőfelújításra alkalmas”? A hatóság meghatározhat-e olyan erdőfelújítási kötelezettséget, amely alapján lehetővé válik a tarvágás? Nos, például a fafajcserés szerkezetátalakítások ilyenek. De ez nincs kapcsolatban az erdő-törvény 10. § (2) bekezdés új módosításával.

A fentiek alapján egyértelműen megállapítható, hogy az állami és a magán természetvédelmi erdőkben a tarvágás mint sarjztatásos természetes erdőfelújítási eszköz alkalmazási lehetősége a természetvédelmi hatóság és a nemzeti park igazgatóságok kezében van.

Vajon a civil természetvédőknek van okuk tőlük féltetni a legszebb magyar erdőket? A hivatásos természetvédők tényleg tarra akarják vágatni legszebb erdeinket, ahogy a civilek állítják? Kétlem, hogy így lenne. De akkor – mivel az erdészeti hatóság engedélye is kellene ehhez – megígérem, hogy majd az erdészek ezt nem engedik meg.

Végezetül vitaindítónak felteszek pár kérdést

Elfogadjuk-e, hogy már jelen van a klímaváltozás, vagy azt feltételezzük, hogy a jelenlegi időjárási jelenségek átmenetiek, és a klíma visszatér az elmúlt 100 évet jellemző mutatókhoz?

Elfogadjuk-e a klímakutatók szerinti klímaváltozási tendenciákat a következő 50–100 évre, vagy várjuk az időjárási elemek normalizálódását?

Elfogadjuk-e az Alkotmánybíróság számára készített „A jelenkori klímaváltozás hatásairól és az alkalmazkodás lehetőségeiről” című MTA-állásfoglalásban írtakat, miszerint a környezeti változások gyors üteme „a jelenlegi őshonos növényzet teljes ártrendeződését vetíti előre”; „A magyarországi erdőket fenyegeti leginkább a kiszáradás Közép-Európában (Hlásny et al., 2014)”; „a gyertyános tölgyesek – országunk egyik legerjedtebb erdőtípusa – jelenlegi és jövőbeli (2069–2098) túlélési esélyei: lényegében eltűnik a Börzsöny vagy a Kőszegi-hegység kivételével, azaz eltűnhet a most még elterjedt erdőtípus” (Báldi András, 2025), vagy hallgatunk az egyes ellenvéleményekre?

Elfogadjuk-e Mátyás Csaba akadémikusunk kimutatását, hogy a fafajok esetében, fajtól függetlenül, a klimatikus változásokat követő vándorlás sebessége messze elmarad, különösen sík vidéken (Mátyás, 2008), vagy bízunk a természeti folyamatok felgyorsulásában?

Elfogadjuk-e, hogy a rovarok, kórokozók vándorlási lehetőségei nagyságrendekkel nagyobbak az erdei fafajokhoz képest, biológiai adottságaik révén, hogy általánosságban, az elmúlt évszázad során feltűnt új rovarfajok száma exponenciális növekedést mutat (Csóka & Hirka, 2013)?

Elfogadjuk-e, hogy a 100 évnél idősebb, az elmúlt 100 év körülményeihez alkalmazkodott fák nem képesek a jelenlegi és a várható időjárási változásokkal felvenni a versenyt, vagy hiszünk abban, hogy nem gyengülnek le, és az újonnan megjelenő számos kórokozóval, károsítóval és szélsőséges időjárási körülményekkel szemben kellően ellenállóak maradnak?

Elfogadjuk-e, hogy a legfrissebb evolúció-genetikai elemzések is fenntartják azt a megállapítást, hogy a fás növények genetikai alkalmazkodásának időigénye a jelenlegi változás ütemétől századokkal elmarad, vagyis egy gyorsan növekvő alkalmazkodási késéssel kell számolnunk (Kremer et al., 2025), vagy várjuk, hogy a prognosztizált egy-másfél klímakategória-változásra hogyan reagálnak az elmúlt időszakhoz alkalmazkodott egyedek magterméséből helyben felnőtt fácskák?

Legalább kételkedünk-e abban, hogy a jelenlegi idős, természetvédelmi célú erdők, amelyeket csupán középkorú erdőként nyilvánítottak védetté, és addig főleg faanyagtermelő céllal neveltek, kellően ellenállóak lesznek a várható változásokkal szemben?

Legalább kételkedünk-e abban, hogy a jelenlegi fiatal és középkorú természetközeli erdeink faegyedei életük hátralévő 50–150 évében képesek lesznek alkalmazkodni?

Ha a fenti kérdésekre igennel válaszolunk, akkor sajnos sokkal drasztikusabb beavatkozásokra, az erdők lehető leggyorsabb átalakítására, az erdők erőforrásokat is figyelembe vevő, tudatos, ütemezett megújítására van szükség.

Ha biztosak vagyunk abban, hogy az elmúlt 100 évben mesterségesen létrehozott és nevelt erdők faegyedei vagy azok magoncai képesek helyben a változásoknak ellenállni, akkor folytathatjuk az erdőtürsülések adott helyen való megőrzését.

A faállomány megőrzését a megváltozott talajvízháztartási viszonyok között legbiztosabban sarjztatással tudjuk biztosítani. *De erdeinkben, gazdasági érdekből a sarjztatás nem lehet se cél, se eszköz.*

Nagy Frigyes Vince elnök OEE Erdőrendezési Szakosztály

Fotók: **Nagy László**/Erdészeti Lapok, **Vermes Tibor**/AM

Az Örökerdő Szakosztály szakmai napja a Bükk Kis-fennsíkján

Az örökerdő-gazdálkodás elindításának terepi feladatai

Az OEE Örökerdő Szakosztály 2025. május 6–7-i szakmai napjának az Észak-erdő Zrt. Keletbükki Erdészeti Igazgatósága adott otthont. A rendezvény fő célja – a gyakorló szakemberek számára – az örökerdő-gazdálkodás kezdeti, terepi lépéseinek bemutatása volt.

A terepgyakorlat helyszínének meghatározásánál elsődleges szempont volt, hogy a kiválasztott erdőrészek állományviszonyai ideálisak legyenek, valamint több faállománytípust is magukba foglaljanak.

További szempont volt még az Andó-kúti tanösvény és az erdészeti erdei iskola közelsége is. Ezért esett a választás a Varbó 24D (77 éves bükkös), valamint a Varbó 24F (72 éves kocsánytalan tölgyes) és a Varbó 24G (62 éves kocsánytalan tölgyes) erdőrészekre. Így a későbbiekben ezek az erdők akár szabadtéri tanteremként is szolgálhatnak az erdei iskolások és a szakemberek számára egyaránt.

Az előkészítő munkák során a helyi szakszemélyzet elvégezte a készletgondozó használatot megelőző állományfelmérést, az ellenőrző eljárást.

Kombinált módszert alkalmaztunk: szögszámláló mintavétel – 1-es sávszélesség – a leszámolt törzsek átlalásával, annak érdekében, hogy a szakmai nap mérési eredményeinek pontossága ellenőrizhető legyen.

A terepgyakorlat bevezetéseként Csőr Attila, a szakosztály titkára köszöntötte a résztvevőket, és ismertette a programot.

Először 6 munkacsoportot alakítottunk ki, amelyek 4–6 főből álltak. A csapatok feladata az volt, hogy az erdőrészek térképen megjelölt pontjait keressék fel, és ott végezzék el az önellenőrzési eljárást, ami a mi esetünkben a szögszámláló mintavételt – 2-es sávszélességgel – és a leszámolt törzsek átlalását jelentette, továbbá írják le az utánpótlás állományt.

Az utánpótlás állomány $7,0\text{ cm} \leq D_{1,3} < 12,0\text{ cm}$ átmérőjű egyedeit a 7 m-es sugarú körön belül mellmagassági átmérő mérésével, a $D_{1,3} < 7,0\text{ cm}$ átmérőjű egyedeit pedig záródás becslés alapján vettük fel a 13 m-es sugarú kör által meghatározott területen.

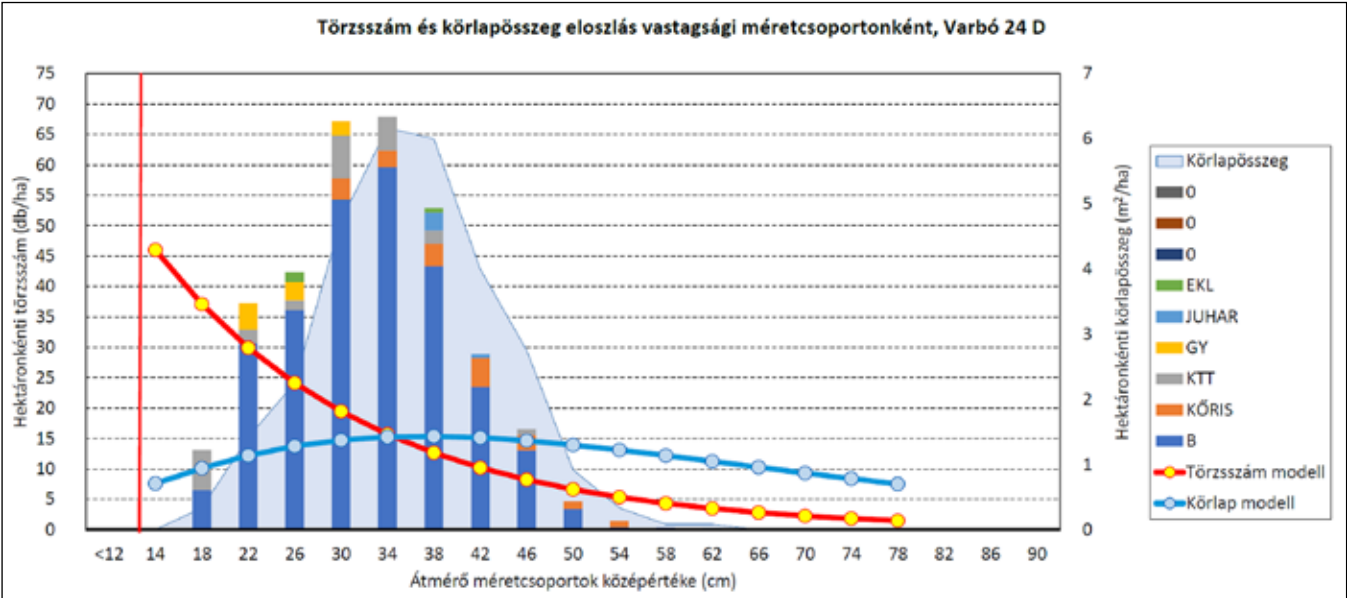

1. ábra Az erdőrészek körlap adatai mérési pontonként (forrás: ESZR Örökerdő Modul)

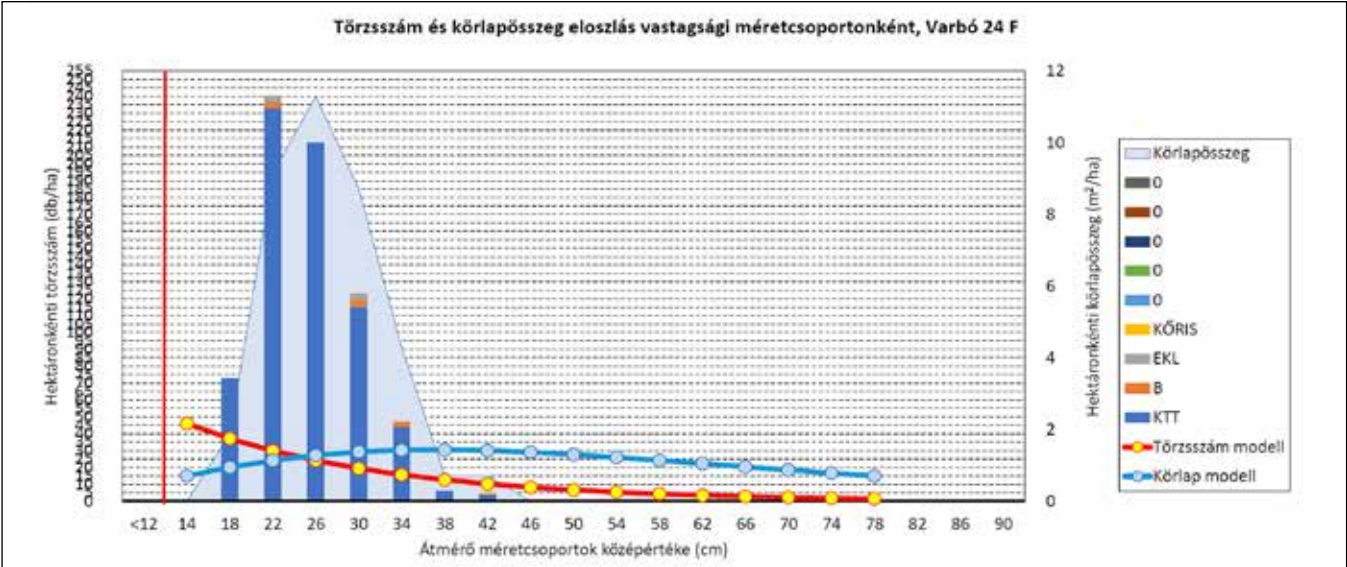

1. kép Varbó 24F erdőrészlet állományképe

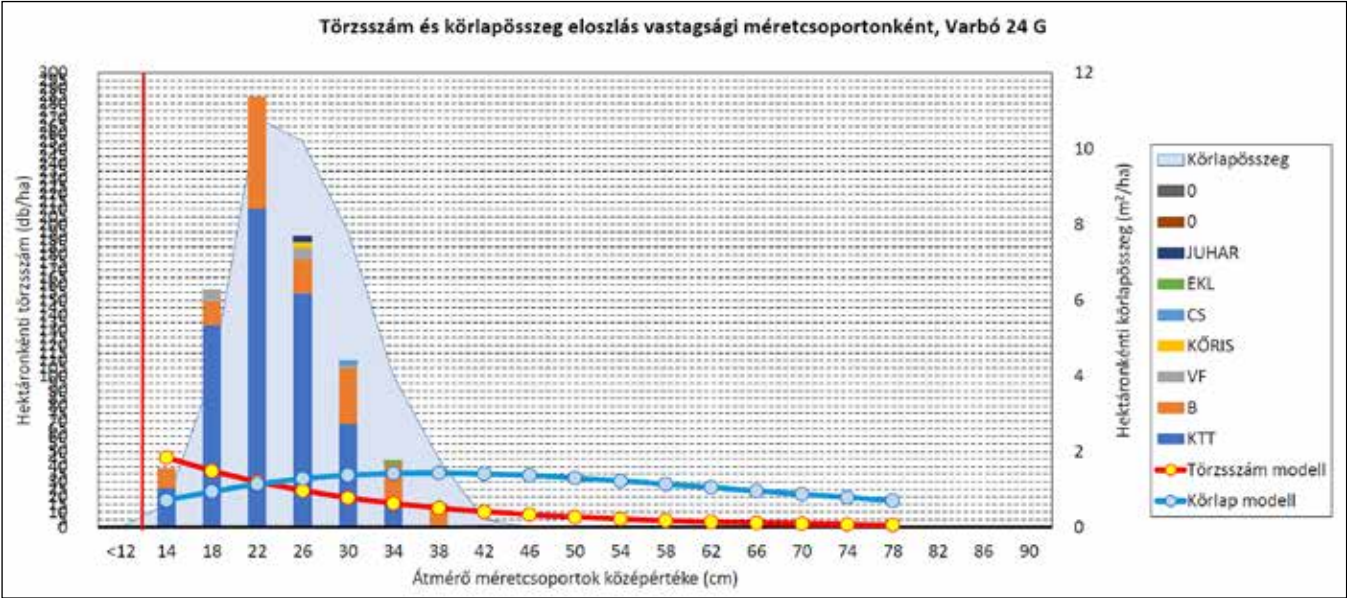
Fotó: Szegedi L.

2. ábra A Varbó 24D erdőrészlet törzsszám, körlap és átmérő adatai

3. ábra A Varbó 24F erdőrészlet törzsszám, körlap és átmérő adatai

4. ábra A Varbó 24G erdőrészlet törzsszám, körlap és átmérő adatai

A terepi felmérés eredményeit a FATI alkalmazással dolgoztuk fel, melynek eredményét az alábbi térkép és táblázatok mutatják be.

A méréseket kiértékelve megállapítható, hogy a munkacsoportok által végzett 2-es sáv szélességű kör lapmérés és az előzetes 1-es sáv szélességű felvételezés eredményei között elhanyagolható különbség mutatkozik.

A Varbó 24D bükkös erdő részletben $29 \text{ m}^2/\text{ha}$ volt a mért kör lapösszeg. Az északi részen jóval az átlag alatti értékek a kör ispusztulás következtében végzett egészségügyi termelés következményei.

A tölgyesekben a nagyon magas hektáronkénti kör lapösszegek ($36 \text{ m}^2/\text{ha}$, illetve $39 \text{ m}^2/\text{ha}$) az előző időszak gyenge erélyű nevelővágásai következtében álltak elő. Az állomány képén egyértelműen megfigyelhetők a túl magas kör lap káros hatásai.

Az állományszerkezet homogén, a fák felnyurgultak, kis koronával rendelkeznek, illetve az állomány mellmagassági átmérője a korához képest túlzottan alacsony. A túl magas élő fakészlet csökkenti a növedéket, a meglévő faegyedek minőségét és stabilitását. Emellett korlátozza az erdő önmegújulásának lehetőségét.

Az utánpótlás állomány felvételezésének elgondolkodtató eredménye, hogy a munka során 6–11 fafajt vettünk fel, míg a fő állományban mindössze 2–6 fafaj fordult elő. A mérésekből készített grafikonok jól mutatják a vágásos erdők jellemző erdő szerkezetet. A következő időszakok feladata az örök erdő szerkezet kialakítása a kör lapösszeg fokozatos csökkentésével a célállapot eléréséig, mindvégig megtartva a zárt erdő kedvező mikroklímáját.

A nap zárásaként asztal melletti baráti beszélgetés zajlott, ahol az ország különböző tájairól érkezett szakemberek élénk társalgás során tudták véleményüket kicserélni.

A következő nap reggelén két előadást hallgattunk meg. Az elsőt dr. Csépanyi Péter – az Örök erdő Szakosztály elnöke – tartotta az örök erdő-gazdálkodásról, mely kiterjedt az erdő művelési alapokra, az erdő dinamikára, az önelenőrzésre, a javafa-kiválasztásra, a közelítő nyomhálózat-kijelölésre és az örök erdő kezelési terv készítésére is. Ezzel nagyon jó szakmai, elméleti alapot adva az aznapi terepi feladatunknak.

A második előadásban dr. Ódor Péter ismertette meg bennünket az élőhely-megtartó gazdálkodás (retention forestry) lehetőségeivel.

Az előadó beszélt a természetes bolygatások szerepéről és az élőhely-fenntartó, visszahagyásos gazdálkodásról. Kiemelte a gazdálkodás alól kivont jelentősebb területű állományok (erdő-rezervátumok, faanyagtermelést nem szolgáló erdő részek), állományrészek (kíméleti területek, hagyás facsoportok, ökológiai folyosók), a holtfa és a habitatfák szerepét.

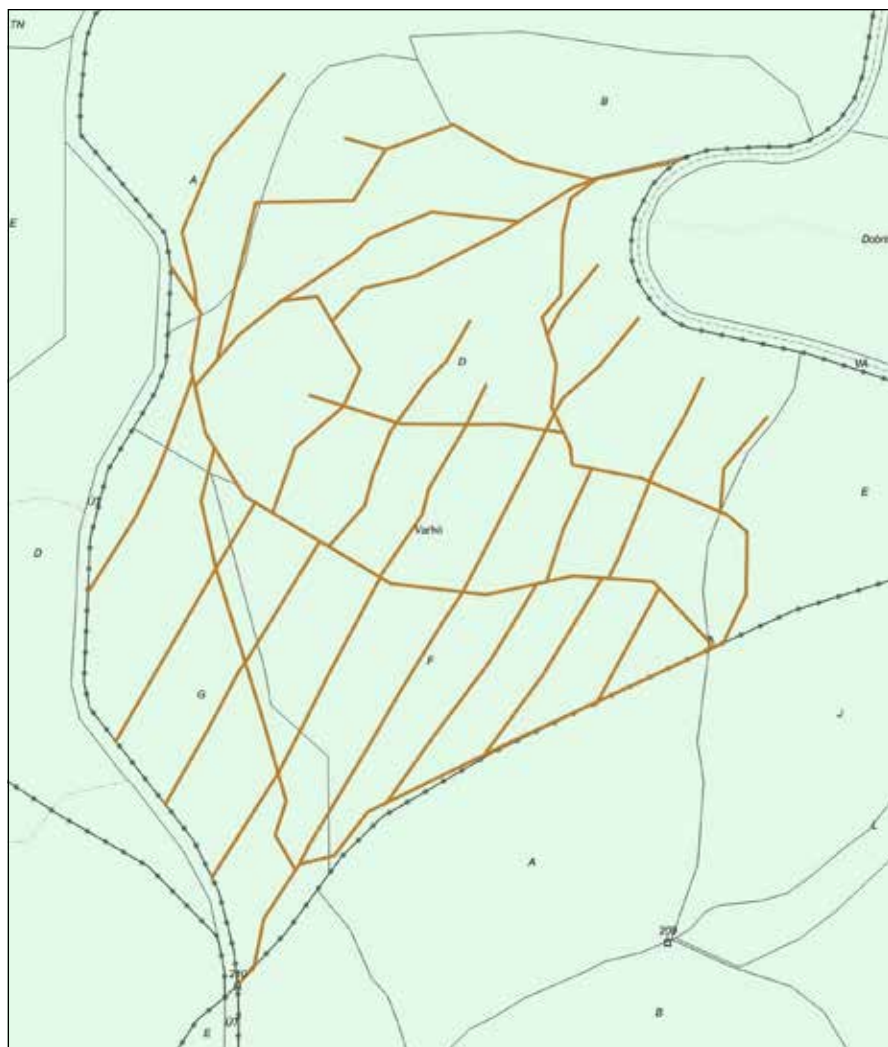
Bemutatta az erdő gazdálkodás három természetvédelmi alapelvét az erdei ökoszisztémák fenntartható használatának érdekében, amelyek a következők.

- **Megőrzés:** a jelenleg őserdő jellegű mutató erdők megőrzése, erdő állományok kivonása a faanyagtermelésből;
- **Visszahagyás:** a már meglévő állományokon belüli őserdő jellegű elemek visszahagyása, bolygatások után folatok érintetlenül hagyása, csak részleges egészségügyi termelés;
- **Helyreállítás:** tegyük lehetővé az őserdő jellegű elemek kialakulását (kíméleti területek, habitatfák, hagyás facsoportok kijelölése).

Foto: Szegedi L.

2. kép Közelítő nyom kitűzése zsebbusszal

5. ábra A közelítő nyom-hálózat térképi ábrázolása (forrás: ESZR)

A soron következő terepi feladat a közelítőnyom-hálózat, a javafák, a kivágandó fák és habitatfák kijelölése volt. A feladatot két munkacsoportban hajtottuk végre.

A Varbó 24F és G tölgyes erdőrészekben a terepadottságok lehetővé tették, hogy szisztematikusan, egymással párhuzamosan, átlagosan 40 méter távolságra jelöljük ki a nyomokat, maximum 4 m szélességet tartva.

A párhuzamosság nem öncélú, részben technikai feltétel (keresztdőlésben bevágás nélkül nem vezethető közelítőnyom), részben talajvédelmi szempont, hiszen így biztosítható a megfelelő feltártság a legrövidebb nyomhosszúság mellett.

A kitűzést egy fél fok pontosságú zsebbusszola segítségével végeztük, az esésvonalak irányában, hogy a keresztdőlés lehetőleg minimális legyen. A Varbó 24D erdőrészlet északi része szabdalt, völgyekkel tagolt volt, ezért ebben az esetben a terepviszonyok határozták meg a közelítőnyomok irányát és távolságát.

A közelítőnyom-hálózat kitűzése után a javafákat, valamint a megsegítésükre a kivágandó fákat jelöltük ki. Az elsődleges szempont a hektáronkénti 40–50 db vitalis tölgy, bükk vagy más elegyfaj ki-

jelölése és kedvező szociális helyzetbe hozása volt.

Megbeszéltük, hogy a javafa kiválasztásánál az elsődleges szempont a vitalitás, a másodlagos az eloszlás. Fontos az elegyfajok támogatása, ezért volt olyan szituáció, ahol a bükkös állományban kislevelű hársat jelöltünk ki javafának.

A terepgyakorlat zárásaként *Major István*, a Pilisi Parkerdő Zrt. kerületvezető erdésze mutatta be a *Haglöf Vertex IV.* műszer használatát terepi körülmények között. A műszer ultrahang segítségével méri a távolságot, ezért hasznos segítség az utódállománnyal, illetve sűrű újlattal borított állományok önellenőrzési eljárása során.

Az együtt eltöltött két napban nagyon sok hasznos útmutatást és információt kaptunk, hogy miként induljunk el a gyakorlatban az örökerdőgazdálkodás útján különböző fafajú állományok esetén.

Külön szeretnénk megköszönni Csór Attila áldozatos munkáját, aki példaeértékűen előkészítette és vezette a rendezvényt.

Szegedi László, ÉSZAKERDŐ Zrt.

Csór Attila, Csépanyi Péter,

Pilisi Parkerdő Zrt.

Fotó: Szegedi L.

3. kép Ígéretes kocsánytalan tölgy javafa

4. kép A Haglöf Vertex IV. ultrahangos műszer működésének bemutatása

Fotó: Szegedi L.

Fiatal szakemberek erdővédelmi kutatásai

A Soproni Egyetem Erdészeti Tudományos Intézete és az Országos Erdészeti Egyesület Erdővédelmi Szakosztálya a fenti címmel könyvbemutatóval egybekötött „teltházás” szimpóziumot rendezett 2025. május 27-én az Egyesület Budakeszi úti központjában, az Erdészeti Információs Központ konferenciatermében.

A jelenlévőket *Haraszi Gyula*, az *Erdészeti Lapok* Szerkesztőbizottságának elnöke és *Csóka György*, az Erdővédelmi Szakosztály elnöke köszöntötte. Utóbbi egyben a rendezvény moderátora is volt.

Az előadók túlnyomó részben az *Erdészeti Lapok* 3. cikkpályázatára benyújtott erdővédelmi témájú pályaművek szerzői közül kerültek ki.

Őket két végzős erdőmérnök hallgató egészítette ki, akik saját TDK dolgozatuk, illetve diplomamunkájuk témájáról számoltak be. Külön öröm, hogy a hölgyek is számosan képviselték magukat. Mint ahogy az is, hogy az előadók három egyetemről, két kutatóintézetből és két erdőgazdaságtól érkeztek. Nem utolsósorban ennek is köszönhető, hogy – mint ahogy az az előadások alábbiakban felsorolt címeiből is látszik – kifejezetten színes és érdekes témák kerültek porondra.

A vadetetés vegetációra gyakorolt hatásai és potenciális szerepe az inváziós növényfajok terjedésében – *Rusvai Katalin* (MATE Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet, Természetvédelmi és Tájgazdálkodási Tanszék)

Időskorú magas kőris (*Fraxinus excelsior*) állományok talajból és gyökérnyaki részből kimutatható kórokozói – *Lepedus Erzsébet* (V. éves erdőmérnök hallgató, SOE Erdőmérnöki Kar)

Adalékok az erdei vöröshangyák zsákmányspektrumához – *Fürjes-Mikó Ágnes* (SOE ERTI Erdővédelmi Osztály)

Harkályfajaink gyorsan reagálnak a természetvédelmi erdőkezelésre – *Komlós Mariann* (HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont, Ökológiai és Botanikai Intézet Erdőökológiai Kutatócsoport)

Fenyvesek egészségi állapotának változása a Kiskunságban – *Andrési Dániel* (KEFAG Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt.)

Fitoftórás éger állományok vizsgálata a Hanságban – *Pálfi István* (V. éves erdőmérnök hallgató, SOE Erdőmérnöki Kar)

Az alföldi fásítások szerepe az énekesmadarak vonulásában – *Bozó László* (ELTE Állatrendszertani és Ökológiai Tanszék)

Jégtörés és vadhatás értékelése a Börzsöny erdeiben – *Zoltán László* (ELTE Növényrendszertani, Ökológiai és Elméleti Biológiai Tanszék)

A fekvő holtfa szerepe egyes gerinces állatfajok élőhelyhasználatában – *Frank Péter* (Pilisí Parkerdő Zrt.)

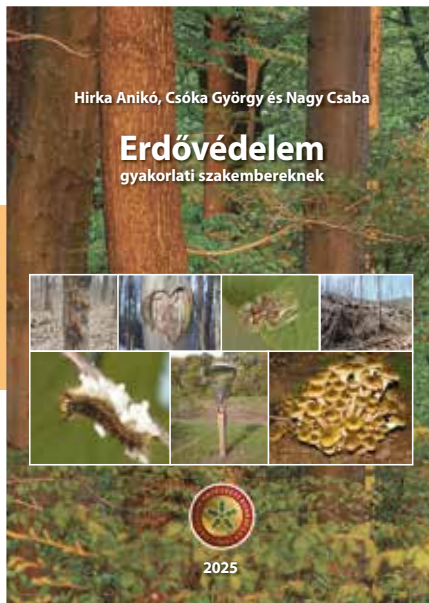
Minek van esélye megállítani az inváziós tölgy-csipkés-poloskát? – *Paulin Márton* (SOE ERTI Erdővédelmi Osztály)

Az előadásokat követően került sor *Hirka Anikó*, *Csóka György* és *Nagy Csaba* „Erdővédelem gyakorlati szakembereknek” című könyvének bemutatására.

Az Agrárminisztérium Erdőkért és Földügyekért Felelős Államtitkársága és az Országos Erdészeti Egyesület által finanszírozott 335 oldalas, kiválóan illusztrált könyvet *Andrési Dániel*, az Erdővédelmi Szakosztály titkára ismertette röviden. (A könyvismertető ugyanebben a lapszámban olvasható, ld. következő cikkünket.)

A kiadvány korlátozott számban beszerezhető az OEE Titkárságán, illetve a Soproni Egyetem Központi Könyvtárában. Elektronikus verziója pedig letölthető a <https://erti.uni-sopron.hu/erdovedelem> honlapról.

Kiss Péter Vince
SOE ERTI Erdővédelmi Osztály

Erdővédelem gyakorlati szakembereknek

A klímaváltozásnak köszönhetően erdeink egyre komolyabb biotikus és abiotikus károsításoknak vannak kitéve. Olyan rég elfeledettnek hitt rovarok kerülnek újra elő, amelyeknek komolyabb rajzása az elmúlt 10-20 évben nem volt, ezen felül az abiotikus károk bekövetkezésének esélye is megnőtt, gondoljunk csak bele az idén július eleji viharkárokbá.

Ottó Intézetől egy erdészeti szakközépiskolák diákjainak szánt erdővédelmi tankönyv megírására. A könyv kézírata elkészült, és „nyers” elektronikus formátumban elérhetővé is vált. Sajnos ekkor nyomtatott formában nem jelent meg.

2022 őszén – a kézirat sorsáról tudomást szerezve – az Agrárminisztérium Erdőkért és Földügyekért Felelős Államtitkársága felkarolta a nyomtatott megjelentetés ügyét, és kérésére a Herman Ottó Intézet átadta annak kiadási jogát az Országos Erdészeti Egyesületnek.

Megkezdődött a könyv szöveges és illusztrációs tartalmának bővítése, megújítása. A kényeszerű késlekedésnek köszönhetően már olyan újabb információk is megjelenhettek a könyvben, amelyek az eredeti kéziratban még nem szerepeltek. A végleges változat 2025. április 1-én került lezárásra, másnap pedig már a nyomdába. A nyomdai kivitelezés csupán egy hónapot vett igénybe.

A mű az erdővédelem különböző részterületeit és aktualitásait átfogóan mutatja be. A csemetekertek erdővédelmétől kezdve bemutatja a jelenleg is működő erdővédelmi előrejelzéseket és monitoringokat. Rendkívül fontos fejezet a vegyszeres növényvédelem.

Az erdővédelmi problémákat ezt követően főbb fajokként, illetve fajokcsoportonként is bemutatja. Kiemelt sze-

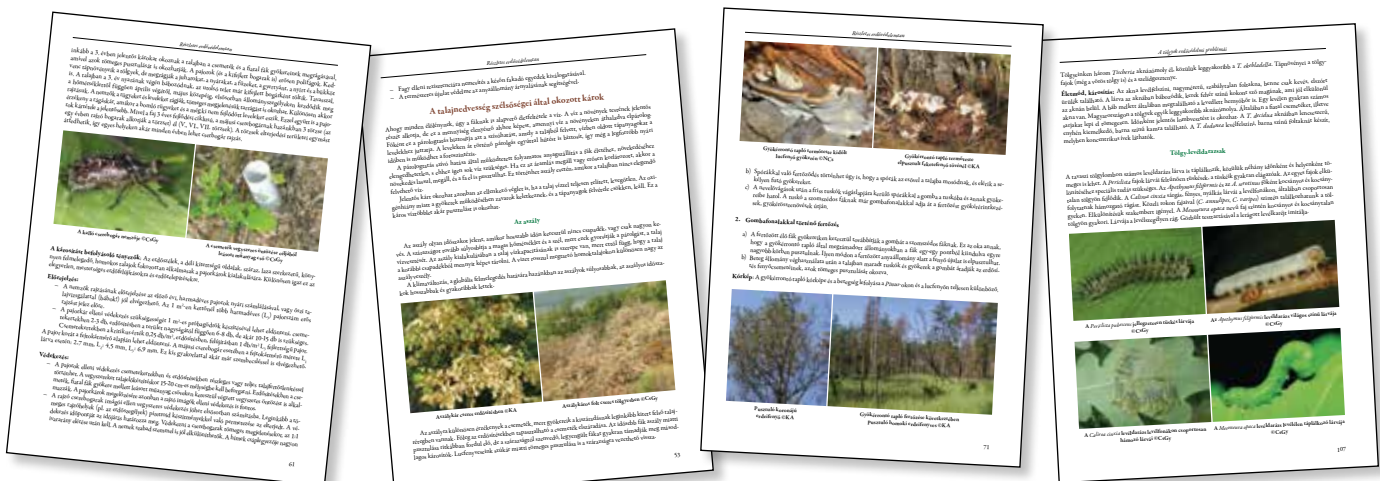
repet kap a gyomszabályozás, amely gyomgalériával került kiegészítésre. A könyv aktualitását jelzi, hogy jelentős hangsúllyal bír a „*Biológiai inváziók az erdőben*” című fejezet. A jelenlegi erdővédelmi beavatkozásokon túlmutat a proaktív erdővédelem, amely szintén külön fejezetet kapott.

Ezen felül a szakmai kiadvány kiegészítésre került egy 120 oldalas képtárral, ami a könyv törzsanyaga mellett színes betekintést nyújt az erdőkhöz kötődő rovarok és fákhoz kötődő gombák elképesztő sokféleségébe.

Külön kiemelném a mű végén található szakkifejezések magyarázata részt, ahol többek között megtudhatjuk, hogy mi a különbség a parazita és a parazitoid fajok között.

Közel 25 éve nem jelent meg ennyire komplex, erdővédelemmel kapcsolatos összefoglaló szakmai kiadvány. Széles látókörű, szemléletformáló, ráadásul a hatalmas mennyiségű és kiváló minőségű képanyaga miatt szemet gyönyörködtető is, amit nemcsak a gyakorlati szakemberek, hanem a szakoktatás bármely szintjén tanulók, de akár gimnazisták, általános iskolások, pedagógusok, természetjárók és még sokan mások is örömmel és haszonnal forgathatnak.

Andrési Dániel titkár
OEE Erdővédelmi Szakosztály

Az Erdőművelési Szakosztály rendezvénye a Zalaerdőnél

A Zalaerdő Zrt. működési területén, 2025. július 2–3. között kétnapos programon vettek részt az érdeklődő szakosztálytagok. A rendezvény résztvevői Zalabaksán találkoztak, ahol **Rosta Gyula** vezérigazgató köszöntőjével és rövid szakmai ismertetőjével vette kezdetét a program.

Erdeifenyő természetes felújítások

A Göcsej erdészeti tájban az erdeifenyő őshonos. A tájhasználatától függően a korábbi évszázadokban is jelen volt.

Az első napon a Lenti Erdészet területén különböző felújítási stádiumú erdeifenyő természetes felújításokat néztünk meg Kálócfa és Szilvagy község határárokban, **Iványi Tamás** erdészetigazgató és **Molnár György** erdőművelési ágazatvezető vezetésével.

A Lenti Erdészet által kezelt erdők egyharmada erdeifenyves, jellemzően lombeggyel. Ennek megfelelően az erdészet évi 85 ezer m³-es fakitermeléséből e faj nagyjelentőséggel bír. Már az 1950-es évek óta foglalkoznak az erdeifenyő állományok pásztás felújításával, az 1990-es évektől pedig folyamatosan alkalmazzák. Napjainkban a 70% feletti erdeifenyő elegyarányú erdőrészeket újítják fel ezzel a módszerrel. A természetes úton megjelenő lombeggyet pótlási igény esetén további lombos fajokkal erősítik.

A pásztás részvégvágásokat keletnyugati irányú, 30–50 méter széles pásztákban végzik. Az általában kétevente, de legfeljebb négyévente kezdett újabb pásztákkal délről észak felé haladnak, hogy a fényigényes erdeifenyő újulatot a legkisebb árnyékhatás érje. Ezzel a vágásvezetéssel a pótlás jellemzően az utolsónak letermelt pásztára korlátozódik. A fakitermelést rövidfás munka-

rendszerben végzik, közelítésre és apríték alapanyag lehordására forwardert alkalmaznak. A fakitermelést követően, maghullás előtt, pásztás talaj-előkészítést végeznek.

Az erdeifenyő csemeték megmaradásához nélkülözhetetlen, hogy az első két évben gyommentes legyen a terület. E célra jellemzően légi kijuttatással, hosszú hatású talajherbicideket alkalmaznak. A gyomirtószerek kijuttatására a vegetációt megelőző, március-áprilisi időszak az ideális. A megjelenő szeder ellen glifozát tartalmú szerekkel védekeznek.

A vadkárok megelőzésére jellemzően keríteni szükséges a felújítással érintendő területet, ennek hiányában Cervacol Extra vadriasztószer használata szükséges.

A göcseji gyümölcskultúráról

Kovács Gyula országosan ismert erdész-pomológus vendéglátónk Pórszombatton, a Medes-hegyi gyűjteményében fogadta a társaságot. Érdekfeszítő előadásában megismerhettük a történelmi göcseji gyümölcsstermesztést és -felhasználást. Majd tágabb területre, a Kárpát-medencére vonatkozóan is sok érdekességet mesélt. Megismerkedhettünk a hagyományos gyümölcschasznosítással, úgymint aszaltvány, lekvár, pálinka, ecet.

1980-as években kezdte a gyűjtést, amihez sokan csatlakoztak, és mára a „Tündérkertek” létesítése önkéntes

mozgalommá vált. A gyűjtést elsősorban az erdészek karolták fel, az agrárium többi ágazata nem érezte ezt a tevékenységet magáénak.

A további bővítéshez szükséges terület megvásárlása a helyi tulajdon- és földhasználati viszonyok, valamint a földvásárlás jogszabályi környezete miatt nehézségekbe ütközik. Különösen nagy probléma a gyümölcsfákban okozott vadkár.

A régi gyümölcsfajták közül a körte és az alma a legjelentősebb a fajtagyűjteményében, amit elkülönítve Göcsej, Erdély, további tájfajták szerint ültetett/oltott. Körtéhez, almához alanytak kizárólag vadalmát, vadkörtét használnak. Csak körtéből mintegy ezerháromszáz fajta ismert a Kárpát-medencében. Előbből Göcsejben mintegy négyszáz régi körtefajta van. A Medes-hegyi gyümölcsös több ezer régi magyar gyümölcsfajtát őriz. A vendéglátónk által generált mozgalomnak köszönhetően remény van rá, hogy ezek az őseink által szelektált, vegyszermentesen termesztendő fajták az utókor számára is megmaradjanak.

A második napot a Letenyei Erdészet területén töltöttük **Gyergvyák Lajos** erdészetigazgató és **Németh Gergely** erdőművelési műszaki vezető kalauzolásával.

Vétyemi Ősbükkös erdőrezervátum

Az erdőrezervátum Tormafölde 11D erdőrésztel bejárásával jó keresztmetszetet kaptunk a tizenöt hektáros terület változatosságáról. Országos területfoglalásukhoz képest nem ok nélkül vannak a bükkösök túltreprezentálva az erdőrezervátum-hálózaton belül, hiszen közöttük található a legtöbb, ember által kevésbé bolygatott terület. Erre jó példa ez a kétszáz éves, 1984 óta gazdálkodással nem érintett erdőrésztel is. Itt a zalai átlaghoz képest kisebb vadnyomásnak köszönhetően az utódállomány is megtalálható. Az ERTI által 1962 óta vizsgált kísérleti terület adatsoirai alapján az anyaállomány élő egyedeinek tőszáma folyamatosan egyre kevesebb, illetve mind a körlapösszeg, mind az élőfatömeg 180 éves kor körül kulminált, és azóta csökken.

Alkalmazkodás a klímaváltozáshoz

A délelőtti kánikulában, az erdőrezervátum esőbeállójának árnyékában kaptunk **Babics István** erdőművelési előadó kollégánktól terepi eszmefuttatást az erdőgazdálkodás klímaváltozást követő lehetőségeiről.

A klímaváltozást – ami az erdészek számára termőhelyváltozás – a hetvenes évektől tapasztalhatjuk. Ez a Kárpát-medencében magasabb hőmérsékletet, több szeles napot és kevesebb, vegetációs időszakban lehulló csapadékot jelent. Ez a változás kihat a lágyszárú és a fásszárú vegetációra is. Változik a gyomfajok összetétele, az intenzíven terjedő fajok egyre nagyobb területet foglalnak el.

Mivel a múltbeli változásokból nem lehet a jövőt pontosan megjósolni, nincs egyértelmű megoldás az alkalmazkodásra. Amit az erdészek tehetnek: arborétumok, fagyűjtemények létesítésével vizsgálni a fajok alkalmazkodóképességét, vízviszartartással növelni a páratartalmat, a mesterséges erdőfelújításban akár öntözéssel is segíteni a cseméték megmaradását – utóbbira jó példa az itt kikísérletezett csöves technológia, amivel a cserebogárpajor ellen is védekeznek –, csipkésposzka ellen rovar-

riasztó szerrel permetezni az erdőfelújításokat. A Zalaerdő Zrt. most is folytat kísérleteket keleti bükk, ibériai tölgy és magyar tölgy makkból nevelt csemétével. Felújítványásokban a szükséges pótlásokat bükkösökben is tölgygel végzik.

Lucfenyő utáni szerkezetátalakítás

A Kiscsehi 12F erdőrészletben egy lucfenyő utáni szerkezetátalakítást néztünk meg. A lucfenyőt több mint harminc éve, eredetileg a korábbi akácok átalakítása miatt ültették, vegetációs időszakban, burkolt gyökerű csemétével. Ám ennyi év után még mindig megjelenik az akác. A vágástakarítás, pásztás talaj-előkészítés után fészkes kocsánytalan tölgy makkvetést alkalmaztak, 2x2m-es hálózatra pedig keleti bükköt ültettek. Az esetleges további pótlást vadgyümölcsökkel, juharokkal tervezik elvégezni. A kánikula ellenére mind a tölgy makkvetés, mind a keleti bükk egyedei jó állapotban vannak.

Látogatás a Budafai Arborétumban

A Budafai Arborétum területe és a környező erdők a Zichy család birtokában voltak. Az itt található vadászkastély 1926-ban épült. Ekkor alakították ki a kis tavat is. 1954-ben kezdődött meg az arborétum kialakítása egyrészt közjóléti célból, másrészt azért, hogy elősegítse az ideghonos fajok meghonosítását. A parkban 132 féle tűlevelű és 88 féle lomblevelű faj található. A 2000-es évek eleji aszályos időjárás miatt a szűkárósítás az arborétum magvát károsító lucfenyvesben mintegy 10 hektáron a fák tömeges pusztulását okozta. Az arborétumban a Budafapuszta 1-es számú fűrés helyét emlékmű őrzi. 1937. február 9-én Magyarországon először itt kezdődött meg a földgázbányászat.

Köszönet a vendéglátóknak a kiváló program megszervezéséért és lebonyolításáért!

Urbán Pál elnök, OEE Erdőművelési Szakosztály

Az ártéri NATURA 2000 területek fenntartása Gemencen

Közel hatvan dél-dunántúli erdőgazdálkodási szakembernek mutatták be 2025. június 11-én a Gemenc Zrt. erdőmérnökei azokat az általuk alkalmazott, kíméletes módszereket, amelyeket a védett és az ártéri NATURA 2000 területek kezelésekor alkalmaznak. Az MTA Pécsi Területi Bizottsága részeként működő Erdészeti és Vadgazdálkodási Munkabizottság kihelyezett ülésén, terepi körülmények között, a Gemenci erdő keselyűsi területén az örökzöld-gazdálkodás és a tarvágásos üzemmód is a szakmai eszmecsere kiemelt témája volt.

„Az ártéri Natura 2000 jelölő élőhelyek fenntartásának módszerei a Gemenc Zrt. területén – távolodás a nagyterületű tarvágásos gazdálkodástól” címmel megtartott eseményen a helyszíni előadások során konkrét erdőrészletek bemutatásával szemléltették a gemenci szakemberek az erdőkezelési tapasztalataikat.

Egy 89 éve tarvágott, jelenleg Natura 2000-es magyar kőris főfafajú ártéri ligeterdőben mutatta be *Lajos János*, a Gemenc Zrt. erdőgazdálkodási és természetvédelmi osztályvezetője az örökzöld-gazdálkodásra való áttérés előremutató terveit és várható kockázatait, többletköltségeit.

Fodermayer Vilmos, a Gemenc Zrt. vezérigazgató-helyettese egy 13 hektárnál nagyobb egybefüggő területen 91 éve tarvágott erdőben szemléltette a keményfás ártéri ligeterdők középer-

dős erdőkezelési módját. Azt mutatta be, hogy az idős őshonos kőrisek és tölgyek között a középkorú hazai nyár elegy fakitermelése és sarjztatása hogyan eredményezte és eredményezi most is az erdő többkorúvá válását. Előadásában kiemelte, hogy a vágásos gazdálkodás léptékének, területi kiterjedésének megváltoztatásával is lehet tenni az erdős jelölő élőhelyek fenntartásáért és a természetszerű erdőkép kialakulásáért.

„A fénnnyel és a természetes felújításhoz szükséges talajhőmérséklettel az alföldi ártéri tájban is számolni kell. A fény- és hőigényes hazai nyárasok sarjztatásához szükség van nyílt, alig árnyékos terekre, hogy az ideghonos özőnővények konkurenciáját ellensúlyozni tudja őshonos puhafás erdeink természetes újlata” – hangsúlyozta előadásában

Túri István, a Gemenc Zrt. Szekszárdi Erdészetének erdészvezetője.

A megjelent szakemberek meghallgatták *Mórocz Attilát*, a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság (DDNPI) természetvédelmi őrét is, aki tájékoztatta a résztvevőket a DDNPI és a Gemenc Zrt. együttműködésében 15 éve sikeresen működtetett madárvédelmi tevékenységről.

A jelen lévő szakemberek egyetértettek abban, hogy Gemenc összetett, érzékeny, ártéri ökológiai rendszer, amelyben az állatvilágra, így a védett madarak populációjára is és a növényvilágra, így az erdők egészségére is egyszerre hat a Duna vízjárása, az árvízi elöntések mennyisége és minősége, valamint a terület klímaváltozás miatti szárazodása.

Forrás: **Gemenc Zrt.**

Fókuszban az erdőtüzek hatékony megelőzése és kezelése

A STOP FIRES HUSRB/23R/11/086 Interreg Projekt keretében megvalósult kétnapos terepi program 2025. május 22–23-án zajlott a Duna-Tisza közti homokhátság területén, Harkakötöny és Bugac térségében, a KEFAG Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt. szervezésében, összesen 60 fő részvételével.

A rendezvény célja a határon átnyúló együttműködés erősítése volt az erdő- és vegetációtüzek megelőzése és hatékonyabb kezelése érdekében. A program középpontjában az éghajlatváltozás következtében fokozódó tűzveszély kezelése, a megelőző intézkedések fejlesztése, valamint a tüzesetekre adott gyors és összehangolt válaszadás állt.

A program első napján, május 22-én, csütörtökön terepvezetési és navigációs gyakorlatot tartottunk, amelyen a résztvevőket *dr. Andrési Dániel* erdőgazdálkodási és természetvédelmi osztályvezető, *Fodor Mihály* erdészeti igazgató és *Antal Zoltán* erdőőrzési felügyelő fogadta.

A rendezvény a Bács-Kiskun Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Kiskunhalasi Katasztrófavédelmi Kirendeltség járműveinek és szakembereinek közreműködésével zajlott, amelynek kezdetekor egy tényleges tüzeseményhez hasonló riasztást adtunk le az illetékes kirendeltségnek 9:15-kor. Ezt követően megadásra kerültek az egyes tüzesetek koordinátái, amelyek alapján az egyes csapatok feladata a konkrét tüzet helyettesítő bóják megtalálása volt.

A gyakorlat során tűzoltó gépjárművekbe és terepjárókba szálltunk, majd elindultunk az egyes pontok felkeresésére. A tüzeket szimbolizáló bóják az erdőtümb 20 különböző pontján kerültek elhelyezésre. Az egyes csapatok akkor teljesítették sikeresen a gyakorlatot, ha mindegyik tüzet (bóját) megtalálták.

A résztvevők megismerhették a térségben alkalmazott tűzoltási techniká-

kat, valamint a gyors helyszíni tájékozódás és a hatékony beavatkozás gyakorlati lépéseit. A délelőtti programot közös ebéd követte a harkakötönyi Művelődési Házban, amely lehetőséget biztosított a szakmai tapasztalatok informális megosztására is.

A délutáni órákban természetvédelmi szemléletű tanösvénytúrán vettünk részt a „Tartós szegfű tanösvényen”. A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság két szakembere, *Mile Orsolya* és *Morvai Edina* vezette a csoportot, bemutatva a homoki élőhelyek sajátosságait, a védett fajokat, valamint azt, hogyan hat az éghajlatváltozás és az emberi beavatkozás a természeti értékekre. A vezetett túra során szó esett a természetes regeneráció és a tüzesetek szerepéről is.

A program második napján, május 23-án, pénteken az összegyűlt 40 főnyi résztvevőt *dr. Bárány Gábor* termelési vezérigazgató-helyettes, *dr. Andrési Dániel* erdőgazdálkodási és természetvédelmi osztályvezető és *Fodor Mihály* erdészeti igazgató köszöntötte. A nap első programpontjaként a tűzpászták fontosságáról, kialakításáról és fenntartásáról

beszéltünk, majd megtekintettük a Harkakötönyi Tűzvíztározót, ahol a gyakorlatban is bemutattuk a védekezési infrastruktúra működését, illetve szó esett az erdőtüzek utáni helyreállítási munkálatokról.

Megmutattuk működés közben a Társaságunk által használt „Vízöntő” nevű, utánfutóra szerelt tűzoltó rendszert, majd részletesen ismertettük a víztározók általános szerepét az elsőleges beavatkozások során, valamint az utógondozási feladatokat, amelyek elengedhetetlenek az ökoszisztémák regenerálódásához.

A programot Bugacon, az Aranymonostor Látogatóközpontban folytattuk, ahol először rácsodálkozhattunk a folyamatban lévő régészeti feltárásokra, majd az ebédet követően *Kárpáti Rita* intézményvezető varázsolt el a jelenlévőket a látogatóközpont interaktív kiállításával. Átfogó képet kaptunk a térség történelmi és kulturális örökségéről, valamint arról, hogyan alakította az emberi jelenlét és a tájhasználat a homokvidéket évszázadokkal ezelőtt.

A látogatóközpont megtekintését követően a projektpartnerekkel rövid egyeztetést tartottunk a projekt megvalósításával kapcsolatban.

A kétnapos rendezvény lehetőséget biztosított a szerb és magyar szakemberek közötti párbeszéd elmélyítésére, a jó gyakorlatok megosztására, valamint a határokon átnyúló közös fellépés erősítésére a vegetációtüzek megelőzése és kezelése érdekében. A gyakorlati bemutatók és természetvédelmi szemléletű programelemek egyaránt hozzájárultak a projekt céljainak megvalósításához és a térség tűzvédelmi felkészültségének növeléséhez.

Tarjányi Lili, Andrési Dániel

KEFAG Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt.

Veretlen maradt az Északerdő Délbükk 100+ az ország legjobb favágói között

Zsinórban negyedszer is a dobogó legmagasabb fokára állhatott az Északerdő Zrt. – Délbükk 100+ csapat a STIHL Országos Fakitermelő Bajnokság döntőjében, hiszen a 2021-es jubileumi verseny óta nem találtak legyőzőre. Ezúttal Bükkzsércen emelkedtek ki a 23 csapatos mezőnyből.

Császárr, Ásotthalom, Somogyszob és Mátrafüred után a regionális versenyek sorát az országos döntő zárta június 14-én, Bükkzsércen. A STIHL Országos Fakitermelő Bajnokság 2025-ös sorozata a megszokottnál hamarabb zárult, hiszen a versenynaptár ezúttal összesűrűsödött, és a nyár elejére bajnokot is avattak.

A lebonyolítás változása a csapatok számára előnyös volt, hiszen kevesebb idő telt el a regionális versenyek és a döntő között, ami segítette a felkészülést. Ez pedig meglátszott az eredményeken, teljesítményeken is. A mezőny ugyanis nagyon erős volt, és kiváló csapatok csúsztak le a dobogóról, illetve a Bajnokok Bajnoka verseny indulási jogáról, ahova jövő májusra is a legjobb 8 csapat kapott meghívást.

Meggyőző, kiváló versenyzéssel a Máté Viktor, Lengyel Lajos, Kiss Attila, Pankotai Zoltán összeállítású Északerdő Zrt. – Délbükk 100+ csapat győzött, méghozzá sorozatban negyedik alkalommal. Ezt a teljesítményt nem lehet szerencsével vagy véletlenekkel magyarázni. Különösen akkor, amikor szerelésben Kiss Attila 12,67-es idejével mindenkit maga mögé utasított a versenyszámban.

„Tudatosan készültünk, a versenyek előtt mindent megbeszélünk, mielőtt pályára lépünk. A mai győzelmünk is annak köszönhető, hogy mi voltunk a legösszeszedettebbek. Csapatmunka kellett az első helyhez, viszont ennek a csapatnak fontos láncszeme Kis Attila, aki 13 másodperces szerelésével sokat tett értünk. Az, hogy ilyen gyors volt, nagyon sok gyakorlást igényel, amit értünk is csinál. Amikor pedig bemegyünk a pályára, akkor egyként harcolunk. Mindenki mindenkiért” – fogalmazott Lengyel Lajos.

A csapatkapitány hozzátette: ezt a győzelmüket az ÉSZAKERDŐ Zrt. Délbükki Erdészeti Igazgatóság igazgatójának, Posta Jánosnak szeretnék felajánlani, hiszen a szakember decemberben megy nyugdíjba, és a csapat rendkívül sokat köszönhet neki.

Legkevesbé sem volt csalódott a dobogós eredményével a második helyen záró Gemenc Zrt. (Hideg Bence, Mézes Gergely, Papp László, Bottyán Péter) és a harmadik Pilisi Parkerdő Zrt. – Bajnai Erdészet – Alba Berkenye Kft. – Frainetto Kft. (Forgács János, Szabó Szilárd, Szabó Zoltán, Rózsa Sándor) négyese.

„Abszolút nem csalódás, nagyon örülünk az eredménynek. Az országos döntőben vagyunk, itt a második helyet elérni nagyon nehéz. Ráadásul a délbükkös srácok esetében nem arról van szó, hogy 1-2 másodperccel előztek meg, hanem 10-12 másodperccel. Viszont ez azt is jelenti, hogy tudunk még hova előre lépni” – fogalmazott Mézes Gergely, a gemenciek csapatkapitánya.

„Ez egy nagyszerű idény volt, ez az év dicsőség a csapatunk számára, kicsit sem vagyunk csalódottak. Császáron megnyertük a fordulónkat, elhoztuk a Bajnokok Bajnoka kupát, és most a dobogóra is felállhattunk, tehát minden célunkat elértük” – nyilatkozta a verseny után Forgács János, a Pilisi Parkerdő Zrt. – Bajnai Erdészet – Alba Berkenye Kft. – Frainetto Kft. csapat vezetője.

A dobogóról ugyan lecsúszott a mezőny egyik legeredményesebb csapata, a Mecsekerdő Zrt. – Ritrovi Kft. négyese, ami némiképp meglepetés is volt. A gárda ugyanakkor kiválóan versenyzett, és nagy eséllyel már a jövő évi javítás jár a versenyzők fejében. De a Hanyi Hódok is megmutatták, hogy beférnek az országos mezőny TOP5 csapata közé. A jövő évi Bajnokok Bajnoka megmérettetésen ott lesz még a Zalaerdő Zrt. – Bánokszentgyörgyi Erdészet, az Északerdő

– Encsitűz és a Bírom Kft. – AGROGOLD is, tehát ezúttal is komoly mezőny állhat majd össze a jövő évi egyenes kieséses versenyre.

Bár a STIHL Országos Fakitermelő Bajnokság hagyományosan szeptemberben szokott véget érni, idén a szervezők úgy döntöttek, tavaszra sűrítik be a versenyeket, ami az első tapasztalatok szerint kiváló megoldásnak bizonyult. Ez persze azt jelenti, hogy ennek a sorozatnak vége is van 2025-re, viszont a favágó versenyek rajongóinak nem kell szűk egy évet várniuk a motorfűrészek felbőgésére, hiszen a magyar STIHL Timbersports széria júliusban kezdődött Parádon, és szeptember 6-án Soponyán, a Nemzeti Bajnoksággal zárul.

Forrás: **Andreas STIHL Kft.**

Szlavón tanulmányút a tölgy biotikus és abiotikus károsításai kapcsán

A Pilis Parkerdő Zrt. vezetősége a Horvát Erdészeti Egyesületen keresztül a horvát állami erdőket kezelő erdészeti vállalat sík- és dombvidéki erdőszeteit látogatta meg 2025. június 11. és 13. között. A szomszédos országgal a bilaterális kapcsolatok fejlesztésére mindkét fél irányából együttes szándék volt, a meghívásnak örömmel tettünk eleget. Tekintettel arra, hogy az első napot a Száva menti erdőszetekenél töltöttük, így a kiutazást megelőző éjszakán egy köztes állomáson, a határhoz közeli Mohácson szálltunk meg.

Június 11-én reggel indultunk el a Spacva vadászházba, ahol vendéglátóink vártak. A találkozó 10 órakor kezdődött, ahol a síkvidéki kocsányostölgy-gazdálkodás került bemutatásra.

Egy rövid bevezető után a 2023-as szélkárokat mutatták meg a kollégák, amely több mint 5 millió m³ faanyag ledőlését jelentette a horvát erdősegek számára. A károsodott faanyag mennyisége oly méretű volt, amit csak regionális és nemzetközi segítséggel tudtak feldolgozni, illetve a mai napig is vannak eladatlan készleteik. A jó minőségű bútoralapanyag oly mértékben „szabadult” rá a fapiacra, hogy a hatását idehaza is érezni lehetett.

Ezt követően az Otok Erdőrezervátumba látogattunk el. A folyó menti gazdálkodás alapfeltétele a bőséges többletvíz, melyben a horvát kollégák nem szűkölködnek, idehaza is lehetne mit tenni a vízvisszatartásért, és ez esetben az erdők egészségi és természetességi mutatói is javulhatnának.

Egy erdészeti múzeumot is megtekintettünk Bosnjaciban. A Kunjevci vadászház környékén folytattuk a programunkat, ahol vadászterületet és a vadtenyésztő területeket tekintettünk meg. Vinkovci városközpontjának és a Vinkovci Erdőgazdaság központi épületének megtekintésével zártuk a napot. A szállásunk a Merolino vadászházban volt.

Június 12-én reggeli után Nova Gradiskába indultunk, ahol a Nova Gradiska Erdészeti Igazgatóság bemutatására került sor. Horvátországban az erdőgazdaságok nem különálló szervezetek, hanem egy közös nagyvállalat részei, így gazdálko-

dásuk erőteljesen szabályozott, összesen 8800 fő foglalkoztatottal rendelkezik az állami vállalat.

A helyi Nova Gradiska erdőgazdaság 70 000 ha-on gazdálkodik, mely a Parkerdő Zrt. méreteihez hasonló. 80 fő felsőfokú végzettségű és 200 erdősztechnikus kollégával végzik napi teendőiket.

A hazai átlagos gyakorlatnál nagyobb létszámú szakemberrel rendelkeznek, de ehhez nagyobb fatermőképesség is társul, melyhez magasabb kitermelési mennyiségek is értenedőek. A terepbejárásokon megtekintettük a 2024-es súlyos aszály által károsított kocsánytalan tölgyes erdőket. A csipkés poloska oly mértékben gradált az elmúlt évben, hogy a szél által összehordott tetemek több centiméter vastag borítást is elérhettek. Fokozatos felújítógázásokat tekintettünk meg, melyeket a legtöbb esetben egy előkészítő vágás után további kétlépcsős bontó- és végvágással újítanak fel. A nap végén egy turistacentrumba, Petrova Gorára utaztunk, ahol a szállásunk volt.

Június 13-án, pénteken a karsztbokorerdőket tekintettük meg a Plitvicei-tavak mentén a helyi nemzeti park erdészei kíséretében.

A Horvát Erdészeti Egyesület összekötő szerepét kiemelnénk, valamennyi kollégájukat köszönet illeti a szakmai találkozó megszervezéséért.

Kovács András, Pilisi Parkerdő Zrt.

Fotó: Oliver Vlanic

Az év fájától az év ősmaradványáig

Az Országos Erdészeti Egyesület Szeniorok és Tiszteletbeli Tagok Tanácsa soros rendezvényét 2025. június 12-én tartotta Budapesten, az Agrárminisztérium Erdőrendezési Főosztály tanácstermében. Mint mindig, a terem most is megtelt a szenior résztvevőkkel.

Prof. dr. Bartha Dénes, a hazai Év fája mozgalom megalapítója

Dr. Szabó Sándor elnök köszöntötte a megjelenteket, külön tisztelettel a nap előadóját, prof. dr. Bartha Dénes DSc. egyetemi tanárt, a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kar Környezet- és Természetvédelmi Intézetének kutatóprofesszorát.

A professzor, mint az elmúlt években is, „Az év fája és egyéb társmozgalmak” címmel tartotta meg előadását, melynek keretében ismertette azokat az élőlényeket és egyéb természeti képződményeket, amelyek ezt a kitüntetést ebben az évben elnyerték.

Az előadás kitért a felsoroltak részletesebb ismertetésére és a velük kapcsolatos érdekességekre is. A beszámoló terjedelmének korlátai miatt az előadást részletesen ismertetni nincs lehetőség, de az előadás témáinak felsorolását, Bartha Dénes professzor zárójeles megjegyzéseivel kiegészítve, adjuk közre.

2025-ben az alábbi élőlények és természeti objektumok nyerték el a kitüntető címet:

- gombája: *sárga gévagomba* (más fajokkal összetéveszthetetlen, viszont erre erdőmérnök hallgatók mégis képesek);
- vadvirága: *mocsári nőszőfű* (kiszáradt láprétek növénye, a 70 orchidea-fajunk közül a legnagyobb);
- gyógynövénye: *páfrányfenyő* (Kínában fennmaradt élő kövület, a németek az évezred fafájának választották meg);
- rovarja: *sávós szitakötő* (az Alföldön, dombvidéken gyakori, feltehetően a szünyoggyérítés miatt számuk fogyóban);
- lepkéje: *pókbálós lepke* (három generációja szín szerint megkülönböztethető);
- beporzó: *darázscincérek* (gyűjtőfajként);
- hala: *kurta baing* (őshonos védett kisméretű halfaj, a kisvizekben a szélhajtó kűszt helyettesíti);

- kétélűje (vagy hüllője): *sárgabású unka* (magasabb hegyvidéken, csapadékosabb területen fordul elő);
- madara: *bőjti réce* (ma fokozottan védett, 2004-ben megtiltották a vadászatát, az állománya 500 pár alatt);
- emlőse: *magyar szöcskegér* (nagyon ritka, létezéséről csak bagolyköpekéből lehetett következtetni, az első élő példányt 2006-ban fogták);
- ásványa: *opál* (nagy víztartalma miatt homályos);
- ásványkincse: *lítium* (stratégiai jelentőségű, kevés koncentrált előfordulása van, bányászható mennyiségben főleg Chilében és Kínában található);
- ősmaradványa: *radioláriák* (mikroszkopikus méretű, tengeri üledékben található sugaras felépítésű egysejtű élőlények maradványai).

A felsoroltakon kívül vannak „lapangó mozgalmak” is, amelyek megválasztják az év gyümölcsét, algáját, vízi makrogerinctelen állatát, horgászhalat, denevérét, vadfaját és vadászható vadfaját. A jövőben lehetséges, hogy a listára felkerül az *év cserjefaja* is, ennek van létjogosultsága, és az ötletet támogatni kellene.

Az év fája (faegyede) és az év fafaja külön mozgalom keretében kerül megválasztásra. Az év faegyede mozgalomnak 17 EU-ország a tagja. A választás lényege, hogy a kitüntetett címre javasolt faegyedet a helyi lakosság érezze magáénak, és legyen élő kapcsolatuk vele. A lengyelek aktivitásának köszönhetően az utóbbi 3 évben a győztes az országukból került ki, és idén is egy lengyelországi vérbükk nyerte meg a szavazást.

Az OEE az év fafájának megválasztását szorgalmazza. A szavazást megelőzően sok publikáció jelenik meg különböző szaklapokban. 2025-ben Az év fája (fafaja) a *korai juhar* lett. A fafaj ismertetését olvasóink a szaklapokban bő terjedelemben megtalálhatják. A juharral külön szervezet is foglalkozik

(*The International Maple Society*), aminek a professzor is tagja. Szakirodalma roppant terjedelmes. A juharok széleskörű elterjedését a roppant fajgazdagság is színesíti. Jelenleg 124 juharfaj ismert, emellett 95 alfaj is. Hazai kultúrerdeinkben is megtalálható, területfoglalása 2,5 ezer ha. Egészen az Uralig előfordul. Termőhelyigénye a gyertyánéhoz hasonló. Felhasználási területe elsősorban a faipar, de újabban a kanadai eljárás szerint a nedvből készíthető szirup miatt csapolják. Hallhattunk még a nevezetes fákról, valamint a károsítóiról is. Mintegy 110 kertészeti fajtája ismert, különféle alakváltozatok és levélszínváltozatok. Az Egyesült Államokban inváziós fajokként szerepel. Az igen érdekes előadást kérdések és hozzászólások követték.

Megköszönve az értékes előadást, a Szeniorok elnöke rátért a 2. napirendi pontra. Ennek keretében közérdekű tájékoztatót adott a tagságot érintő elmúlt és jövőbeli eseményekről.

Prof. dr. Horváth Béla tájékoztatót adott arról, hogy jelenleg a hazai erdészeti gépgyártás történetének megírásával foglalkozik. Kérte a jelenlévőket, és rajtuk keresztül az egész szakmát, hogy ilyen irányú ismereteikkel (hazai gyártású gépleírások, fotók) – különös tekintettel az erdőgazdaságok által fejlesztett és gyártott gépekre – segítsék a munkáját (e-mail-címe: horvath.bela@uni-sopron.hu).

Dr. Sárvári János, az OEE Könyvtár őrje beszámolt arról, hogy Riedl Gyula halálának 20. évfordulójáról méltóképpen szeretnének megemlékezni. Ennek megszervezéséhez kéri a tagság szíves közreműködését.

A szokásnak megfelelően Schmotzer András köszöntötte az aktuális név- és születésnapos tagtársakat. Az igen érdekes és tartalmas ülés az elnök zárszavával ért véget.

Gerely Ferenc, OEE SZTTT
Fotó: **Mohai Elek**

Soli Deo gloria

250 éve született Bolyai Farkas

Az erdélyi származású Bolyai Farkas minden kétséget kizáróan lángelme volt. 250 éve, 1775. február 9-én született Bolyán, elszegényedett nagybirtokos családban. Életművének túl fia, Bolyai János személyében további ajándékot adott a világ tudományos életének.

Bolyai Farkas az átlagember számára fel-foghatalatlan képességekkel megáldott polihisztor volt. Foglalkozott fizikával, filozófiával, zeneelmélettel, gyümölcsstermesztéssel, borászattal, műszaki problémák megoldásával, horribile dictu még erdészeti kérdésekkel is.

Születésének negyed évezredes évfordulója kapcsán *Soli Deo gloria* címmel egy emlékalbumot szerkesztett dr. Szilágyi Attila nyugalmazott erdőmérnök kollégánk, akit megihletett a nagy matematikus lángelme első magyar nyelven megjelent „Erdészeti csonka munkája”. E megemlékező kiadványt ajánlom most az erdészeti szakközönség figyelmébe, tisztelegve a génusz emléke előtt szakmatörténeti műve kapcsán is!

Az erdélyi tudós nevét viseli Kolozsvárott a Bolyai Társaság, de a világűrben egy kisbolygót is elneveztek róla. A marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum és Református Kollégium előtt áll a két Bolyai szobra. A neves iskola ez évben, Bolyai Farkas születésének 250. évfordulóján emlékkonferenciát rendez.

A fenti rövid bevezető után térjünk rá a neves erdélyi tudós életművének a múlt homályába tűnt erdészettörténeti vonatkozásaira.

A Bolyai Farkas által 1820-ban megírt első magyar nyelvű erdészeti füzet csak 1911-ben jelent meg *Erdészeti csonka munka* címen. Szakmailag maga Illés Nándor, a magyar erdészeti szakirodalom úttörője értékelte a csupán 10 lap terjedelmű művet, amihez sokkal többet ma sem tudnánk érdemben hozzátenni:

„Miután Bolyai tudós professzor volt, azonkívül erdélyi országos erdőfelügyelői állásra pályázott (különben maga is erdőbirtokos vala), úgy tekinthetjük munkáját, mint az akkori tanult és művelt magyar férfit erdészeti tudásának rövid foglalata.” „Képzeltető az az eset is, hogy Bolyai ezen cikkben csak futólag jegyezte fel azt, a mit tudott s azután bővebben kidolgozván, terjesztette fel felsőbb helyre s hogy ennek a fogalmazványa egészen elveszett.”

„Akárhogyan legyen azonban, tekintve azt, hogy Bolyai nem volt hívatásos erdész, munkája rendkívül érdekes és világot vet az akkori idő erdészeti tudására.” „Érdemes a feledéstől megóvni azért is, hogy nyoma maradjon annak, hogy a régi nemesi családból származó férfi becsúgyának tartotta az erdészet szolgálatát. Ezzel példát, követésre való példát szolgáltatott nehéz helyzetbe jutott köznemességünknek, a mely e pályán igen jól szolgálhatna a hazának és életrevalóságát oly téren gyümölcsöztethetné, a melyen eddig élvezni gyönyör-

rúsége volt, s a melyhez tebensége és rátermettsége van.”

Az 1911. évi kiadást jegyzetekkel Kintses József m. kir. erdőtanácsos látta el, melyben a következőket írja:

„Részemről igen valószínűnek tartom, hogy Bolyai, ki az őt kiválóan kedvelő erdélyi főúri családokhoz gyakran eljárván, sok erdős vidéken megfordult, vizsgálódó szemeivel sokat észlelt, így értekezésében bizonyára javaslatokat is tett, az esetleges hiányosságok orvoslására. Hogy Bolyait nemcsak a szükség tette erdészé, hanem a szabad természet s ebben az erdő öröklött szeretete is sarkallta, több adatunk van.”

A dr. Szilágyi Attila által szerkesztett 82 oldal terjedelmű füzet az idézett *Csonka munka* mellett tartalmazza Bolyai Farkas rendkívüli életútját, a pónyik almafa kalandos történetét, melyből dr. Barna Tamás erdőmérnök a Bolyaiak sírja melletti fáról gyűjtött szemzőhajtást, hogy azután kecskeméti csemeteketjében tovább szaporíthassa. Továbbá számos, színes fotókat felsorakoztató képcsarnokot. Bolyai Farkasra emlékezve és életműve előtt fejet hajtva meleg szívvel ajánlom ezt a szakmatörténeti ritkaságot az erdész szakmánk múltját tisztelő érdeklődők számára! Az emlékalbum elérhető a szerzőn keresztül. Kapcsolat: rona-biobt@t-online.hu.

Koczka Zoltán, OEE Kecskeméti H. Cs.

Felhívás kordokumentumok mentésére, valamint illusztrációs anyag gyűjtésére „A soproni Erdészeti és Faipari Egyetem valétatablói 1963–2000” című könyvhöz

Értékmentésre hívunk minden, selmeci-soproni kötődésű szakembert! A Soproni Egyetem Központi Levéltárának egyik célkitűzése az egyetem jogelődjeihez köthető kordokumentumok, fényképek gyűjtése és megőrzése az utókornak, valamint ezek közkinccsá tétele. A diák hagyományokhoz, egyetemi élethez köthető invetlik, címkék, plakátok, tablóképek, fotók, köri feljegyzések és egyéb dokumentumok mind fontosak hosszú távon, a közös múltunk értékét, kivételességét mutatják. Jelen felhívás különösen jól mutatja e külön-külön kevésbé megbecsült anyagok jelentőségét.

A kordokumentumok közül különösen gyakran keresik a Selmechányán, majd Sopronban végzett évfolyamok tablóját, magánszemélyek és kutatók egyaránt. Ennek nyomán kezdtük el évekkel ezelőtt az egyetemünk jogelődjein végzetek (bánya-, kőbő-, erdő-, földmérő, faipari, környezet-, természetvédelmi mérnökök, közgazdászok) tablójának egybegyűjtését – a kezdetektől fogva. A gyűjtőmunka nagyközönség számára is elérhető eredménye lett az egyetem levéltárának tablóképes weboldala, amely mellett igény fogalmazódott meg a tablóképek album, könyv formájában való kiadására is.

A kiadvány tervezése során célunk volt, hogy ne csak a tablóképeket és a hozzájuk tartozó névsorokat adjuk közre, hanem egy átfogó művet, ami valóban tükrözi az adott kort. Egyrészt forrásmunka jelleggel közöljük a tablógalleria történeti hátterét a diák hagyományok kontextusába helyezve, olyan módon, hogy a készülő könyvalbum karaktere megmaradjon. Másrészt gazdagon illusztráljuk a kötetet, a diákéletet tükröző fotókkal és dokumentumokkal.

Az tablóképes album első, nagy elismerést aratott kötete 2024-ben látott napvilágot az Agrárminisztérium támogatásával: 1962-ig bezárólag mutatta be Alma Materünk történetét, a tablóképeken és a diákélet más emlékezőin keresztül.

Az értékmentés és értékközvetítés jegyében ezzel korántsem ért véget a munka, a soron következő kötet már a 2000-es évig mutatja be intézményünk tablógalleriáját. E második kötet fejezeit – az első kötethez hasonlóan, annak méltó folytatásaként – szintén gazdag képanyaggal szeretnénk megjelentetni, amihez az évfolyamok segítségét szeretnénk kérni!

A diákélet minden színét és hangulatát bemutató album-könyvhöz a tablókön kívül más, a diákélethez, valétalás-hoz kapcsolódó fényképfelvételek, invitációs cédulák, va-

létabáli meghívók eredeti példányaira vagy másolataira lenne szükség, valamint a valétakorsókról, valétaszalagokról készült jó minőségű felvételekre. Mindezek a tervezett kiadvány mellett az egyetemi levéltár gyűjteményét is nagyban gazdagítják, így értékeink bekerülnek az egyetem hosszú távú „memóriájába” is, megőrződnek az utókornak.

A gyűjtéshez hozzájárulókat, képküldőket kérjük, szíveskedjenek megadni a képek készítőjének nevét, a kép tulajdonosát (amennyiben ismertek és hozzájárulnak), hogy a publikációs elvárások szerint hivatkozhatunk a fotókra. Amennyiben nincs módjuk a jó minőségű digitalizálásra, úgy levéltárunk szívesen fogadja akár átadásra, akár kölcsönbe, digitalizálásra is az eredeti anyagokat. A kölcsönbe kapott anyagokat szkennelés, fotózás után visszaszolgáltatjuk, a levéltárnak átadott dokumentumok a levéltár diák hagyományokat dokumentáló fondjába kerülnek, az ajándékozó feltüntetésével. Ezzel kapcsolatban kérjük, szíveskedjenek a levéltár munkatársait keresni az alábbi e-mail-címen.

Köszönettel a kötet szerkesztője: **Bende Attila**, SoE EMK

A felvételeket következő címre várjuk: 9400 Sopron, Soproni Egyetem, Bajcsy-Zsilinszky u. 4. Központi Könyvtár és Levéltár; vagy e-mail formájában leveltar@uni-sopron.hu, dr. Sági Éva levéltárvezető részére.

STIHL

ÚJ

100% HANGZÁS / 100% ÉRTHETŐSÉG.

STIHL ADVANCE PROCOM FÜLHALLGATÓ
KÉSZLET **AKTÍV ZAJSZŰRŐ RENDSZERREL**
A ZAVARTALAN KOMMUNIKÁCIÓÉRT!

Egyszerre hallásvédő és innovatív
kommunikációs megoldás a profi
szakemberek igényeihez igazítva.
FUNCTION Universal és DYNAMIC
Light sisak szetthez, valamint valamennyi
ADVANCE sisakhoz használható.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK A WWW.STIHL.HU OLDALON
ÉS A SZAKKERESKEDÉSEKBEN!

OKOSTELEFONOS
KAPCSOLAT
BLUETOOTH-AL

CSOPORTOS
BESZÉLGETÉS AKÁR
16 RÉSZTVEVŐVEL

MAXIMÁLIS
HATÓTÁVOLSÁG
600 MÉTER